

Uvodnik

Danijel Devetak

Hierarhija smrti in pogum

Skrivati, prezirati ali zanikati zlo pomeni pustiti, da rana še naprej krvavi. Čas je za pogumne besede, čas je, da se prekine tretja svetovna vojna 'po koščkih', o kateri govori papež Frančišek.

Prejšnji konec tedna je spet omenil zverinske zločine in krvave pokole. Vse več in preveč je "zadušenih in preslišanih krikov bratov in sester kristjanov", ki so "zaradi vere v Kristusa ali zaradi svoje etnične pripadnosti javno in kruto ubiti, obglavljeni, križani, živi zažgani ali pa prisiljeni zapustiti domovino". Na mučence naših dni je sveti oče spomnil pred nekaj dnevi na začetku maše v baziliki sv. Petra, ko je nagovoril armenske vernike ob stoletnici 'mučeništva' Armencev. Kot je poročal tudi Radio Vatikan, je papež pogumno poudaril, da je človeštvo v 20. stoletju prestalo tri velike in nezasiščane tragedije: prvi genocid stoletja je prizadel armensko ljudstvo: ubiti so bili škofje, duhovniki, redovniki, ženske, moški, ostareli, otroci in bolniki. V letih 1915-23 je bil umorjen poldrugi milijon oseb. Ostali dve tragediji sta po papeževih besedah zagrešila nacizem in stalinizem. Množična pobijanja so se kasneje nadaljevala v Kambodži, Ruandi, Burundiju in Bosni, je še dejal Frančišek in prišel do današnjih dni: človeštvu očitno ne uspe prenehati s prelivanjem nedolžne krvi. Človeška družina se ne želi učiti na lastnih napakah, ki jih je zagrešil "zakon terorja". Še so ljudje, ki skušajo odstraniti sebi enake s pomočjo nekaterih ter z vpleteno tišino drugih, ki ostajajo nemi opazovalci. Nismo se še naučili, da je vojna norost. Ob stoletnici "groznega množičnega poboja" Armencev se je potrebno spominjati, kajti tam, kjer ni spomina, pomeni, da zlo še ohranja odprto rano. Zaradi besed o genocidu, pri čemer je Frančišek citiral izjavo, ki sta jo leta 2001 podpisala Janez Pavel II. in armenski patriarh, se je Turčija, ki ni genocida nikdar priznala, ostro odzvala, odpoklicala svojega veleposlanika pri Sv. sedežu in poklicala na zagovor nuncija v Turčiji. Ob okrogli obletnici pa je papež le rekel bobu bob, saj se dobro zaveda, da splošna brezbriznost lahko povzroča nove genocide.

To je danes pred očmi vseh: na dnevnem redu so poboji kristjanov. Ti so trenutno na svetu najbolj preganjani med vsemi pripadniki drugih verstev. Povprečno je umorjen po en kristjan vsakih pet minut! "Umorjeni zgolj zato, ker so kristjani", je dejal papež februarja ob barbarsem uboju 21 koptskih mož neke na libijski obali. Že takrat - kot tudi večkrat kasneje, ne nazadnje ob Veliki noči - je jasno pozval mednarodno skupnost, naj ne ostane prekrizanih rok. Žal se zdi, da je ta nemočna. Ali pa oprezno molči... Mnogi uradno molčijo tudi sedaj, ko je Turčija napadla papeža zaradi njegovih "nesprejemljivih besed". Angleški mediji poznajo zanimiv pojem - "hierarhija smrti": uporabljajo ga, ko se smrti različnih subjektov medijsko pokrivajo na različnih način. Vsi vemo, kakšen odmev je imel januarski pokol 12 oseb v Parizu, ko je velik del sveta čez noč postal Charlie, in kako malo je npr. odmevala novica o 147 študentih, ki so jih islamski skrajneži na veliki četrtek v kenijski univerzi postrelili ali obglavili, potem ko so izpustili muslimane. Kakšna hinavščina! Smrt Afričana očitno velja manj kot smrt Evropejca. Če pa Afričan ni dovolj "radical chic" in je povrh še kristjan, očitno velja njegova smrt še manj... Ni niti vreden pozornosti politikov in komentatorjev na talk showu... Genocid, ki ga povzroča naša kolektivna brezbriznost, se bo nadaljeval, dokler bomo - kot Kajin - brez poguma ponavljali: "Kaj mi mar"?

Števerjanci so bleščeče uvedli goriški niz Iskrivi smeh

foto dpd

TRST Spominska svečanost v Rižarni za Jožeta Golca in Rafaela Požarja

Resnica kriči iz zemlje in želi priti na dan

Nacisti so na sredo po zadnji veliki noči v II. svetovni vojni, 4. aprila 1945, iz koronejskih zaporov v Trstu prepeljali v Rižarno skupino zapornikov, ki so jih tam umorili, njihova trupla pa sežgali v peči krematorija. Med njimi sta bila tudi štajerski časnika Jože (Jojo) Golec, ki je v Trstu vodil skupino obveščevalcev, in njegov kurir Rafael Požar.

Tako se je začelo besedilo, s katerim smo pred nedavnim najavili spominski dogodek, ki bi v tržaški Rižarni počastil vlogo Jožeta Golca v času druge svetovne vojne. Občuten poklon slovenskemu časnikarju in velikemu tkalcu obveščevalne mreže, ki je takrat pomenila kamen v sijajnem mozaiku protinacističnega delovanja, je bil na kraju mukotrpnega spomina v rajonu pri Sv. Soboti, dne 11. aprila. V življenjski usodi Jožeta Golca, njegovega sodelavca Rafaela Požarja in mnogih drugih, ki so na slovenskih tleh in v Trstu neumorno podpirali demokracijo in svobodo pred nacifašizmom, se dejansko zrcali napetost tedanjega obdobja. "Gre navsezadnje za vseslovensko zgodbo, ki se je dogajala v našem mestu: ta pripoved nam zagotavlja, da je bilo dogajanje v času druge svetovne vojne veliko bolj zapleteno od tistega, kar je bilo mogoče slišati v letih po njej", je dejal častnikar Ivo Jevnikar, raziskovalec njihovega življenja in dela, na ploščadi pred ostanke krematorijske peči. Jevnikarja je poslušala množica, ki so jo sestavljali potomci tedanjih svojcev, znancev in prijateljev Jožeta Golca, skupina tržaških Slovencev, Stanka Hrovatin, pokrajinska predsednica borbevske organizacije VZPI-ANPI, in predstavniki javnih oblasti, občinski odbornik za

kulturo Paolo Tassinari, podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, občinski svetnik SSK Igor Švab.

Resnica kriči iz zemlje in želi priti na dan

Glasovi MoPZ Fantje izpod Grmade pod vodstvom Hermana Antoniča so ob primernem izboru pesmi

Drugi del spominskega dne se je razpredel v dvorani muzeja v Rižarni. Po uvodnem pozdravu odbornika Tassinarija, ki je poudaril pomen ohranjanja spomina za boljše razumevanje sedanjosti, kustos občinskega muzeja in državnega spomenika Rižarna Francesca Faita, ki je spominski dogodek za Jožeta Golca ocenil za dodaten, dragocen element pri odkrivanju takratnega zgodovinskega dogajanja, in člana Mednarodnega komiteja za Rižarno Ljubomirja Susiča, je Ivo Jevnikar spregovoril o liku narodnjaka in demokrata.

Jože Golec in ostali zaporniki

Na podlagi tega, kar je Ivo Jevnikar povedal, ter na podlagi virov, pridobljenih na spletni strani, ter vsebine zapisa, ki smo ga objavili v velikonočni številki našega časopisa, sledi pregled življenja in dela Jožeta Golca, kar že samo na sebi priča o ključni njegovi vlogi v obravnavanem obdobju. Rodil se je v družini Hrvata Jožeta Golca in slovenske matere Terezije Piskar. Leta 1918 se je družina, v kateri je bilo 11 otrok, preselila v Maribor, kjer so odprli gostilno. Ljudsko šolo je obiskoval v rojstnem kraju, l. 1918 končal 6. razredov škofijske klasične gimnazije v Šentvidu pri Ljubljani ter 7. razred klasične gimnazije v Mariboru.

/str. 11
IG

Foto IG

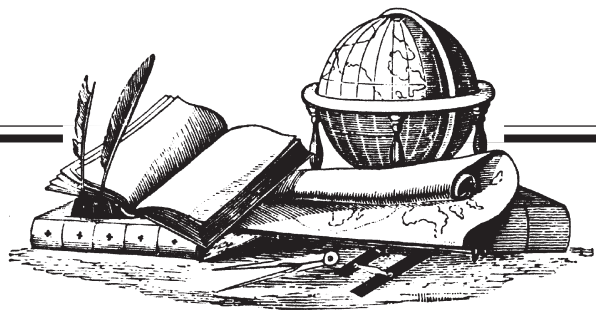
in občutenem izvajanju programa krepili patos dogajanja, vojaški vikar v Slovenski vojski msgr. dr. Jože Plut pa je s svojimi besedami jasno dal razumeti pomen, ki jo osvobajajoča Resnica ima za človeka. Ta Resnica "kriči iz zemlje in vseh por vesolja in želi priti na dan. Najde pot, najde ljudi, preko katerih spregovori". Med temi so bili nedvomno tudi Jože Golec, Rafael Požar in ostali domoljubi in demokrati, ki so se v času druge svetovne vojne bojevali zoper nasilje. Vojaški vikar je nato prisotne povabil k molitvi Očenaša, ki je med visokimi zidovi nekdanjega taborišča izzvenel kot močan poziv k miru in dobremu.

Pogovor

Dimitrij Žbogar o izkušnjah v Zvezi neposrednih obdelovalcev, o političnem udejstvovanju in še o marsičem

11
14

GORICA Msgr. Marino Qualizza, Giorgio Banchig in Riccardo Ruttar

O preteklosti, sedanosti in prihodnosti Benečije

R. Ruttar, msgr. M. Qualizza, G. Banchig in E. Jazbar (foto dpd)

Prvo povelikonočno "srečanje pod lipami" je bilo v četrtek, 9. aprila, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici posvečeno slovenski Benečiji, njeni preteklosti, sedanemu utripu in razmisleku o prihodnosti skrajnih obronkov slovenstva na zahodni meji. V gosteh so bili beneški teolog in odgovorni urednik Doma msgr. Marino Qualizza ter publicista in raziskovalca Giorgio Banchig in Riccardo Ruttar. Izhodišče pestrega pogovora s časnikarko Eriko Jazbar, ki je odstrl različne vidike življenja beneških rojakov, je ponudila Banchigova zajetna monografija *Benečija. Ko se mala in velika zgodovina srečata*, ki jo je ilustriral Moreno Tomasetti, izšla pa je pri Zadruški Most iz Čedad, ki izdaja tudi list Dom. To je "najpopolnejša knjiga, ki govori o slovenski Benečiji od prvih naselitev vse do leta 2013", je poudarila Jazbarjeva. Avtorjevo zanimanje za zgodovino Nadiških dolin se je porodilo "iz osebne nuje", je zapisal Banchig, "da bi dobil odgovor na vprašanja o koreninah in identiteti slovenske skupnosti, o njenih prvih naselbinah, o izvoru in razvoju njene posebne oblike avtonomije, o razlogih za njen demografski in kulturni propad". Šlo je za iskanje odgovorov na vprašanja o lastni identi-

teti, "ki mi je ni bilo mogoče spoznavati in doživljati na naraven in miroljuben način". Zgodovinsko gledano, so Benečani v naši deželi vsi tisti, ki so bili v letih 1420-1797 pod Beneško republiko, "zato tudi Rezijani", je pripomnil avtor. Stvari so se kasneje razvile in pojem Benečija v bistvu zajema sedem občin v Nadiških dolinah in povezane Terske doline, "Rezija je ostala malo bolj izključena iz tokov omenjenih dolin, malo zaprta. Zato nekateri pravijo, da Benečija ne sega do Rezije in sami Rezijani nečejo biti Benečani". Beneška narečja so primorska, prav tako kultura in navade. Glavna razlika z goriško-tržaškim prostorom je v zgodovini, ki je bila še kako drugačna, in vendar vedno povezana s furlanskim in osrednjim slovenskim prostorom. Slovanski predniki so se - po pričevanju Pavla Diacona - v Nadiških dolinah naselili v 7. oz. 8. stoletju. Daljše obdobje so živeli v neposredni okolici Čedad, ki je l. 837 postal glavno mesto Oglejskega patriarhata. Oblasti niso nikdar izvajale pritiskov na Slovence, "niso nas skušali kolonizirati... Evangelizirani smo bili v našem jeziku. Furlanski patriarh Pavlin je bil apostol Slovanov-Slovencev". V patriarhatu kot fevdalni državi, ki je segala do Idrije in Istre, so živeli

Furlani, Slovenci, Hrvati in druga ljudstva. "To je bil pravi začetek Evrope, v kateri živimo". V času patriarhata so uživali upravno in sodno avtonomijo, ki so jo Benetke potrdile leta 1420. Tedanja država Scлавonia je bila "prva Slovenija ante litteram, ni kaj! Medtem ko so drugi Slovenci živeli na Korškem, Kranjskem in Štajerskem, smo mi živeli v Slavoniji. Tako so nas klicali bodisi patriarhi kot Beneška republika". Identitete se rodijo in rastejo tam, kjer so razlike med jeziki, narodi in kulturami. "Naša identiteta se je rodila v tem kontekstu in je bila zelo močna... Nismo potrebovali zaščite, ker smo bili svobodni". Poleg upravne in sodne avtonomije so imeli tudi lasten denar *libra slabonica*, "ki se je uporabljal 700 let pred slovenskim tolarjem", in celo vojsko. "To je bila nekako prva slovenska država". Msgr. Qualizza, ki bo 27. junija v Špetru s tremi sobraty - z g. Dionisijem Mateucom, g. Mariom Garupom in g. Božom Zuanello - imel zlatomašno slavo, je povedal, da je pomanjkanje mlajših duhovnikov in duhovnih poklicev gotovo velik problem tudi za slovenske verske skupnosti v Benečiji, saj so tam v preteklosti imeli edino slovensko šolo v cerkvi.

/str. 6

Na športni tribuni ...

Jezik, kultura, narod in vulgarnost

V naši zamejski Nici se mi je ustavil avto, in to na nedeljo popoldan, ko je glavna ulica popolnoma prazna. Nikjer žive duše, samo dva starčka sta grela neko obcestno klop in obujala spomine na čase, ko je bila Gorica zamejska Meka ... Od nekod pa sta prihajala strašno kričanje in vpitje. Takoj sem pogruntal, da je to nogometna tekma. Šine mi v glavo: tam bo kdo s Krasa, da me potegne domov... Pa se napotim tja. Sedem kot gledalec in občudovalec na klop in spremljam tekmo. Spomin mi poroma v čase, ko smo včasih šli na Plečnikov stadion za ljubljanskim Bežigradom navijat - bolj za hec kot zares. Za hec zato, ker smo pri psihologiji imeli seminar iz psihologije mase - in kje je bilo več "snovi" kot prav med nogometnimi navijači za to vedo! Z lahkoto si opisal nekaj primerov in dr. Trstenjak se je potrudil, da nas je celo pohvalil, pa še dodal kakšno vprašanje. Danes je tisti stadion

prava morija - poraščen s koprivami, tribune razbite, lepi okrasni na tribunah uničeni ... Tudi tu se kaže neka kultura... Ko tako sedim na klopi in spremljam tekmo, postanem pozoren na nekaj, česar nisem slišal že veliko let - mogoče od "jugovojasčine" dalje. Kaj? Enkratni besedni zaklad: "Ma, kakšen k... c si! P... a, spiš? J... a ti razbijem! ..." Na tiho sem zavzdihnil: "Oh"! Sosed ob meni se je zdrznil in me vprašal, kaj mi je. "Nič, nič, gospod"! sem odvrnil. Verjemite mi, zamislil sem se, kaj ima kdo od takšnega športa. Posebej še jaz, ko mulce dobesedno naganjam na "balon", ker drugače bomo imeli same njoke - debeluhe in nerodneže! Ko pa se je ta tekma ("partida") končala, je sledil drugi del. Rekel bi mu "tankanje"! - Nič nimam proti, če smo veseli, nasprotno, premalo smo pametno veseli! Toda to, kar je tisti tekmi sledilo, ni imelo nobene mere! Pivo gor,

pivo dol, pili so vsi, od mularije, ki so jo starejši zalagali - jim plačevali, pa do starejših - tudi staršev. Vsaj nekateri, ki sem jih poznal, so me krepko razočarali... Po dobri uri in pol je vsa ta raja sedla v avtomobile in oddrvela novim cestnim dogodivščinam naproti ... To je naš - oprostite, tudi moj - šport? Na koncu pa še to: takšnim organizacijam in tudi prireditvam nameni naša ljuba matična Slovenija lepe denarce, in to od slovenskih davkoplačevalcev! Nam pa lepo na prošnjo napišemo, ko za kaj prosimo: "Se ne odobri"! Vzklikajte tudi vi: "Živelo popivanje! Živel naš zamejski šport s preklinjanjem! Živela naša ljuba domovina Slovenija, ko podpira takšno barabinstvo! Veste, kaj? Jaz pa res nisem bil vzgojen za takšen šport. Vi pa kar lepo ostajajte hlapci tistega jezika, ki ga slišite na naših zamejskih igriščih, pa tudi žinganja, ko naša mladež cba balon!"

Ambrož Kodelja

Prva seja skupnega odbora FJK - Slo

Velik je potencial sodelovanja

V sodelovanju je spopad z izzivi, ki so v sodobni družbi čedalje kompleksnejši in bolj globalnega značaja, lažji in učinkovitejši". Tako je menila predsednica Dežele FJK Debora Serracchiani ob koncu prve delovne seje skupnega Odbora med Furlanijo, Julijsko krajino in Slovenijo, ki je bila pred nedavnim v deželni palači v Trstu.

Na srečanju - kateremu sta predsedovala Serracchianijeva in slovenski minister za zunanje zadeve Karl Erjavec ter katerega so se udeležili ministri za Slovence v zajedstvu in po svetu Gorazd Žmavc, deželni odborniki Sergio Bolzonello, Loredana Panariti, Mariagrazia Santoro, Sara Vito, Gianni Torrenti in Maria Sandra Telesca, podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, slovenski veleposlanik v Rimu Iztok Mirošič, tržaški župan Roberto Cosolini in slovenska generalna konzulka v Trstu Ingrid Sergaš - je tekla beseda o doslej opravljenem delu in še predvsem o možnostih nadaljnjega sodelovanja med FJK in Slovenijo.

Zasedanje organa, ki se je pred tem zadnjič sestalo leta 2012, je bilo namenjeno podrobnemu prikazu razvojnih smernic raznih specifičnih tematik, ki so tako za Deželo FJK kot za slovensko državo strateškega pomena. Zaradi tega, so poudarili na srečanju, je nujno kontinuirano gojiti dialog ter, kot je poudarila predsednica Dežele, zagotoviti čim bolj uspešno uporabo evropskih sredstev. Skorajšnjim zagonom tehničnih omizij se bodo okrepili odnosi med državama, ki bodo omogočili učinkovitejšo povezovanje ter usklajevanje razvoja v širšem severno-jadranskem prostoru. Priložnosti za izvedbo skupnih pro-

jektov je veliko na infrastrukturnem, turističnem, gospodarskem, kmetijskem, energetskem, zdravstvenem, socialnem, okoljskem, kulturnem, izobraževalnem, raziskovalnem in drugih področjih. Poleg izvedbe lahke metropolitanske in modernizacije železniške povezave nameravata strani v programskem obdobju 2014-2020 nadaljevati poletne linijske pomorske povezave v Tržaškem zalivu, razširiti mrežo kolesarskih stez, se soočiti glede upravljanja

obmejnih zaščitenih naravnih območij, skupaj spodbujati uporabo obnovljivih virov energije ter se z izmenjavo izkušenj bolje boriti proti požarom in poplavam. Predsednica Dežele in predstavniki Slovenije so tudi vnovično potrdili svoje nasprotovanje gradnji uplinjevalnika pri Žavljah, za katerega se mora po posvetovanju z Deželo FJK izreči še ministrstvo za

gospodarski razvoj. Trst in Ljubljana nameravata sodelovati tudi glede razvoja podeželja in vinogradništva, malih podjetij, smučišč na Kaninu, pri pomorskem industrijskem in tehnološkem povezovanju itd. Skupno članstvo v EU, je dejala Serracchianijeva, nudi možnost poglobitve odnosov znotraj jadransko-jonskega in alpskega prostora. Specifična delovna skupina se bo ukvarjala z izboljšanjem železniških povezav: v zvezi s tem je predsednica FJK podčrtala, da bi rada v kratkem videla tudi realizacijo železnice in sodelovanje med Trstom in Koprom. Na srečanju so poudarili tudi povezovalno vlogo narodnih manjšin, slovenske v Italiji in italijanske v Sloveniji, ter pomen ohranjanja ravni zaščitnih norm, širitve dvojezičnega šolstva ter čezmejnega medijskega sodelovanja. Stoletnica prve svetovne vojne naj omogoči tudi skupno interpretacijo tega zgodovinskega poglavja. Izmenjava dobrih praks lahko koristi tudi za preverjanje učinkovitosti porabe sredstev. Želi se tudi okrepiti šolsko izmenjavo FJK - SLO.

Prihodnje plenarno zasedanje skupnega Odbora bo spomladi l. 2016 v Sloveniji, ko bo priložnost za oceno dela tehničnih omizij. Furlanija, Julijska krajina predstavlja z 800 milijoni "težko" blagovno izmenjavo pomembnih gospodarskih partner Slovenije. Podpredsednik vlade Erjavec se je med drugim zahvalil Serracchianijevi za posebno skrb, ki jo namenja slovenski manjšini.

MC

Ob prejetju nagrade Vstajenje
se veselimo z našim odgovornim urednikom
JURIJEM PALJKOM
in mu iz srca čestitamo

VSI NA UREDNIŠTVU NOVEGA GLASA

Povejmo na glas

Nazadnje nam ostane dobrodelnost

Če rečemo, da nam nazadnje ostane dobrodelnost, se zdi, da bolj cenimo vse drugo in pri tem drugem vztrajamo, dokler je mogoče. Dobrodelnost naj bi torej bila zadnja stvar, katere bi se oprijeli, potem ko se z vsemi drugimi nismo mogli dokopati do željenega smisla. Dobrodelnost pa nam nemara vendar stopi pred oči, kadar se zares soočimo s krutimi pojavi, ki jih v vse večjem obsegu rojeva naša družba razvitega sveta in se jim pravi revščina. Revščina, na katero se ta družba ne odziva, obratno, vsakodnevno vidno pogloblja razkol med tistimi, ki imajo vse več, in tistimi, ki imajo vse manj. Ob tem pa ne kaže najmanjšega namena, da bi ta krivični tok preusmerila ali ga vsaj omilila. In eden od krutih rezultatov je zgodba iz naše matične domovine, pri čemer pa ne gre za očitek zgolj Sloveniji, gre le za enega od primerov, ki se dogajajo povsod v razvitem svetu - logika velikih kapitalov namreč v svojem prostoru ustvarja povsem istomiseln družbo. Zgodba pa je naslednja: ženska nekje z Dolenjskega je stara nekaj več kot 50 let. Po dobrih dveh desetletjih dela v proizvodnji je zbolela za rakom in se invalidsko upokojila z mesečno pokojnino 270 evrov. Do varstvenega dodatka ni upravičena, ker naj bi jo preživljal sin, ki pa je ravno tako iz revnega sloja, preživlja štiričlansko družino z brezposelno ženo ter odplačuje visoke kredite. Ženska živi v stanovanju, za katerega mesečno plačuje 150 evrov najemnine. Do sedaj ji je občina za najemnino povrnila

100 evrov, tovrstno subvencijo pa naj bi ukinili ali močno zmanjšali. Jasno je, da smo priče zelo trdi revščini in da je je, kot rečeno, v razvitem svetu vse več, se pravi med nami. Pustimo ob strani dejstvo, da navedeni in podobni življenjski pogoji dokazano zelo slabo vplivajo na prizadete ljudi. Potiskajo jih na rob ali celo preko roba družbe ter jim jemljejo tisto samopodobo, ki se ji pravi človekovo dostojanstvo. Ne nazadnje smo v igri tudi vsi mi, ki sicer pripadamo srednjemu sloju, vendar smo večinski del prebivalstva v družbi, ki stopnjuje revščino, kar nas že spreminja v soodgovorne za to bridko zgodbo. Posledično je zato v nas vse manj prostora za vrednote, saj te vrednote zaradi naše nemosti hirajo, po mnenju ostrejših kritikov pa celo umirajo. Tako je vse bolj zatrt resnični smisel, ki je človečnost, zaradi česar smo v vse večji duševni stiski, oblegani s tesnobo, depresijo in mučnim občutkom brezizhodnosti, ki bo ob nespremenjeni smeri vse bolj neizprosna. In kje je rešitev? Seveda v večji človečnosti. Najprej je nujno odločno opozarjati politiko, naj za socialno ogrožene stori mnogo več, kot to dela doslej. In ker ni zagotovil, da se bo na tej ravni hitro kaj spremenilo, nam ostane še dobrodelnost. Zavzeto se vključiti v dobrodelne organizacije ali pa dobrodelno delovati v svojem osebnem krogu. Delovati požrtvovalno in do te mere velikopotezno, da bomo premagali strah zase in se spet približali svetlobi smisla.

Janez Povše

Na Opčinah v večnamenski dvorani Zadrúžne kraške banke

Občni zbor Sveta slovenskih organizacij: izzivi za prihodnost

V večnamenski dvorani Zadrúžne kraške banke na Opčinah bo v petek, 17. aprila 2015, redni občni zbor Sveta slovenskih organizacij. Delegatke in delegati iz Goriške, Tržaške in Videmske bodo obnovili izvršni odbor, nadzorni odbor in razsodišče, ki bodo SSO popeljali v 40. leto neprekinjenega delovanja. Naj spomnimo, da je bila ta organizacija ustanovljena v Gorici 16. decembra 1976. Ob pomembni prihajajoči obletnici pa je verjetno še važnejše dejstvo, da bo občni zbor SSO prvi korak do izvolitve novega deželne predsednika. Sedanji deželni predsednik odv. Drago Štoka, po treh intenzivnih mandatih, ne bo več kandidiral in kot je prejšnji petek najavil v intervjuju po slovenskih poročilih na deželnem omrežju RAI, se umika iz aktivnega delovanja znotraj organizacij slovenske narodne skupnosti v FJK. Novi izvršni odbor, ki ga bodo delegati izvolili na občnem zboru, bo iz svoje sredine izbral osebo, ki bo SSO vodil v naslednjem triletnem 2015 - 2018. Kot napoved velja omeniti, da vlada za občni zbor Sveta slovenskih organizacij kar precejšnje zanimanje. Svojo prisotnost je najavilo več pomembnih osebnosti iz politike in civilne družbe. Pri tem velja omeniti udeležbo ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazda Žmavca.

Novi vodstveni organi SSO, ki jih bo izvolil občni zbor, bodo skupaj z novim deželnim predsednikom poklicani, da prispevajo pomembne odgovore na izzive za prihodnost. V tem smislu imajo že jasno podane smernice, ki so zapisane v statutu organizacije. Glavni cilj je ohranitev in razvoj slovenske narodne skupnosti v vseh njenih raznovrstnih družbenih okvirih, in to na temeljnih vrednotah pluralizma, demokratične zavesti, krščanskih vrednot in avtonomije. Vse to pa bo potrebno udejanjiti

v sedanjih in prihodnjih razmerah naše deželne, državne in čezmejne stvarnosti. Svet slovenskih organizacij kot priznana krovna ustanova ima in bo imela ključno vlogo v slovenski narodni skupnosti v Italiji. To z več vidikov. V prvi vrsti pa zaradi široke palete in visokega števila včlanjenih

organizacij in društev, ki jih predstavlja. Skupaj z drugo krovno organizacijo SKGZ je priznana z deželnim zakonom 26/2007 za referenčno ustanovo. Svoje predstavnike imenuje v paritetni odbor in deželno posvetovalno komisijo. Predsednik SSO je stalni član vladnega omizja za izvajanje zaščitnega zakona 38/01. S Slovenijo in specifično z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu je med glavnimi sogovorniki na relaciji slovenska narodna skupnost - Slovenija. Svojega predstavnika pa imenuje

tudi v Svet vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu. Kakšno politiko bo Svet slovenskih organizacij vodil v prihodnjih letih, je seveda zadeva prihodnjih kadrov, ki jih bodo izbrali delegati na petkovem občnem zboru. Ker pa so bili trije pretekli mandati zelo pomembni za samo identiteto in vlogo SSO, pri čemer ima največ zaslug prav sedanjí predsednik Drago Štoka, bo to temeljna podlaga za nadaljnje delo. Drago Štoka je z veliko mero poguma znal postaviti jasno mejo med tem, kar je sodelovanje za skupno dobro celotne narodne skupnosti, in nekim združevanjem z vrha, ki ni imelo podpore s strani baze oziroma v SSO včlanjenih organizacij. Zaradi tega je tudi doživljal neupravičene napade in celo žalitve v medijih, kar je prizadelo ne samo njega, temveč celotno krovno organizacijo. Seveda to ne pomeni, da se izključuje možnost nove skupne krovne organizacije. Poudarja pa se, da je temeljnega pomena identiteta vsakega in široka avtonomija pri odločanju o svoji usodi. Pri SSO namreč, zaradi izvora iz posebnih zgodovinskih, političnih in družbenih okvirov, je notranji konsenz odločilen.

Novo vodstvo SSO in še posebej novi predsednik bosta vsekakor poklicana, da postavita prihodnje delovanje na sodobne oprijeme, še posebno kar se tiče večje raznolikosti v sistemu financiranja in delovanja na podlagi projektnega pristopa. Temeljna načela in cilji, ki zadevajo dobrobit slovenske narodne skupnosti, pa ostajajo mejniki v času in prostoru, kjer Svet slovenskih organizacij izvaja svojo vlogo, svobodno in avtonomno.

Julijan Čavdek

Reforma krajevnih uprav v FJK

Na Goriškem so mnenja deljena

V zadnjem tednu marca in v prvi polovici aprila je bila tema deželne reforme krajevnih uprav na dnevnem redu več občinskih svetov slovenskih občin na Goriškem in Tržaškem. Glavna tematika je bila namreč vezana na začetni predlog za razmejitev t. i. medobčinskih teritorialnih zvez, ki ga je predlagal deželni odbor predsednice Debole Serracchiani. Načrt predvideva skupno 17 medobčinskih teritorialnih zvez, od katerih je ena za Tržaško in dve za Goriško. Tako bi bile štiri slovenske občine na Tržaškem združene s Trstom in z Miljami, občina Doberdob bi bila v medobčinskem teritorialnem združenju s Tržičem, občini Sovodnje ob Soči in Števerjan pa v tistem z Gorico. Za slovenske občine v videmski pokrajini pa je razdeljenost še bolj izrazita. Deželni predlog za načrt o razmejitvi medobčinskih zvez ni nič novega, saj je bila taka razdelitev aktualna že med samo pripravo zakonskega besedila, ki je potekala v poletnih in jesenskih mesecih prejšnjega leta. Na to se je slovenska narodna skupnost v FJK različno odzvala. Nemalo jih je bilo in so še vedno taki, ki jih tako izvajanje deželne zakona 26/2014 močno zaskrblja zaradi možnih negativnih posledic na raven zaščite slovenske manjšine. Najbolj je na to opozarjala stranka Slovenske skupnosti, zaskrbljenost pa je bila prisotna v vseh političnih sredinah. Pri tem gre za dva nivoja: prvi zadeva upravno avtonomijo občin, ki je še posebno pomembna, kjer živi avtohtona narodna skupnost; drugi pa izvajanje določil zaščitnega zakona 38/01, ki so bila že udejanjena, in tista, ki še morajo biti.

Z objavo deželne predloga o načrtu za razmejitev medobčinskih zvez, o katerem smo že poročali pred kakšnim tednom, se je začel rok za predstavitev popravkov. V tem smislu so si župani štirih slovenskih občin na Tržaškem prizadevali, da bi ostali ločeni od Trsta, tako zaradi

razlike v številu prebivalstva in upravne strukture kot tudi zaradi zelo različnega nivoja izvajanja zaščite. Kot se zdi pa te tehtne ugovore deželna predsednica Debora Serracchiani in pristojni odbornik Paolo Panontin ne bosta upoštevala.

Zaiskrilo se je tudi med zasedanjem občinskega sveta v Dolini, kjer je opozicija predstavila in tudi izvolila stališče, da se občina ne vključi v nobeno zvezo. Občina Dolina ima namreč več kot 5000 prebivalcev, kar ji daje pravico, da lahko ostane izven vsake zveze, a pri taki izbiri ne bi prejela deželnih transferjev. Proti temu stališču so bili župan Sandy Klun in štirje svetniki Demokratske stranke, za stališče je glasovalo pet svetnikov opozicije in Davide Stoli (SSk), druga svetnica SSK se je z drugimi tremi svetniki večine vzdržala, dva svetnika pa sta bila odsotna. Napeto je bilo tudi na Goriškem, kjer so zasedali občinski sveti v Doberdolu, Sovodnjah ob Soči in Števerjanu. V Doberdolu Lista za Doberdob in v Sovodnjah in Števerjanu stranka Slovenska skupnost sta predstavili predlog sklepa, da bi se slovenske občine na Goriškem združile v medobčinsko zvezo s štirimi kraškimi občinami Devin-Nabrežina, Zgonik, Repentabor in Dolina. Tak skupen, enoten predlog slovenskih občin z Goriškega in Tržaškega bi bil nedvomno zelo tehten argument, ki bi ga moral deželni odbor vzeti resno v poštev. Predlog sklepa je bil sprejet

rodne skupnosti našli enotno stališče, ki bi branilo potrebno upravno avtonomijo slovenskih občin in dosežke izvajanja zaščitnega zakona. Žal je naša narodna skupnost v tem trenutku nesposobna za take sinteze, ker je pogojena od vsedravnih strank, v katere je vključenih kar nekaj slovenskih predstavnikov, ki imajo pri tem zelo omejeno možnost avtonomnega odločanja.

Juč

Kratke

Volilni zakon Italicum in ekonomsko-finančni dokument v ospredju italijanske politike

Italijanska politika in javnost sta še vedno pod vplivom tragičnega dogodka, ki se je zgodil na sodišču v Milanu, kjer je obtoženec Claudio Giardiello streljal in pri tem ubil sodnika, odvetnika in soobtoženca, drugi dve osebi pa ranil. Medtem pa se politična razprava osredotoča na dve temi: vsedravní volilni zakon (Italicum) in gospodarsko-finančni dokument. Italijanska vlada želi, da bi bil nov volilni zakon izglasovan do konca maja, pri tem pa se mora soočiti predvsem z ostro notranjo opozicijo v sami Demokratski stranki. Težave ustvarja tudi Berlusconijevo gibanje Forza Italia, ki pa mora prej rešiti hude notranje razkole in kreganja. Glavne kritike proti sedanjemu predlogu volilnega zakona se tičejo dejstva, da bodo tudi po novem odločilno besedo imela tajništva strank. Mi pri tem lahko dodamo, da tudi tokrat ne bo udeleženo slovensko predstavništvo v italijanskem parlamentu, ki ga predvideva zaščitni zakon 38/01. Kar se tiče državnega proračuna pa je italijanska vlada javnost seznanila s tem, da je pri oblikovanju finančno-gospodarskega dokumenta ugotovila pozitiven ostanek v višini 1,6 milijarde evrov in prejela pozitivno mnenje podpredsednika Evropske komisije Valdisa Dombrovskisa. Visokega evropskega predstavnika je v ponedeljek sprejel italijanski finančni minister Pier Carlo Padoan, skupaj sta obravnavala proračunske perspektive in udejanjanje strukturnih sprememb v letu 2016 na podlagi zakona o delu "Jobs Act". Italijanski proračunski dokument bo sicer moral še pod drobnogled Evropske komisije, predno bo odobren. Opozicija pa se je v parlamentu že kritično oglasila na to in podvomila o tem, kako je prišlo do obračuna pozitivnega ostanka, ki ga italijanska vlada želi nameniti revnejšim slojem.

Deželni tajnik SSK Damijan Terpin na kongresu SVP

Prejšnjo soboto je bil v Meranu kongres južnotirolske zbirne stranke Südtiroler Volkspartei, ki je potekal v perspektivi bližajočih se volitev. Glavne teme so zadevale upravne volitve in prihodnost Bocna, kjer ima sedaj SVP podžupana, in dogovor z Demokratsko stranko ter nov dogovor glede pristojnosti avtonomne pokrajine. Glede tega pričakujejo v kratkem obisk predsednika ministrskega sveta Mattea Renzija. V duhu medmanjšinskega sodelovanja se je kongresa SVP udeležil tudi deželni tajnik SSK Damijan Terpin. Prisoten je bil tudi avstrijski podkancler Reinhold Mitterlehner.

EU slovarček: Svet Evropske unije

Svet Evropske unije ali Svet EU (tudi Svet ministrov) je tista evropska institucija, ki predstavlja države članice. Sestavlja ga 28 ministrov ali državnih sekretarjev držav članic in oblikuje ter sprejema zakonodajo EU, usklajuje politike držav članic, oblikuje skupno zunanjo in varnostno politiko EU, sklepa mednarodne sporazume in sprejema proračun EU. Na seje so vabljene tudi pristojni evropski komisarji ali predstavniki Evropske centralne banke, odvisno od področja zakonodajnega predloga. Seje vodi minister države članice, ki v tistem trenutku predseduje Svetu (sedaj je to Italija). O zakonskih predlogih glasujejo, če je prisotna večina članov Sveta EU. Za nezakonodajne akte je dovolj navadna večina (15/28). Za zakonodajne akte je potrebna kvalificirana večina. Soglasje pa je potrebno za posebna področja, kot so državljanstvo, članstvo v EU in davčna zakonodaja. Redni zakonodajni postopek ali postopek soodločanja predvideva, da Svet EU in Evropski parlament obravnavata istočasno predloge Evropske komisije. Pri soodločanju so predvidena tri branja zakonskega predloga. Svet EU in Evropski parlament sta od leta 1999 v 67% primerih dosegla soglasje v prvem branju, v 24% primerih je bilo soglasje doseženo v drugem branju in v 9% primerih je bilo potrebno tretje branje preko t. i. pravnega odbora. Redni postopek se uporablja za skoraj 85 področij politik EU. Kar zadeva posamezna ali zelo specifična področja, pa Svet EU odloča po dveh posebnih zakonodajnih postopkih: **odobritev** in **posvetovalna**. V teh dveh primerih ima Evropski parlament omejeno vlogo.

Svet EU zakonske predloge obravnava na treh ravneh. Najprej je predlog dodeljen eni izmed 150 delovnih skupin ali pripravljalnih telesih Sveta EU. Rezultat razprav predstavijo Odboru stalnih predstavnikov (Coreper). Na tretji ravni se razprava o predlogu uvrsti na dnevni red Sveta EU.

Svet EU se sestaja v desetih različnih sestavah. Posebno vlogo imata **Svet za splošne zadeve** in **Svet za zunanje zadeve**, ki ga vodi visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve (danes je to italijanska predstavnica Federica Mogherini). Posebno vlogo ima tudi **Evroskupina**, ki razpravlja o vprašanjih v zvezi z evrom.

Seje Sveta EU so javne, ko gre za razpravo ali glasovanje o predlogu zakonodajnega akta. Javne razprave v Svetu EU pa obravnavajo interese EU in njenih državljanov. (vir: www.europa.eu in www.consilium.europa.eu)

Poslanica mestu in svetu papeža Frančiška za Veliko noč

Kristjani so mladike novega človeštva

“Dragi bratje in sestre! Jezus Kristus je vstal! Ljubezen je premagala sovraštvo, življenje je premagalo smrt, svetloba je pregnala temo!

Jezus Kristus je iz ljubezni do nas slekel svoje božansko veličastvo; izpraznil se je, privzel podobo hlapca in se ponižal vse do smrti, in to smrti na križu. Zato ga je Bog povišal in ga naredil za Gospoda vesoljstva. Jezus je Gospod!

S svojo smrtjo in vstajenjem Jezus vsem kaže pot življenja in sreče: ta pot je ponižnost, ki vključuje tudi ponižanje. To je pot, ki vodi v slavo. Samo kdor se poniža, se lahko napoti proti “stvarem, ki so zgoraj”, proti Bogu (prim. Kol 3,1-4). Napuhnjene gleda “od zgoraj navzdol”, ponižni gleda “od spodaj navzgor”. Ko so žene na velikonočno jutro obvestile Petra in Janeza, sta tekla h grobu in ga našla odprtega in praznega. Tedaj sta se približala in se “sklonila”, da bi vstopila v grob. Za vstop v skrivnost se je potrebno “skloniti”, se ponižati. Samo tisti, ki se poniža, razume Jezusovo poveljanje in mu lahko sledi po njegovi poti.

Svet nam svetuje, naj se uveljavimo za vsako ceno, naj tekmuje-mo, naj se izkažemo ... Kristjani pa so, po milosti Kristusa, umrlega in vstalega, mladike novega

človeštva, v katerem skušamo živeti v vzajemnem služenju, brez arogance, pač pa z razpoložljivostjo in spoštovanjem.

To ni šibkost, ampak prava moč! Kdor v sebi nosi Božjo moč, njegovo ljubezen in njegovo pravičnost, ne potrebuje nasilja, ampak govori in deluje z močjo resnice, lepote in ljubezni.

Od vstalega Gospoda danes izprosimo milost, da ne bomo naselili napuha, ki napaja nasilje in vojne, ampak da bomo imeli ponižen pogum za odpuščanje in mir. Prosimo zmagovitega Jezusa, naj olajša trpljenje toliko naših bratov, ki jih preganjajo zaradi njegovega imena, pa tudi vseh tistih, ki po krivici trpijo zaradi posledic še nerešenih sporov in nasilja. Toliko jih je!

Prosimo za mir predvsem v ljubljani Siriji in Iraku, da se bo končalo rožljanje z orožjem in se bo znova vzpostavilo dobro sožitje med različnimi skupinami, ki sestavljajo te ljubljene dežele. Mednarodna skupnost naj ne ostane prekrizanih rok vpričo neizmerne humanitarne tragedije znotraj teh dežel in vpričo drame številnih beguncev.

Prosimo za mir za vse prebivalce Svete dežele. Naj raste med Izra-

elci in Palestinci kultura srečanja in naj se nadaljuje mirovni proces, da se bodo končala leta trpljenja in ločitev.

Prosimo za mir v Libiji, da se bo končalo nesmiselno prelivanje krvi in vsako barbarsko nasilje. Vsi, ki jim je pri srcu usoda te dežele, naj se lotijo dejavnosti v prid sprave in izgradnje bratske družbe, ki bo spoštovala človekovo dostojanstvo. Tudi za Jemen si želimo, da bi prevladala skupna volja po vzpostavitvi miru v blagor vsega prebivalstva. Hkrati pa z upanjem izročamo usmiljenemu Gospodu dogovor, ki jim ga je uspelo te dni skleniti v Lausanni; naj bo odločen korak proti varnejšemu in bolj bratskemu svetu.

Od vstalega Gospoda prosimo za dar miru za Nigerijo, za Južni Sudan in za razne pokrajine Sudana in Demokratične republike Kongo. Nenehna molitev naj se dviga od vseh ljudi dobre volje za tiste,

ki so izgubili življenje - še posebej imam v mislih mlade, ki so bili ubiti prejšnji četrtek na univerzi v Garissi v Keniji -, za tiste, ki so bili ugrabljeni, za tiste, ki so morali zapustiti lastne domove in svoje drage.

Gospodovo vstajenje naj prinese luč v ljubljeno Ukrajino, zlasti tistim, ki so prestali nasilje zaradi spora v zadnjih mesecih. Naj dežela najde mir in upanje po za-slugi zavzetosti vseh vpletenih strani.

Miru in svobode prosimo za toliko mož in žena, ki so podvrženi novim in starim oblikam sužnosti s strani kriminalnih oseb in združenj. Miru in svobode za žrtve razpečevalcev mamil, ki tolikokrat delujejo v zavezništvu z oblastmi, ki bi morale braniti mir in soglasje v človeški družini. In miru prosimo za ta svet, ki so si ga podvrgli prekupčevalci z orožjem, ki si kopicijo dobiček s krvi ljudi.

Odrinjene na rob, zapornike, uboge in razseljene, ki jih tako pogosto zavračajo, so z njimi nasilni in jih izključujejo; bolnike in trpeče; otroke, zlasti tiste, ki z njimi ravnavajo nasilno; vse, ki danes žalujejo; vse ljudi dobre volje naj doseže tolažilni in zdravitelni glas Gospoda Jezusa: 'Mir z vami!' (Lk 24,36). 'Ne bojte se, vstal sem in bom vedno z vami!' (prim. Rimski misal, vstopni spev na veliko noč) ”.

(Prevedel br. Miran Špelič OFM)

Papež Frančišek o svetem letu usmiljenja Cerkev je poklicana, da govori o Božji bližini

V baziliki sv. Petra je bilo 11. aprila slovesno bogoslužje, med katerim je papež Frančišek z objavo bule *Misericordiae vultus* napovedal sveto leto usmiljenja. To se bo začelo 8. decembra letos, končalo pa na praznik Kristusa Kralja, 20. novembra, 2016. Sobotni obred se je začel pred svetimi vrati v atriju bazilike, kjer je papež bulo najprej izročil kardinalom nadduhovnikom štirih rimskih papeških bazilik. Kopijo bule je zatem izročil prefektom kongregacij za škofe, za evangelizacijo narodov in za vzhodne Cerkve ter trem predstavnikom Vzhoda, afriške celine in vzhodnih

močnejše ponuditi znamenja upanja in Božje bližine”. Mir, predvsem v teh tednih, ostaja kot želja mnogih narodov, ki doživljajo nezaslišano nasilje diskriminacije in smrti samo zato, ker se imenujejo kristjani, je zatrdil papež.

Sveto leto po Frančiškovih besedah ni “čas nepazljivosti”, ampak je čas, da ostanemo budni in v sebi ponovno prebudimo možnost za gledanje bistvenega. “Za Cerkev je to čas, da ponovno najde smisel poslanstva, ki ji ga je zaupal Gospod na velikonočni dan: biti znamenje in sredstvo Očetovega usmiljenja”. Zato bo sveto leto moralo spodbu-

Cerkva. Papež je tako na simboličen način izrazil željo, da se sveto leto usmiljenja obhaja po vsem svetu. Regent papeške hiše msgr. Leonardo Sapienza je nato prebral nekaj odlomkov bule.

Kot je poročal Radio Vatikan, je Frančišek med homilijo ob večernicah za nedeljo Božjega usmiljenja v baziliki pojasnil, da je sveto leto usmiljenja potrebno zato, “ker je Cerkev v tem trenutku velikih epohalnih sprememb poklicana

jati živo željo, da bomo sposobni prepoznavati nešteta znamenja nežnosti, ki jih Bog ponuja vsemu svetu, predvsem pa trpečim, samim in zapuščenim ter tudi tistim, ki so brez upanja. Papež je pričar, da se bo nas kristjanov lahko tako dotaknil Jezus Kristus in nas spremenil s svojim usmiljenjem: samo na tak način bomo tudi mi postali pričevalci usmiljenja in bomo vsem pokazali pot odpuščanja in sprave.

Osma številka otroške revije Pastirček

“Kristus, Sin božji, smrt je premagal. Njemu se zdaj poklonimo!”

S temi besedami vabi mlad pastir svoje ovčice k sebi, medtem ko z drobno piščal-ko ubira pesmi z radostjo v srcu. Ta veseli pastirček je protagonist pesmi *Pastirčkova Velika noč*, ki jo je na papir zililo rahločutno pero pesnice Ljubke Šorli. Njene stih-e je v glasbo prelil Patrick Quag-giato prav v letošnjem marcu.

Objavljena je v osmi, aprilski številki Pa-stirčka, ki ves drhti od veselja ob Vstalem Kri-stusu. Jezus je vstal od mrtvih, po-tem ko je pre-stal nečloveške muke in okrut-no smrt. Žene so našle prazen grob na velikonočno jutro, kot lepo pri-kazuje ilustracija Paole Bertolini Grudina, ki v sliki dopolnjuje *Zgodbe iz Svetega pisma*, kot jih primerno za otroke predstavlja Walter Grudina. Bertolinijeva je tudi avtorica dopolnjevanke *Spoznajmo Sveto pismo*, ob reševanju katere lahko bralci pre-verjajo svoje znanje o svetopi-semskih osebah in dogodkih. *Vesela Aleluja* se glasi naslov zapisa Anamarije Zlobec, ki pripovedu-je, kako je deklica Alenka po vsta-jenjski maši srečna vsem voščila veselo Veliko noč, potem pa ste-kla domov, kjer so jo čakale do-brote prazničnega zajtrka. Lasto-vico, ki obletava cerkveni zvonik, je pridala Danila Komjanc. Vojan Tihomir Arhar je svoji dvokitični pesmici dal naslov *Pirhi*. “Košek

pirhov, božja stvar, / od Boga pomladni dar”, pravi med dru-gim v njej. Tatjana Ban je v svoji domiselni ustvarjalnosti ponudi-la otrokom posebna velikonočna jajčka, ki jih lahko ob njenih na-vodilih izdelajo tudi sami iz po-barvanih kokošjih jajc, ki se tako lahko spremenijo v piščančka, škrate, miško, zajčka ... Ob misli na praznični dan se je Pa-cek Walterja Grudine zavzel za tista ubo-ga jagnjeta, ki končajo svoje dni v restavracijah kot veli-konočna pečenka. Z velikim upanjem pri tem v svoji obupni spakedranščini vzklika, da tudi “inočenti bojo imeli svojo ri-vinčito”! Medvedka Metka je bila na izletu in pričakuje, da bodo najmlajši Pastirčkovi bralci do-polnili njen zapis. Najmlajšim je Ksenija Šoster – Olmer namenila živalsko seštevanje. V privlačnih verzih in s priloženimi ilustraci-jami vabi prvošolčke, naj sešteje-jo, koliko živalic je prišlo na roj-stni dan črnega mucka. O muha-stem aprilskem vremenu pojejo stih-i Vojana Tihomirja Arharja. Izpod peresa istega pisca je izšla tudi *Spomladanska pravljica*, enodejanka, ki bi jo otroci zlahka uprizorili, saj ni dolga in v njej nastopajo pomladni cvetki, zvonček in trobentica, zlato sončece, ki začenja že malce greti, in snežak, ki jo urno mahne v

mrzle kraje ob začetku pomladi, da se ne bi stalil in skopnel ... Ka-ko je medvedek Godrnjavček v mestu lutk vzljubil šolo in vse njene dejavnosti, bodo pa otroci izvedeli iz tokratne poučne zgod-bice Marize Perat. Kako se je treba obnašati na cesti in pri tem spoštovati cestne znake, jasno raz-laga v besedi in sliki rubrika *Var-na pot v šolo*. Vsi šolarji bi jo mo-rali natančno prebrati in odgovo-riti na zastavljena vprašanja. Stric Maks je Tjašo in Pastirčka popel-jal v Avče nad Kanalom, da bi ji-ma pokazal kraj, kamor je 31. marca 1908 padel meteorit, ki je edini pristal na Slovenskem; hra-nijo ga v prirodoslovnem muzeju na Dunaju. Otroka sta si ogledala tudi Kanal, ki mu pravijo Sloven-ski Mostar zaradi kanalskega mo-sta čez Sočo, s katerega vsako leto prirejajo mednarodno tekmo-vanje v skokih. Opisi nam bližnjih krajev v Sloveniji, ki jih pripravlja Marijan Markežič pod naslovom *Trije na potepu*, so zelo dober pripomoček za spoznavan-je bolj ali manj skritih naravnih in kulturnih biserov naše lepe domovine.

Pastirčkova pošta je tudi v aprilski številki bogata: kar veliko je za-pisov različnih vsebin, še več pa ri-sbic (29); z njimi bralci dokazu-jejo, da so izvrstni risarji. Prav na-te se ozira Pastirčkov urednik Ma-rijan Markežič, ki v urednikovi beležki napoveduje, da bo pri-hodnje leto 70-letnica izhajanja revije Pastirček, ki kljub čistilji-vevu mejniku ostaja živahen, zvedav in poln energij, saj samo čaka, kdaj lahko zaide med zveste

bralce. Ti bodo v aprilski številki našli še *SMS Jezusu*, navodila za naslovno risbico pa še rubriko *Kar lepo po vrsti* in razvedrilne zanke.

Mali risarji, vzemite takoj barvice v roke in narišite kaj res enkrat-nega za jubilejno naslovnico. Pa-stirček bo zelo srečen, če bo do konca maja prispelo na ured-nišтво čim več vaših čudovitih ri-sbic!

IK

POT ČLOVEKA JE POT LJUBEZNI (14)

PROSTOR ZA DRUGE

Ob Janezu Krstniku se učimo ustvarjati pro-stor za druge, da bi ob nas zaživeli in se uresničili po Božjem načrtu. Evangelij po-roča, da je šel Janez v puščavo, kjer se je pri-pravil na poslanstvo, da pripravi pot Odrašeniku. V dolgih postih in molitvah ter premišljevanju Božje besede se je pripra-vil za službo Mesiju, ki je tedaj prihajal na svet.

Veliko poti je treba prehoditi, poravnati bregove napuha in jame brezčutnosti, da sprejmemo ljudi v tem, kar so. Bog nas je ustvaril po svoji podobi kot bitja odnosov. Zato je v srečanju z drugimi veselje in ure-sničenje življenja. Mnogi problemi in težave se rešijo v okolju, ki je naklonjeno in odprto za druge. Poklicani smo, da pripra-vimo prostor svojim bližnjim, otrokom, mladim, sodelavcem, sorodnikom, bolni-kom, starim. Jezus je povedal, da bomo v teh ljudeh prepoznali njegov obraz. Tudi sveti Pavel vabi k medsebojni ljubezni in spoštovanju, da bi ponižno in potrpežljivo pripravili prostor za vse, ki so pri nas. Predvsem pa, da bi jih spoštovali v tem, kar so, in jim odpustili, kakor je tudi nam Kri-stus odpustil. Bratsko življenje je dar Svete-ga Duha, kajti potreben je pogum, da odvržemo vse ovire in se približamo dru-gim na njihov način.

Ni lahko biti vedno z drugimi, odnosi so pogosto zahtevni. Toda težave, ki jih rešuje-mo v skupnosti, okrepijo odnose in

poživljajo medseboj-no pripadnost. Pri tem moramo biti stvarni, da vidimo tu-di svojo krhkost, gre-he in rane. V tej zave-sti se ne bomo posta-vljali nad druge, am-pak jih sprejemali, kakor nas sprejema Bog. Predvsem pa se moramo izogibati črnih po-gledov in slabih misli o drugih. Sneti mora-mo črna očala in pogledali z Božjim in Je-zusovim pogledom. Drugih ne bomo obso-jali za tisto, kar so dejansko naši problemi. Sveti Duh nam bo pomagal ustvariti na-klonjen odnos do drugih, da se bomo vprašali, kaj prinašajo v naše življenje in kje so njihove bolečine. Šele nato bomo mogli gledati tudi v njihove težave.

Marsikatera trdota se porodi iz nepristne iz-kušnje o Bogu. Ko bomo občutili Božjo lju-bezen do nas, bomo sposobni naklonjeno sprejeti druge in jim omogočiti, da bodo ra-sli kot osebe. Pokazali jim bomo zaupanje in ustvarili razpoloženje svobode in prija-teljstva, ki bo zamenjalo obsojanje in kon-trolo. Iz tega bodo nastali naklonjena spo-ročila, nasmehi, pozdravi, besede. V ljudeh bomo videli tudi tisto, kar še ni, pa bo kma-lu prišlo. Dali jim bomo možnost novih začetkov. V Janezovi šoli bodo drugi rasli, mi pa se bomo podarjali in bogatili. Veseli bomo, da smo jim mogli pripraviti prostor za njihovo življenjsko poslanstvo.

Primož Krečič

NATEČAJ ZA
ŽUPNIJE IN ŽUPLJANE

NATEČAJ
**ifeel
CUD**
2015

Svoji župniji boš pomagal, če ji boš namenil 8 tisočink.

Sodeluj pri natečaju ifeelCUD. Za nagrado
boš lahko prejel prispevek za uresničitev
projekta solidarnosti za svojo skupnost.
Ugotovi, kako na www.ifeelcud.it.

* PRVA NAGRADA 15.000 EVROV

Natečaj prireja služba C.E.I. (Italijanske škofovske konference) za ovrednotenje gospodarske podpore katoliški Cerkvi.

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

Kratke

Štandreški komedijanti bodo gostje v nizu Iskrivi smeh na ustih vseh

Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete vabita v četrtek, 16. aprila, ob 20.30 na ogled komedije Mrtvi ne plačujejo davkov. Nastopili bodo člani dramskega odseka PD Štandrež. Delo, ki je izšlo izpod peresa Nicola Manzarija, je v slovenščino prevedel Ivan Šavli, režiral pa Jože Hrovat. Letos praznuje dramski odsek PD Štandrež 50-letnico neprekinjenega delovanja. Le kako naj bi priljubljeni štandreški komedijanti zabeležili zlati jubilej brez komedije? Kaj bi morili gledalce z dramami, ko je že naše življenje tako trpko! Raje jim ponujajo kako urico prešernega smeha, saj je sicer v tem zmeraj tudi nekaj grenkega spoznanja. V dobri komediji se namreč vselej zrcalijo hibe in slabosti človeka, pa tudi družbe, v kateri mu je dano živeti. In ko se smejimo nerodnostim in napakam protagonistov, pozabimo na svoje težave, ki so velikokrat zelo podobne tistim, s katerimi se soočajo komedijski liki ... Predstava bo v veliki dvorani KC Lojze Bratuž. Za rezervacije in informacije se lahko obrnete na Kulturni center Lojze Bratuž – tel. 0481 531445 e-mail: info@centerbratuz.org ali na Zvezo slovenske katoliške prosvete – tel. 0481 538128 e-mail: zskp_gorica@yahoo.it. Urnik: 8.30-12.30.

Prvič brez Kimovčevega Pasijona v Gorici

Oljčna nedelja je bila letos za vse tiste vernike, ki so se redno udeleževali slovenske sv. maše ob deveti uri v prelepi baročni cerkvi sv. Ignacija v Gorici, popolnoma drugačna. Odkar je bila v lanskem novembru ukinjena ta zgodovinska slovenska sv. maša oz. prestavljena na 18. uro, so se razpršili po raznih cerkvah in so zaman upali, da se bo do Velike noči kaj spremenilo. Po več kot šestih desetletjih se tokrat na cvetno nedeljo prvič s travniškega kora ni oglasil ganljiv Pasijon, ki ga je Franc Kimovec tako presunljivo uglasbil po evangeliju sv. Mateja. Pevci iz Gorice in okoliških vasi, ki vse leto plemenitijo nedeljske mašne daritve v domačih cerkvah, so se zbirali leto za letom na tem koru in izvajali to pomenljivo delo, navadno ob orgelski spremljavi prof. Lojzke Bratuž in pod taktirko Zdravka Klanjščka. Kje so le tisti časi, ko so razne vloge peli pevci, ko sta bila npr. pokojna Viktor Prašnik s svojim lepim tenorjem ali Maks Komac s svojim globokim basom! Zadnje čase so vodilne solistične vloge ravno tako občuteno odpeli Silvan Bensa, Martin Srebrnič, Zdravko Klanjšček, Matija Faganel in še kdo. Zdaj je vse to minilo in vsi mi smo zaradi tega bolj revni. / IK

Z 2. STRANI "Pod lipami" / Msgr. M. Qualizza, G. Banchig in R. Ruttar

O preteklosti, sedanosti in prihodnosti Benečije

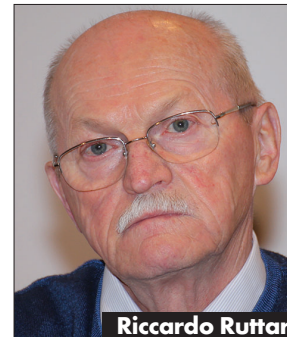
Materne jezika so se učili pod zvnikom ali s kmečkim slovarjem. O "slovenskem elementu" v videdmski nadškofiji je msgr. Qualizza dejal, da do leta 1972 "so nas škofje trpeli, ... so trpeli". Msgr. Alfredo Battisti se je nato izkazal za zelo odprtega: "Za Furlane ni bilo tako nevarno, za Slovence pa ja". Leta 1973 je na Matajurju dejal, da moramo spoštovati in objeti vse ljudi, biti z vsemi solidarni. Leto kasneje je na Dnevu emigranta v Čedadu pozdravil po slovensko. V čedadski stolnici je tudi prosil Benečane odpuščanje za krivice, ki so jih utrpeli. Njegov naslednik Brollo "ni bil prav tako goreč. Sedanji, msgr. Mazzocato, pa je dejal, da čez nekaj let ne bo ne Furlanov ne Slovencev "in tako bo stvar rešena". Po mnenju monsiorja so leta 2004 med Italijo in Slovenijo "meje padle, a ne v glavi". Banchig se strinja in trdi, da se "mračna leta" v Benečiji žal nadaljujejo. Pred nekaj tedni so občinski moške njegove občine, Podbone-sca, sprejeli resolucijo, da tam ne živijo Slovenci... Kar se dogaja, ni slučajno, trdi Banchig. "Sami tisti, ki nosijo naprej te teorije, vanje ne verjamejo. Tam so politični in eko-

Giorgio Banchig

msgr. Marino Qualizza

Riccardo Ruttar

nomski interesi. Ne more se nekdo roditi Slovenec, delati v slovenskih organizacijah in potem postati nosilec takih neumnih teorij! Nekaj je zadaj. Tu so tajne organizacije, ki jih ne bom imenoval". Kako je mogoče, da 30 let po odprtju dvojezične šole v Špetru, v času nove Evrope itd. na volitvah še vedno zmagujejo protislovenski kandidati, je vprašala Jazbarjeva? Ruttar je prepričan, da gre za probleme "psihološkega oz. psihiatrčnega" značaja. Kot Slovenec, ki se je asimilirал in nato deasimilirал, je povedal, da je za diplomsko nalogo v letih po potresu obravnaval problem identifikacije otrok v videdmski pokrajini. Naletel je na velike ovire. 150 let italijanizacije ni minilo brez posledic. V Benečiji se je po njegovem mnenju razvil sindrom "identifikacije z agresorjem"

oz. t. i. štokholmski sindrom. "To je naša posebnost". Italijani so Italijani, Furlani so Italijani, Benečani pa kar "Italianissimi"! Njihovi politični predstavniki so v Rimu vedno trdili, da kot Slovenci ne potrebujemo nič, "ker nismo Slovenci". In vendar smo Slovenci in hkrati Italijani. "Naše pravice morajo priti iz Rima in ne iz Ljubljane ali Beograda", kot državljani italijanske republike imamo pravico, da smo zaščiteni, pravico, da smo Slovenci. Problem je, ker se enačita dva pomembna pojma: državljanstvo in narodna pripadnost. Najhujše je, da so leta 2015 vse naše uprave navsezadnje protislovenske, "pa tudi deželna vlada po mojem ni zelo naklonjena Benečiji". Zadnja obravnavana tema večera "pod lipami" je bila najbolj kočljiva, tista, ki ima opraviti z "neizpro-

snimi številkami". Čedad danes šteje približno 12 tisoč ljudi, od teh je 3 ali 4 tisoč ljudi iz Benečije. Leta 1951 je bilo v sedmih beneških občinah 16.200 prebivalcev, danes jih je okrog 6 tisoč. Od potresa do konca tisočletja se je izselilo 7-8% prebivalcev, kar 3.800 ljudi je umrlo, rodilo pa se jih je le nekaj nad tisoč, je povedal Ruttar. Leta 1981 je bilo 54% beneških moških neporočenih. Glavni vzrok demografskega upada je bil ta, da v starostnem obdobju od 20. do 50. leta je bilo tedaj na 1.700 moških nekaj manj kot 1.400 žensk. "Iz naših vasi so se izselile predvsem ženske". Zato ni bilo otrok in družin. "To vpliva tudi na gospodarstvo". Ljudje so odšli, mladih niso pripravili, da bi prišli do službe, zato so šli služiti drugam. Na terenu so ostali samo stari. Po vaseh ni niti več psov. To je ... puščava. Tudi na Stari Gori, priljubljenem Marjinem svetišču, je vedno manj slovenskih sledov. Kot je poudaril Ruttar, je problem tudi ta, da večine mladih slovenstvo ne zanima; vprašanje je tudi, koliko zavednosti posreduje slovenska šola - poleg jezika. "Naučiti se slovenski jezik še ne pomeni biti zaveden Slovenec". Kot ni Grk ali Anglež, kdor se grščine ali angleščine nauči. Nujna je zavednost, zavzetost vseh, ki v Benečiji delajo ali se zanj zanimajo, čeprav živijo drugje, je dejal Ruttar: "Ko teh ne bi bilo" ... / DD

MESTNA OBČINA
NOVA GORICAFONDAZIONE
Cassa di Risparmio di GoriziaOdbornišтво za enake možnosti Pokrajine Gorica razpisuje v sodelovanju
z Mestno občino Nova Gorica in s Fundacijo Goriške hranilnice

LITERARNI NATEČAJ GLAS ŽENSKE

za leto 2014/2015 na temo

ZAKAJ ŽENSKE ŠE VEDNO ZAOSTAJAJO?

Rok za predložitev literarnih izdelkov: 28. april 2015

Študirajo, delajo in so uspešne na poslovnem področju. Pa vendar zaslužijo manj kot moški in se težko prebijejo na vodilne položaje. Zakaj ženske še vedno zaostajajo? Zaradi negotovosti in pomanjkanja samozavesti? So preveč pikolovske?

Ker so se že kot deklice naučile, da so nagrajene samo, če so pridne in ubogljive, medtem ko so njihovi bratje in prijatelji nagrajeni, tudi če so živahni in neubogljivi?

Je kriva družba, v kateri pravzaprav nadvladujejo moški? Zato, ker za številne poklice ne obstaja ženska

oblika, v določenih primerih pa ima žensko poimenovanje celo slabšalni, zaničevalni prizvok?

Ker se nekatere besede moškega spola za poimenovanje skupin kot celote, ki jih sestavljajo tako moški kot tudi ženske, uporabljajo zgolj v moški množinski obliki? Ali pa je narobe to, da ženske ničesar ne zahtevajo? Ne znajo ali pa jim ni do tega, da bi uveljavile svoje pravice in dosegle priznanje za svoje zasluge?

Ni v njihovi naravi ali preprosto nimajo poguma, da bi se uveljavile? Ali pa se bojijo? Koga ali česa?

Razpis je objavljen na spletnih straneh www.provincia.gorizia.it - www.nova-gorica.si

Na natečaju lahko sodelujejo dijakinje višjih srednjih šol goriške pokrajine in srednjih šol Severne Primorske (sekcija A) ter ženske, starejše od 30 let (sekcija B).

NAGRADE

Sekcija A »Srednja šola«

- Prva nagrada za najboljši prispevek v slovenskem in italijanskem jeziku – vsaka po 500 EUR
- Nagrada za najboljši prispevek v slovenskem in italijanskem jeziku za vsako sodelujočo šolo – 100 EUR
- Komisija lahko podeli posebno nagrado – 300 EUR
- Italijanska in slovenska šola z najštevilnejšo udeležbo bosta prejeli priznanje.

Sekcija B »Over 30«

- Prva nagrada za najboljši prispevek v slovenskem in italijanskem jeziku – vsaka po 400 EUR
- Poleg tega lahko komisija podeli dve priznanji (eno za slovenski in eno za italijanski prispevek) v vrednosti 100 EUR vsako.

DOBERDOB Predstavitev pesniške zbirke Ameriga Visintinija

Narečje, jezik tihe intime, ljubezni in večnosti

“P esnik v narečju najbolj izraža svoja čustva, najtanjša osebnostna čutenja. Jezik poezije je jezik srca. Pesniku narečje poje”. Čeprav je pesnikov in literatov, ki pišejo v narečju, sorazmerno malo, gornja trditev še kako velja. Izrekla jo je prof. Tatjana Rojc ob predstavitvi nove pesniške zbirke, pesnik, ki so mu bile besede namenjene, pa je osemdesetletni Amerigo Visintini, doma iz Laškega in velik ljubitelj domačega bezjaškega narečja. Pa ne samo to, Visintini ima rad celotno krajino, ki ga obkroža. Tako ljubi tudi bližnji Kras in prav ta ljubezen ga je pripeljala v Doberdob, ki je danes malodane njegov drugi dom.

Predstavitev njegove zbirke *Scoltando 'l silenzio – Ascoltando il silenzio – V poslušanju tišine* je

bila zato v torek, 24. marca, na doberdobski turistični kmetiji Pri Cirili. Visintinija namreč z lastni-ki turistične kmetije, družino Fer-

je najpogostejše tudi njegov starejši brat, če že ne oče. “Poezija je intimna govorica. Pesmi, ki so pisane v narečju, pa so še nekaj

Igor Tuta, Tatjana Rojc in Amerigo Visintini

folja, vežejo pristni prijateljski odnosi. Pesniška zbirka je trijezična. Ob izvirnih pesmih v bezjaščini je avtor sam poskrbel za prevod v italijanščino, v slovenščino pa je pesmi prevedel Igor Tuta, ki je tudi vodil večer. Glasbeno kuliso, ki je uvedla predstavitev pesniške zbirke, je poustvaril nadarjeni violinist Simon Gerin ob klavirski spremljavi Neve Klanjšček. Večer je organiziralo domače društvo SKD Hrast.

Besedo je najprej prevzela prof. Tatjana Rojc, ki je predstavila pesniško zbirko. Poudarila je seveda pomembnost narečja, ki knjižni jezik ne samo pogojuje, temveč

več: so občuteno šelestenje, ki izvira iz jezika srca”, je Rojčeva ubesedila odnos med narečjem in literarnim ustvarjanjem. In to se po njenem mnenju odlično vidi tudi v pesniški zbirki. V bezjaškem narečju Visintini piše o sebi in v sebi, na svet okoli sebe gleda z očmi duše. Posebno poglavje je v tem kontekstu tisto, ki

ga Visintini namenja pokojni ženi, pa čeprav je ljubljani soprog posvečena širše celotna zbirka. Bezjaščina je zaradi tega jezik ljubezni in večnosti. Hkrati pa gre tudi za jezik dostojanstvene in uglačane bolečine: globino tega brezna nam povsem umirjeno razkrivajo prav verzi. Rojčeva je ob sklepu svojega posega postavila še vzporednico med načinom pisanja Ameriga Visintinija in graškega pesnika Borgia Marina: domače narečje je namreč jezik, ki pesniku zagotavlja varnost in domačnost. Drugi del večera je bil namenjen branju pesmi. V bezjaškem izvirniku jih je brala Marilisa Trevisan, v slovenskem prevodu pa Sanja Vogrič. Pesmi so v zbirki razvrščene tako, da ponazarjajo lok človeškega življenja. Gre za osem sklopov oziroma osem poglavij, ki se tako delijo: najprej je “moja pesem” in opis čutenja narave in človeka. Intimistični del se začne s pesnikovimi dvomi ter doseže višek v pesmih, posvečenih ženi, ter v spominih. V sklepu zbirke so še poezije iz sklopov “vzdih” in “zaton”. Večer je s svojimi besedami, seveda v bezjaščini, sklenil pesnik. Njegova končna zahvala je bila pika na i večeru njegove tihe intimne izpovedi.

AC

IVANU TERPINU,

*ki je slavil visoki okrogli jubilej,
čestitajo in želijo, naj mu Bog podeli
še dosti veselih in zdravih let!*

Hčerke z družinami,
vsi iz podjetja Medimpeks in prijatelji

PROSVETNO DRUŠTVO VRH SV. MIHAELA v sodelovanju
Z ZDRUŽENJEM CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV – GORICA

vabi na

15. revijo ZLATA GRLA
SREČANJE OTROŠKIH IN MLADINSKIH PEVSKIH ZBOROV

nedelja, 19. aprila 2015, ob 15.30
Kulturni center Lojze Bratuž

S podpora Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

ZLATA GRLA 2015

Petnajsta zborovska revija Zlata grla v organizaciji Prosvetnega društva Vrh Sv. Mihaela, ki poteka s sodelovanjem Zdrženja cerkvenih pevskih zborov – Gorica, bo letos potekala celotno v enem dnevu, v nedeljo 19. aprila ob 15.30 naprej. Srečanje otroških in mladinskih zborov se bo začelo s pozdravom zbora gostitelja OPZ Vrh Sv. Mihaela, pod vodstvom Karen Ulian; sledil bo tekmovalni del, kjer bo nastopilo šest zborov, štirje otroški in dva mladinska – Otroški cerkveni pevski zbor Štandrež (vodi Lucrezia Bogaro), OPZ dr. Bogomirja Magajne iz Divače (vodi Ana Škamperle), OPZ Glasbene šole Koper (vodi Danijela Trebižan), OPZ OŠ Ljubka Šorli iz Romjana (vodi Lucia Lavrenčič Terpin), MIVS Bodeče Nežice (vodi Mateja Černic) in MIPZ Igo Gruden iz Nabrežine (vodi Mirko Ferlan). Medtem ko se bo žirija sestala za porazdelitev priznanj, bo v revijemskem delu zapelo osem zborov, in sicer Otroški pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana (vodi Martina Hlede), OPZ Kulturnega društva Sovodnje mali (vodi Valentina Nanut), OPZ Plešivo (vodi Alessandra Schettino), OPZ Mali Veseljaki iz Doberdoba (vodi Mateja Jarc), OPZ Rupa – Peč (vodi Zulejka Devetak), OPZ Pet Pedi (vodi Mirko Ferlan), OPZ Štmaver (vodi Lara Feri) in OPZ Mali Lujerji iz Špetra (vodi David Klodič). Glasbeni večer se bo končal s porazdelitvijo priznanj zborom, ki so nastopili v tekmovalnem delu. Vsi toplo vabljeni!

*“Jaz sem vstajenje in življenje: kdor vame veruje,
bo živel, tudi če umre.” (Jn 11, 25)*

*Ob boleči izgubi drage mame izrekajo
g. župniku Marjanu Markežiču
iskreno krščansko sožalje*

UPRAVA OBČINE ŠTEVERJAN
in ČLANI SKPD F. B. Sedej iz Števerjana

Obvestila

Zlatomašni jubilej bo obhajal župnik g. Jože Markuža v nedeljo, 19. t. m., ob 17. uri v nabrežinski župnijski cerkvi. Sodeloval bo ekumenski zbor iz Gorice.

Občina Tržič je spet odprla slovensko okence, ki deluje v torek in četrtek popoldne in v sobotah zjutraj.

Slovensko planinsko društvo Gorica prireja od 26. junija do 3. julija osemdnevni izlet v Romunijo. Prevoz s turističnim avtobusom. Program obsega ogled kulturnih in zgodovinskih zanimivosti ter tri planinske izlete v gorovju Bucegi, Farkas in na območju Poiana Braşov. Društvo prireja izlet v sodelovanju s turistično agencijo Alpitour. Prijava do 20. aprila, koordinator Vlado Klemše.

Redni letni občni zbor SPD bo 16. aprila ob 20.30, v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici. Na dnevnem redu bodo poročilo o društveni dejavnosti v pretekli sezoni, program v letu 2015 ter finančni obračun in proračun.

Svet slovenskih organizacij obvešča, da je redni občni zbor sklican za petek, 17. aprila 2015, ob 17. uri v prvem sklicu in ob 18. uri v drugem sklicu v dvorani Zadržne kraške banke na Opčinah, ul. Ricreatorio 2.

Kulturni center Lojze Bratuž sporoča, da je še nekaj mest na razpolago za ogled baleta Labodje jezero v Ljubljani 24. aprila 2015 ob 18. uri. Odhod iz Kulturnega centra Lojze Bratuž ob 16. uri. Informacije na tel. (0039) 0481 531445 od 8.30 do 12.30 ali na email: info@centerbratuž.org

Prosvetno društvo Štandrež prireja šestdnevni društveni izlet v Makedonijo od 21. do 26. aprila 2015. Prvi dan Štandrež-Niš; drugi dan Niš-Skopje-Ohrid; tretji dan Ohrid-Sv. Naum-Ohrid; četrti dan Ohrid-Bitola-Prilep-Kavadraci-Skopje; peti dan Skopje-Kanjon Matka-Beograd; šesti dan Beograd-Štandrež. Za podrobne informacije lahko pokličete na tel. št. 0481 20678 (Božo) od 12. do 14. ure in na 347 9748704 (Vanja).

Romanje v Medjugorje - Odhod avtobusa 8. maja ob 5. uri zjutraj iz Rožne Doline, s postankom na Kozini za tržaške romarje. Pozno popoldne bodo romarji že v Medjugorju. Naslednja dva dni sta posvečena krajem prikazovanja in bogoslužju ter obisku dobrotelnih ustanov. Odhod domov bo v ponedeljek, 11. maja; prihod je predviden v večernih urah. Vpisi do zasedbe avtobusa pri g. Darku (0039)3703201305, pri g. J. Markuži za tržaške romarje 040/229166, pri ge. Ani za slovenske romarje 05/3022503. Za romarje iz Slovenije in Italije veljavna osebna izkaznica.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja od 5. do 10. oktobra potovanje v Rim z avtobusom. Program in datum vpisovanja bo društvo naknadno objavilo.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CREDIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Ob 50-letnici slovenskega goriškega skavtizma se pripravlja spominska razstava. Prosimo vse aktivne in nekdane člane, ki hranijo in bi lahko ponudili zanimivo skavtsko gradivo, da to javijo pripravljalnemu odboru na tel. št. 338-7501181 (Tamara) ali 347-5329299 (Marko). Zahvaljujemo se za sodelovanje.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim osebam

od 4 do 6 ur na dan. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Sožalje

Ob izgubi drage mame Justine Markežič izreka nekdanjemu sovojenjskemu župniku g. Marjanu Markežiču iskreno sožalje sovojenjski cerkveni pevski zbor.

Ob smrti ljubljene mame Justine izreka iskreno sožalje g. Marjanu Markežiču Grafica Goriziana.

Ob izgubi drage mame Justine izražajo iskreno krščansko sožalje g. Marjanu Markežiču in ostalim svojcem župnije Gorica Sv. Ivan, Pevma-Štmaver, Števerjan-Jazbine s Plešivom ter vsa dekanija Štandrež. Pokojnico priporočajo Gospodu in sočustvujejo z žalujočimi.

Ob smrti drage mame Justine globoko sočustvujemo s svojim župnikom g. Marjanom in umrlo priporočamo v molitev. Župljani duhovnije sv. Ivana v Gorici

Ob izgubi drage mame izražamo g. Marjanu Markežiču občuteno sožalje. Odbor, osebje in gojenci Mladinskega doma v Gorici

Darovi

Za Novi glas: inž. Marjan Velikonja, Nemčija 100 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 17.4.2015 do 23.4.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Beke 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 17. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Sobota, 18. aprila (vodi Ilaria Banchigi): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 19. aprila (vodi Ilaria Banchigi): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 20. aprila (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 21. aprila (v studiu Kamjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 22. aprila (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Čuk se je oženil, tra la la... - Izbor melodij.

Četrtek, 23. aprila (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

ZAHVALA

*Topla hvala vsem,
ki ste nam pomagali
in počastili spomin
našega dragega*

**ANTONA SERGIJA
KOROŠKA.**

Svojci

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Ob 70. obletnici konca 2. svetovne vojne
Predvajanje dokumentarnega filma
SOMRAK ČLOVEKA (1980)
Nacistični pogrom in žensko koncentracijsko taborišče Ravensbrück.
Sledi pogovor z **Dorico Makuc** in **Mijo Janžekovič**, ki sta film pripravili in uredili.
Večer bo vodil prof. **Adrijan Pahor**

Četrtek, 23. aprila 2015, ob 20.30.
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Po večno plačilo k Bogu je odšla gospa

JUSTINA MARKEŽIČ.

*Ob zemeljskem slovesu ljubljene mame sočustvujemo
z g. Marjanom Markežičem*

FUNDACIJA GORICA
KATOLIŠKO TISKOVNO DRUŠTVO
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
SLOVENSKA SKAVTSKA ORGANIZACIJA
SVET SLOVENSKEGA ORGANIZACIJ
SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO E. KOMEL
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ŠPORTNO ZDRUŽENJE OLYMPIA

Ob odhodu na večne poljane drage mame

JUSTINE MARKEŽIČ

izražamo iskreno sožalje g. Marjanu Markežiču

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA,
UREDNIŠTVO in UPRAVA NOVEGA GLASA
in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Iztrgani spomini Draga Štoke

Neomajna vera v zmago dobrega nad zlom

Pred časom je Goriška Mohorjeva družba izdala knjigo tržaškega odvetnika, politika in javnega delavca Draga Štoke *Iztrgani spomini*. Gre za avtobiografske zapise, ki so nastajali pre-

težno v zrelih letih in so po avtorjevih besedah "resničen odsev tega, kar ga je v teh skoraj osemdesetih letih življenjske poti pretreslo, navdušilo, prestrašilo, prepričalo in obenem vplivalo na voljo in ljubezen do življenja". Z njimi avtor zaokrožuje svoja memorska dela, ki jih je začel objavljati v preteklosti (*Po prehojeni poti, V političnem vrtincu, Začeti znova*). Pri tem gre po mnenju avtorice spremne besede Majde Cibic za izrazito "doživljajske utrinke, ki so se avtorju tako ukoreninili, da jih je moral brez vsakršnih zadržkov izpovedati. In to s tenkočutnostjo, ki je čim bližja človeku". Spomini segajo od otroštva, doživete v družini in na vasi, v skoraj že pozabljeni idili vaških navad in praznikov, pa v dneve navdušenja ob osvoboditvi in prihodu partizanov, ko je bil "Trst še naš". Da bi prešli v dijaška in stu-

dentska leta, se dotaknili mračnih dni Kominforma, ki je s svojim ideološkim sovražstvom zarezal globoke, še ne povsem zaceljene rane znotraj slovenskega občestva v zamejstvu. V zapisih se prepletajo spomini na bolečo izgubo očeta, matere, no-

nota, kot tudi niso mogli kasneje mimo radosti ob rojstvu vnukinje. V njih najdemo pomembne povojne dogodke, kot je bila povojna morija, ki so jo zagrešili komunisti nad slovenskim narodom, pa Osimo, ki je s svojim zamudniškim in pomanjkljivim zaščitnim manjšinskim zakonom sicer razočaral rojake v Italiji, ki pa mu avtor priznava dalekovidnost in državotvornost pri urejanju meje med Italijo in Jugoslavijo. V knjigi se je znašlo obdobje avtorjevega sodelovanja v politiki, zlasti več mandатов, prebitih v deželnem svetu FJK, pa ustanovitev SSO in z njo problematika usodne razdeljenosti znotraj slovenskega zamejskega življa, njegove nezadržne asimilacije in negotove prihod-

nosti. Knjiga prinaša tudi velike svetle trenutke, ki jih je avtor doživljal, kot npr. ob nastanku neodvisne in demokratične slovenske države. Zadnji del pa je namenjen spominu na pomembne izstopajoče osebnosti iz zamejstva in deloma iz osrednje Slove-

nije, ki so bile tako v mladosti kot v zrelih letih avtorjevi sopotniki in vzorniki na njegovi življenjski poti in do katerih je čutil veliko hvaležnost ter se jim je v knjigi tudi iskreno zahvalil za vse, kar so mu dali.

Življenjska izpoved je pisana iskreno in z velikim čustvenim nabojem. Skozi njo avtor, s srcem na dlani, razkriva tudi sama sebo, svoje bolečine in radosti, svojo vero, svoj odnos do sveta in svojo notranjo duhovno podobo. Pri čemer izstopata zvestoba do slovenstva in krščanstva ter zavezanost vrednotam demokracije. Avtor je poln hvaležnosti do svojih staršev in do vseh, ki so mu v življenju kaj dali, pa čeprav zgolj lepo besedo, prijazno gesto, ali pa so storili kako dobro dejanje. Ni pozabil niti zla, ki ga je bil deležen, in težkih udarcev, ki so padali po njem, vendar, zvest svojim krščanskim načelom, vse to odpušča, se s tem ne obremenjuje in verjame v nenadomestljivost dialoga. Pri vsem tem najbolj izstopa njegova neomajna vera v zmago dobrega nad zlom, tako v osebnem življenju kot tudi v življenju naroda in širše človeške skupnosti. V tem duhu želi mladim rodovom, "da bi bilo sovražstvo, predvsem ideološko politično sovražstvo, daleč od njihovih src", pa da bi ustvarjali sebi in drugim čim več "radostnih pa tudi srečnih trenutkov, ki so v življenju nas vseh zelo potrebni in blagodejni".

Milan Gregorič

Izšla je Mladika 2-3 / 2015

V velikonočnem času je izšla druga letošnja številka tržaške revije Mladika. V uvodnem zapisu beremo o velikonočnem prazniku kot o temelju naše odrešenosti. Zavest, pravi avtor uvodne misli, da je nekdo poskrbel za nas, ko smo bili brez rešitve, in je nato zagotovil našo prihodnost, utrjuje našo odrešenost. Odrešenost je za kristjana način življenja, mora se videti "v očeh, na obrazu, v mojem čutenju, mišljenju, govorjenju in delovanju, vedno in povsod". "Od vedno ljubim lepoto" je naslov govora, ki ga je novinarka Erika Jazbar imela ob prazniku slovenske kulture v Društvu slovenskih izobražencev 9. februarja letos in ga revija objavlja.

Sledi objava novele Velika dežela Marije Mercina, ki je prejela prvo nagrado za prozo na 43. literarnem natečaju revije Mladika. Na istem natečaju je bil nagrajen s prvo nagrado za poezijo ciklus pesmi Klic v zvezdno noč avtorice Veronike Kranjc. V šestem nadaljevanju vtisov in zapisov s turneje Tržaškega okteta po Argentini avtor Boris Pangerc piše o nastopu na radijski postaji in v buenosaireskem Slomškovem domu. Sledi 25. del romana v nadaljevanjih Peta Avenija in smrtne zagate, ki ga piše Irena Žerjal. Objavljena je tudi velikonočna pesem Vladimirja Kosa Kantilena premaganemu Angelu smrti.

V rubriki Umetnost Mojca Polona Vaupotič obravnava impresionistične slikarje in njihovo predanost naravnim motivom. Ob svetovnih velikanih Monetu, Degasu, Manetu in Cezannu omenja slovenske impresioniste Jakopiča, Jamo, Groharja in Sternena. Sledijo rubrika Antena, bogata z novicami iz zamejstva in zdoststva, oceni knjige Bogdana Žorža Nauk gora, ki jo je napisal Ciril Velkovich, in knjige Primorska zgodba Marije Mercina, ki jo je prispevala Ines Cergol Pešorda. V rubriki Knjižnice Dušana Černeta sta objavljena članek Rozine Švent z naslovom Odmevi na knjigo Brine Svit o Slovencih v Argentini in odprto pismo Brini Svit, ki sta ga napisala Marjan in Pavči Eiletz.

V mladinski prilogi Rast so uvodni članek Nastje Slavec z naslovom Spomladansko čiščenje, zapis Lise Sandri o otrocih v letu 2014, intervju Nike Čok z mlado literarno ustvarjalko Belindo Trobec in pesem Maje Kojanec Človek je, kar je.

19.04.2015 ENAINDEVETDESETI DAN ZA KATOLIŠKO UNIVERZO

INŠTITUT TONIOLO

USTANOVITELJ
KATOLIŠKE UNIVERZE SRCA JEZUSOVEGA

“Pripravljam se,
da bi živel
v boljši državi.
Začenjam pri sebi.”

PODPRIMO UNIVERZO.
PODPRIMO ITALIJO, KI PRIHAJA.

WWW.GIORNATAUNIVERSITACATTOLICA.IT

UNIVERSITÀ
CATTOLICA
del Sacro Cuore

WWW.UNICATT.IT

Kdor podpira univerzo, podpira upanje v boljšo prihodnost za Italijo.
Tvoj prispevek pomaga naši državi, poleg tega pa nam bo letos tudi dovolil, da bomo prisotni v izrednih razmerah po svetu s štipendijami za mlade kristjane na Bližnjem vzhodu.
Sodeluj tudi ti pri naših načrtih z denarnim darom, namenjenim Inštitutu Toniolo.
IBAN IT 89 1 03440 01600 000002672200 – poštni tekoči račun št. 713206

SNG Nova Gorica / Premiera: Tartuffe

“Ne, take hudobe ni niti v peklu!”

Te ogorčene besede zgroženo izusti Orgon, ko po prigovarjanju žene Elmire in po otipljivem dokazu končno spozna, da je Tartuffe, ki ga je sam sprejel v hišo in mu celo prepisal vse svoje imetje, le navaden slepar, prevarant, ničvreden nič, ki se je hotel le okoristiti in je vsekoli samo hlinil veliko pobožnost, bogaboječnost in ponižnost. V svoji zaslepljenosti mu je Orgon obljubil svojo hčerko Marijano za ženo, čeprav je bila zaročena z Valerjem. Toda svetohlinec bi se rad polastil tudi njegove žene, v katero se je strastno zagledal. Vsi v družini so že veliko prej spoznali, kakšen je Tartuffe, a Orgon in njegova mati jih sploh nista hotela poslušati in spregledati.

Komedija *Tartuffe* je eno izmed najbolj znanih in na odru igranih del Moliera (Jean-Baptiste Poquelin, 1622-1673), najpomembnejšega predstavnika klasične komedije in enega izmed najboljših komediografov vseh časov. Čeprav je živel v času "sončnega kralja" Ludvika XIV. in smešil in svojih umetninah tiste družbene pojave, ki so bile značilne za tedanje dobo, ima veliko povedati tudi nam, saj v ko-

medijah ostro biča predvsem splošno človeške lastnosti, izvrstno prikazane v njegovih tipiziranih likih. Te napake in hibe žal ostajajo trdno zakoličene v človeku. Tudi v tej naši družbi, v kateri se razkrajajo vrednote, in ko se zaradi tega ljudje skušajo oprijeti katerihkoli odrešujočih bilk, kaj radi nasedajo na različne vrste "šarlatanov", ki tudi s psevdo-duhovnimi sredstvi oslepljujejo lahkoverneže in jim za mastne denarce "prerokujejo" boljše življenje. V resnici pa ti ubožci le nasedajo na njihove limanice, kot se je nanje lahkoverno zalepil naivni Orgon.

Imenitna komedija, polna duhovitih, zabavnih trenutkov, ki pa ima, kot vse dobre komedije, tudi veliko resnih nians, je premierno zablestela na odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, v četrtek, 12. marca 2015, v sodobnejši preobleki pod režijsko izredno posrečeno roko Vita Tauferja. Taufer je prav v tem gledališču ustvaril nekaj svojih najboljših režijskih umetnin (spominimo se le na legendarno Ionescovo *Plešasto pevko*, *Beckettov Konec igre* in *Čakajoč Godota*, ki so jih kritiki in gledalci vkovali v ozvezdje najboljših gledaliških

stvaritev na slovenskih odrih). Kot je sam dejal, se je tokrat lahko bolj mirno posvetil psihološkemu poglobljanju orisa nastopajočih likov – sam je označil komedijo kot psihološki triler –, kajti za prestavitve v sodobni čas je že poskrbel Primož Vitez, profesor na Filozofski fakulteti v Ljubljani, prevajalec, jezikoslovec in snovalec mnogih dramaturgij. S tem Molierovim tekstom sta se že ukvarjala Oton Župančič in Aleš Berger in pri

pretakanju replik, s katerimi so imenitni igralci očarljivo oživili mišljenje oz. občutke nastopajočih likov. Taufer je mojstrsko zrežiral celoto, da se vsebina iskri in pretaka brez predaha iz enega prizora v drugega. Pri tem seveda pride do izraza tudi vsa Molierova pisateljska spretnost ob nenehnem pojavljanju novih komičnih obratov in preobratov. Kot vselej je iz igralcev izvabil njihovo najboljšo umetniško izražanje, da so liki zaživeli polnokrvno, v vseh barvitih značaj-

pogledati resnici v obraz, je bil gost Gojmir Lešnjak Gojc. Orgonovo ženo, ki hoče na vsak način razkrinkati prevaranta in rešiti svojo družino iz njegovih klešč, je elegantno, fino upodobila Helena Peršuh. Peter Harl je bil Orgonov vročevrtni sin Damis, ki bi rad s Tartuffom opravil kar na kratko, s pištolo v roki. Mlada zaljubljenca, Marijano, Orgonovo hčerko, in Valerja, ki se ljubi, a tudi kavsata zaradi neumnosti in nimata dovolj moči, da bi se trmasto borila za svojo ljubezen, sta odigrala mlada igralca, ki sta komaj izšla z igralske akademije, Urška Taufer kot gostja in Nejc Cijan Garlatti, v letošnjem letu član SNG Nova Gorica. Izток Mlakar z rahlim ironičnim nasmeškom na ustih je bil preudaren svetovljanski Kleant, Orgonov svak, Ana Facchini pa energična, temperamentna služkinja, ki prva spozna pravi Tartuffov obraz. Teja Glažar je ob svojih dolgoletnih uspešnih odskih izkušnjah zrelo in dostojanstveno izrisala Orgonovo mater gospo Pernelle, ki tudi sama slepo verjame v "pobožnega" Tartuffa, ki naj bi naredil red v njihovi družini. Komedijsko "združbico" dopolnjujeta še mlada igralca Žiga Udir kot gospod Loyal, uradnik, in Andrej Zalesjak kot Tartuffov sluga; Zalesjak ob koncu predstave prese-

neti gledalce s svojim prihodom na oder "lete" kot nekakšen "kri-lati", svetikajoči se "deus ex machina", ki "od zgoraj" srečno razreši vse zaplete v prid Orgonu in njegovi družini, seveda. Škoda, da je v realnem svetu navadno čisto obratno!

Zdi se, da je Taufer želel, da bi si gledalci pobliže ogledali, kaj se jim lahko zgodi, če nasedejo zakrinkanemu sleparju, zato je dejanje pomaknil v ospredje odra. Pri tem se je opiral na postavitev svoje *Plešaste pevke*, saj se vse dogaja pred priprtim zastorom, v "odprtini" katerega se leskeče velik lesteneč, na odru pa je le nekaj kosov pohištva, ki dovolj zgovorno pričajo o bogati Orgonovi hiši. Scenografsko zamisel je uredil mladi Matej Stupica, Barbara Stupica pa je poskrbela za lepe kostume, ki odražajo naš čas, Samo Oblakar je kot vselej poskrbel za osvetlitev. Avtor glasbe, ki odslikava komedijsko ozračje, je Aleksander Pešut – Schatzi. Ob Tauferju je bila asistentka režije Tatjana Peršuh.

Najnovejša postavitev Molierovega *Tartuffa* v prevodu in priredbi Primoža Viteza ter briljantni režijski zamisli Vita Tauferja in imenitni igralski zasedbi je predstava, s katere gre gledalec umetniško potešen, z nasmehom na obrazu in vedrino v srcu, a tudi z opozorilom, naj ne naseda prevarantom in svetohlincem, ki znajo učinkovito manipulirati z ljudmi v teh zmehnenih časih, ko vsakdo še bolj čuti potrebo verjeti v nekaj, v nekoga.

Iva Koršič

tem, po izvirniku, ohranila rime, Vitez pa jih je opustil in pri prevodu pazil na ritmičnost in ujemanje glasov. Očitno je opravil odlično delo, saj besedilo zveni domače in zelo sodobno, ne da bi se pri tem razpršila Molierova komična izraznost. Rezultat je bleščeča predstava v tekočem

skih odtenkih. Svetohlinca Tartuffa je s pobožnjaskim, ponižnim, mestoma kar podožniško pohlevnim izrazom s priliznjeno umirjenim glasom, pa tudi z neukrotljivo strastjo, nato pa v "zmagovalni" objestnosti izrazito orisal Radoš Bolčina. Naiven Orgon, ki noče spregledati in

novi mater gospo Pernelle, ki tudi sama slepo verjame v "pobožnega" Tartuffa, ki naj bi naredil red v njihovi družini. Komedijsko "združbico" dopolnjujeta še mlada igralca Žiga Udir kot gospod Loyal, uradnik, in Andrej Zalesjak kot Tartuffov sluga; Zalesjak ob koncu predstave prese-

Sklad Sergij Tončič

Nagrada Zlato zrno 2015

Sklad Sergij Tončič v Trstu razpisuje nagrado za umetniške dosežke mladih slovenskih ustvarjalcev iz dežele Furlanije Julijske krajine. Nagrada, ki bo tokrat podeljena šestici, je dvoletna. Za Zlato zrno se lahko potegujejo slovenski ustvarjalci do 35. leta starosti na dan konca razpisa in ki so iz dežele Furlanije Julijske krajine. Njihovo zdajšnje bivališče in ustvarjalno okolje nista zamejena. Prijavijo se lahko sami ali jih predlagajo kulturni zavodi in ustanove ali posamezniki. Predlogi naj temeljijo na umetniških dosežkih na področjih leposlovja, odrskih umetnosti, likovne, video in filmske ustvarjalnosti, glasbe ter inovativnih in multimedialnih izraznih vrst v letih 2013, 2014 in do aprila 2015.

Vloge z navedbo osebnih podatkov (rojstvo, curriculum, naslov, kontakti), z utemeljitvijo in predstavitvenim gradivom (objave, CD, kritike, ocene, katalogi), posredujte na navedene naslove ali na naslov elektronske pošte Sklada. Upoštevali bomo vloge, prispele do 30. aprila 2015.

Žirija, ki jo sestavljajo uveljavljene umetniške in strokovne osebnosti na posameznih ustvarjalnih področjih, bo do konca maja izbrala in razglasila nominirance Zlatega zrna, največ štiri. Za nagrado, ki je nedeljiva, se lahko potegujejo tudi vsi dosedanj nominiranci in nagrajenci, ki še niso dopolnili 35 let.

Svečano razglasitev nagrajenca in podelitev nagrad bo Tončičev sklad priredil ob času kresa v Narodnem domu v Trstu. Nominiranci prejmejo priznanje z nagrado 500 evrov, prejemnik Zlatega zrna pa umetniško plastiko Luise Tomasetig in znesek 2000 evrov.

Tončičev sklad si bo prizadeval, da nagrajencu in nominirancem omogoči objavo, izvedbo, razstavo njihovih del in udeležbo na ustvarjalnih rezidencah. Predloženo gradivo kandidatov bo mogoče prevzeti na sedežu Sklada med 25. junijem in 15. septembrom po poprejšnji prijavi po elektronski pošti. Po tem datumu bo Sklad gradivo umestil v svoj arhiv oz. zanj ne bo odgovarjal. Sklad ima pravico gradivo uporabljati / objavljati za promocijo nagrade in nagrajencev.

Razpis, arhiv, pojasnila, kontakti na spletni strani Sklada www.skladtoncic.org. Predloge in gradivo, dostavljeno osebno ali po pošti, zbirajo:

Slovenski visokošolski Sklad "Sergij Tončič" - Dijaški dom v Trstu - ul. Ginnastica 72; Narodna in študijska knjižnica v Trstu - ul. Sv. Frančiška 20; Knjižnica D. Feigla - KB center 1906 - Verdijev korzo 51 - Gorica; Slovenski kulturni center v Špetru - ul. Alpe Adria 65 b - S. Pietro al Natisone. V elektronski obliki pa naš naslov elektronske pošte tajnistvo@skladtoncic.org

Dosedanji nominiranci in nagrajenci:

2008 Riccardo Baldassarri, Nikla Petruška Panizon, Patrick Quaggiato, Martin Turk
2009 David Bandelj, Igor Zobin, Ivan Žerjal
2010 Jurij Gruđen, Matjaž Klemše, Andrejka Možina, Igor Zobin
2011 Peter Gerget / Andrej Kralj, Petra Grassi, Jure Kopušar, Mateja Černic
2013 Lara Komar, Jure Kopušar, Martin Turk, Jasna Komar
Žirijo Zlatega zrna, letnik 2015, sestavljajo: Aleš Doktorič, Katja Kralj, Marko Kravos, Poljanka Dolhar, Marjan Kravos

Miroslav Košuta / Zapisi na orošeno okno

Mostovi med ljudmi

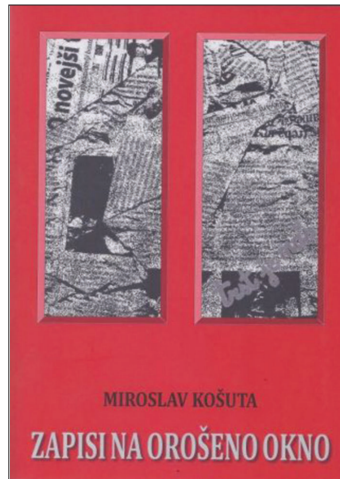
Kam bi lahko uvrstili knjigo pesnika Miroslava Košute *Zapisi na orošeno okno* (izdala jo je založba Mladika, Trst)? V njej namreč gre za različne "žanre"; eden izmed vzrokov za to je morda v naravi javnih občil, za katere so v glavnem bili napisani ali govorjeni: velika večina jih je prvotno izšla v različnih literarnih in drugih glasilih v Sloveniji in zamejstvu od leta 1958 naprej, nekateri pa so nastali kot nagovori pred javnimi prireditvami ali sestavljeni za druge priložnosti. Sam avtor v kratkem uvodu pravi, da je v prvi del knjige uvrstil "galerijo njemu bližnjih oseb, ki so oblikovale umetnost našega časa", temu delu sledijo predstavitev knjig in nekaj spisov o dogodkih s knjigami, nato izbor najnovejših intervjujev, v zadnjem sklopu pa so sestavki, ki so nastali kot komentarji ali odgovori na različne izzive in spodbude. Gre za štiri razdelke: *Profili in skice obrazov*, *Med knjigami in bralci*, *Odgovori na vprašanja* in *Odmevi in odsevi*. To je pestra, zavzeto in jezikovno pogosto domiselno napisana knjiga – na več kot 450 straneh, ki veliko prispevajo k celovitejšemu portretu tega pesnika, gledališčenika in avtorja mladinskega slovstva, seveda pa tudi k podobi kulturnoumetniškega sponanja Slovencev v Italiji zadnjega pol stoletja.

Seveda pa to ni samo svojevrsten zbornik o knjigah in ustvarjalcih na Tržaškem, torej slovenskih literatov oziroma kulturnih delavcev v Italiji, temveč delo, ki velikokrat odpira poseben vpogled v vseslovensko literarno življenje. Košuta namreč svoja doživetja redko povezuje z avtorji t. i. matice, saj oboje nadvse dobro pozna: zlasti v mladih letih je kot malokateri literat iz Trsta dolgo živel v Ljubljani. Poleg tega je njegov pogled odprt tudi v ustvarjalnost tujih avtorjev, ki jih v teh spisih poznavalsko vključuje v svoja razmišljanja.

Kljub temu je to v prvi vrsti knjiga o njem samem, pesniku in kulturnem delavcu, o njegovem doživljanju in razumevanju ustvarjalcev poezije, proze, gledališča, slikarstva... V *Profilih in skicah obrazov* piše o (ne) srečanju z Umberto Sabo v Trstu, o značilnostih avtorjev, kot so Salvatore Quasimodo, Miguel A. Asturias, Biagio Marin, Pablo Neruda, Miroslav Krleža in Fulvio Tomizza – seveda pa se najpogostejše ustavlja pri svojih rojakih iz Trsta in Slovenije; cela vrsta jih je: od Franceta Bev-

nauarja, Borisa Pahorja in Alojza Rebula idr., piše pa tudi o literarnih kritikih Mitji Mejaku in Josipu Vidmarju, likovnikih Marjanu Kravosu in Klavdiju Palčiču, skladatelju Pavletu Merkuju ... Gre za razmeroma kratka, vendar informativno bogata besedila, privlačna posebnost zato, ker jih avtor kot osebnosti in ustvarjalce prikazuje z ne ravno znanih vidikov, nič manj pa tudi zato, ker pri marsikaterem opozarja na kvaliteto njihovih del, ki so bila prezrta. Ob tem jih Košuta ne prikazuje zunaj okolja, v katerem živijo ali so živeli, ampak jih vidi vpete v prav to okolje, ki ga predstavlja s poglavitnimi kulturnimi, socialnimi in nacionalnimi značilnostmi.

Nekaj teh značilnosti je – ob novih – razvidnih tudi v drugem razdelku *Med knjigami in bralci*, kjer so izbrane Košutove predstavitve knjig, zapisi ob literarnih nastopih in obletnicah slovenskih avtorjev. Besedil je čez dvajset, njih skupni naslov *Med knjigami in bralci* pa zaznamuje njihovo vsebinsko tvarino: vanje so zajeti vsebina oziroma motivi knjig, avtorji v razmerju do pisca ali občinstva in njihov pomen za okolje in bralca. Košuta je pesnik, ki pa je v teh zapisih pozoren predvsem do publike (redkeje do sveta literarne stroke) in okolice, pri čemer želi zadovoljiti radovednost občinstva tako glede vsebine in kakovosti literarnega besedila kot tudi širšega pomena v neki skupnosti. Če gre za tekste, ki bi jih lahko uvrstili med "recenzije" posameznih knjig, je reči, da so blizu t. i. impresionistični kritiki, če pa za prikaz okoliščin, ki so pogojevale nastajanje, značaj besedila in njegov pomen, pa gre tudi za sociokulturni pristop k obravnavi. Osnova vsemu je informacija, kultivirana in verodostojna, ki naj javnosti prinese pomembne podatke o avtorju in njegovem delu, pa bodisi da gre za literarni nastop štirih pesnikov v Dolini, za življenjski obletnici Pahorja in Rebule, obisk jugoslovanskih pesnikov v Gorici, posamezne knjige Pavleta Zidarja, Nika Grafenauerja, Toneta Pavčka, Josipa Vidmarja,

Alojza Rebule, Cirila Zlobca ali Tatjane Rojc idr.: v vrsticah o njih bralec izve vse tisto, kar se kot umetniško in širše zanimivo razkriva v rakurzu Košutovega daru, vedenja in okusa. Tretji razdelek z intervjuji je – v skladu z naravo intervjuja – osredotočen predvsem na avtorja, ki "mora" odgovarjati na vsakršna vprašanja novinarjev. Tako govori o svojih pesniških knjigah, sopotnikih, prijateljih in kajpak o kondiciji slovenske skupnosti v Italiji. Pri tem se tu in tam ponovi izjava, ki jo je bralec te knjige že srečal, toda ne učinkuje močte, saj jasneje kaže Košutovo literarno pot, njegovo neodvisno, pogosto tudi kritično držo do rojakov in tržaškem/slovenskem kulturnem obratu, se pravi v literaturi, gledališču, politiki, deloma celo v jeziku in športu Slovencev na Tržaškem. Sklepeni razdelek *Odmevi in odsevi* nekako "zapira" polje njegovega dela in njegove podobe, ki ne biva v izoliranem stolpu poezije, ampak v "areni življenja" Slovencev v Italiji, a ne le v Italiji.

S te perspektive govorijo med drugim teksti o bazo-viških žrtvah, kriških ribičih, uporništvu oz. Janku Premrlu Vojku, poeziji na meji ter nazadnje upravičeno ostro o presoji dogajanja v slovenski državi in slovenske skupnosti v Italiji, kjer ta skupnost ne uživa primerne pozornosti svoje formalne varuhinje.

Že v luči teh omemb nekaterih prvin Košutove knjige je očitno, da je formalna različnost besedil podrejena vsebinskim sporočilom. Omogoča jim literarno zgornost, ki pa je očitno že v naravi piščega; tak pa je, kot se zdi, lahko tudi zato, ker se zaveda, da je treba "živeti široko in neobremenjeno" ter biti strpen in razumevajoč do drugače mislečega. Vse to se izpričuje v tej pisavi, ki ji zato bralec radovedno sledi – tako kadar opozarja na prezrto kvaliteto pri ustvarjalcih, enako pa tudi, kadar je neprizanesljiv do rojakov in njihovih sporov. Kljub ponekod depresivnim tonom ne more izgubiti vere v kulturo in njen specifični izdelek, to je knjigo in jezik. Tako mu moramo verjeti, da so kulture mostovi med narodi, pod vtisom branja *Zapisov na orošeno okno* pa reči, da so avtorji s svojimi deli mostovi med ljudmi.

Jože Horvat

Nagrada Vstajenje Juriju Paljku

Foto ddp

V ponedeljek, 13. aprila, so v Peterlinovi dvorani v sklopu rednih večerov Društva slovenskih izobražencev podelili 52. nagrado Vstajenje. Prejel jo je naš odgovorni urednik Jurij Paljk za knjigo Kaj sploh počnem tukaj, ki je lani izšla pri založbi Mladinska knjiga. Publikacijo je uredil Aleš Berger in vsebuje izbor zapisov, ki so izhajali v Novem glasu v Paljkovi istoimenski rubriki. Srečanje v Peterlinovi dvorani je obogatilo tudi "klavirsko-violinistični" nastop bratov Vanje in Maksa Zuliani. Podroben in tenkočuten vpogled v Paljkovo literarno opus, ki ga sestavljajo esejistika, pripovedna proza in predvsem poezija, je podala prof. Tatjana Rojc. O dogodku bomo podrobneje poročali v prihodnji številki našega tednika.

PETERLINOVA DVORANA Pomoč študentom inženirskih smeri

Podelili so nagrade iz Sklada Ločičnik

“Edino, česar vam ne morejo odvzeti, je vaša ambicija in vaše znanje. Naj bo študij za vas dragocena investicija za prihodnost”. S temi besedami je gospa Nada Piščanc Senica nagovorila prejemnike nagradne štipendije, ki jo že tretjič zapored podeljuje slovenskim univerzitetnim študentom inženirskih ved iz Furlanije Julijske krajine. Podelitev je bila v Peterlinovi dvorani v četrtek, 9. aprila. Gospa Piščanc Senica, ki je v Trst prišla iz Maribora, je sorodnica inž. Albina (Bineta) Ločičnika. Strokovnjak je bil sicer manj znana osebnost, ki pa je pustil svoj pečat pri številnih gradnjah na Tržaškem in drugod, med katerimi je tudi statični izražun

Foto Damj@n

za tržaški Kulturni dom. Ustanovitev sklada je zasluga njegove pokojne soproge Evgenije Stibilj Ločičnik, ki je premoženje prepustila Slovenski prosveti pod pogojem, da se ustanovi sklad za pomoč slovenskim študentom inženirstva. Komisija, ki so jo sestavljali prof. Evgen Štoka, podjetnik Vanja Lokar in predsednik DSI Sergij Pahor, je izbrala štiri študente. Nagrado v višini 800 evrov za študente

prvega letnika so podelili Matiji Zorzutu, študentu mehanskega inženirstva na videmski univerzi, in Eriku Mozanu, študentu okoljskega in javnega inženirstva tržaške univerze. Nagrado v višini 1.500 evrov za študente ostalih letnikov so prejeli Neža Kravos, ki obiskuje 5. letnik Fakultete za arhitekturo v Ljubljani, in Danijelu Simonettigu, ki je vpisan na magisterij inženirstva na Univerzi v Trstu.

IG

Kratke

Otroški praznik v Rojanu

Društvo Rojanski Marijin dom vabi v nedeljo, 19. aprila, na otroško prireditev ob koncu likovnega natečaja za osnovne šole in otroške vrtnice Na svetu smo vsi bratje. Najprej bo dramska skupina Slovenskega odra posredovala mladi in, zakaj ne, tudi starejši publiki igro Lučke Susič Čarobno ogledalo v režiji avtorice, nato pa bo sledila podelitev nagrad in priznanj za likovni natečaj. Vsi izdelki mladih risarjev bodo na ogled v veži Rojanskega Marijinovega doma (ul. Cordaroli 29), kjer bo potekala prireditev s pričetkom ob 17. uri.

Občni zbor in 5 tisočink

Slovensko dobrodelno društvo bo imelo v četrtek, 23. aprila, redni občni zbor na svojem sedežu v ul. Mazzini 46 v Trstu. Tokrat bodo člani tudi obnovljali sedemčlanski upravni in tričlanski nadzorni svet SDD. Prvo sklicanje bo ob 17.30, drugo pa ob 18. uri.

Društvo opozarja, da je mogoče ob sestavljanju davčne prijave opaziti 5 tisočink svojega davka od dohodkov (IRPEF) tudi Slovenskemu dobrodelnemu društvu. Kdor se bo za to odločil, bo pomagal človekoljubnemu delu SDD v korist zlasti študirajoče mladine, ne bo pa utrpel nobene škode, saj gre le za delež davka, ki ga moramo tako in tako izplačati državi. Tako tudi ne bo oškodoval Cerkve, ki ji lahko podobno, a na drugem mestu v prijavi, nameni drugih 8 tisočink davka.

Na davčni prijavi (ali na obrazcu za izbiro namembe 5 tisočink, če ne predstavimo prijave) se je treba na 3. strani podpisati v temu namenjeni pravokotnik, ki govori o podpiranju prostovoljnega dela (v italijanščini: "sostegno del volontariato"). Spodaj pa je treba zapisati še davčno številko Slovenskega dobrodelnega društva, in sicer: 80011090323.

SPD Mačkolje in občina Dolina

Brščice gredo ...

“Če takih žensk ne bi imeli svojčas pri nas, bi bil Breg veliko bolj ubojožen. Može so pač delali na njivah, ženske so bile zato ključni člen gospodarskega družinskega ravnanja, celo samega družinskega obstoja”.

Tako je Aljoša Novak nagovoril poslušalce pred začetkom prireditve ob dnevu slovenske kulture, ki ga je občina Dolina, točneje njeno odbornišтво za kulturo, pred nedavnim priredilo v občinskem gledališču Prešeren v Boljuncu. Večer je nastal v sklopu evropskega projekta Okusi in vonjave v krajevni navadah skozi podobno breške žene – Brežčice kot simbol ozemlja ob sofinanciranju GalCarso-Laskras. Vsem se je uvodoma zahvalil župan občine Dolina Sandy Klun. Čestital je obnem tudi gospe Ljubi Smotlak, ki je bila prisotna v dvorani, ob podelitvi nagrade Nadja Maganja. Župan je v svojem nagovoru poudaril pomen negovanja narodne zavesti, kar nam

žal hitri tempo današnjega vsakdana večkrat onemogoča. Na odru so prireditelji poleg ogromne fotografije Mačkolj (letos so režijo dogodka zaupali ravno tamkajšnjemu Slovenskemu prosvetnemu društvu) postavili stilizirano podobo te

Foto IG

ga pomembnega ženskega lika iz preteklosti, ki jo je izdelal Mačkoljan Ilario Tul. “V eni roki nosi vrč mleka, kar priča, da je bila brščica mlekarica, na glavi pa ima košaro z domačimi proizvodi in perilom,

kar pomeni, da je bila tudi perica”, nam je obrazložil sogo-vornik, preden se je začel program kulturnega dogodka, ki so mu dali naslov Brščice gredo... Na večeru je bilo tudi slišati priporočilo, da bi pred občinsko palačo v Dolini končno vendarle postavili kip v trajen spomin na te ženske, kot so si svojčas nekateri v sklopu občinskega sveta že prizadevali.

Kot je dejala povezovalka večera Martina Slavec, so brščice bile številne ženske tamkajšnjih krajev, ki so pletle tesne vezi z mestom in prislužile denar za družino. Vsebinsko razsežnost njihovega

obstoja in dela zlasti z antropološkega vidika je v priložnostnem govoru podala urednica in režiserka slovenskih programov deželne RAI Loredana Gec. Izhajala je namreč iz svoje delovne izkušnje in številnih pogovorov, ki jih je v dolgem časovnem razponu imela z ženskami iz Brega in slovenske Istre. To so bile dinamčne in gibljive osebe, same brščice pa preraščajo zgodovin-

ske in krajevne okvire in postanejo simbol ženske delavnosti. Ta se je začela na drugačen način pojavljati sočasno s razkranjem do tedaj zastavljene moške figure. V obdobju po narodni prebui, predvsem pa

stol Luka je dokumentiral, da so prazen grob našle žene z Marijo Magdaleno na čelu. In kot zadnjič, najbolj pomembna stvar pri vstajenju je ta, da so Jezusa počastili in se mu poklonili kot Bogu, česar Judje ne bi storili.

Dr. Bajzek je v nadaljevanju pojasnil še druga stališča. Dejstvo, da je vstajenje ključ za razumevanje celotnega Svetega pisma, nakazuje dogodek učencev, ki sta šla na pot v Emavs in se jima je Jezus pridružil ter jima začel razlagati pisma. Šele pri lomljenju kruha sta ga spoznala, a ga ni bilo več med njima. Enako se zgodi z ženami, ki iščejo Jezusa pri grobu in se ob angelovem nagovoru spomnijo Jezusovih besed, resničnost katerih jim pokaže šele vstajenje.

Predavatelj se je pomudil še pri sv. Pavlu, veliki osebnosti, brez katere ne bi bilo zahodne kulture. Bil je zagrozen nasprotnik Jezusovega gibanja, ko pa je srečal vstalega, se je to spremenilo. Krizanega je namreč Bog obudil od mrtvih. Če je Božji sin bil nedolžen, za koga je umrl? Gotovo ne za svoje napake in grehe. Ali lahko človeka odrešijo ovce in druge daritve na daritvenem oltarju? To ne zado- stuje za vse zločine. Jezus se je daroval za nas ljudi in dal svojo kri. Na križu se srečata odrešenje in

odpuščanje. Zato je vera v Vstalega temeljna, saj brez tega so to le pravljice. Če ni vstajenja, smo le pepel v vetru. Kristus pa nam pravi, da ljubezen ne more umreti, ker smrt nima zadnje besede. Kdo nam lahko da upanje za prihodnost? Lahko to stori politika, gospodarstvo ali filozofija? To nam lahko nudi le, kdor ve, kaj je ljubezen: Kristus. Ljubezen zahteva večnost.

Vstajenje je zelo pomembno in istočasno tudi osebno. Pomembna je predvsem osebna vera. Kristus nam zagotavlja, da nismo ničesar izgubili, kajti v večnosti bo vse prenovljeno. Krščanstvo temelji na vstajenju, ki nam razsvetljuje in osmisli križ. V nasprotnem primeru postane križ poraz.

Ob koncu večera je dr. Bajzek delil s prisotnimi svoja doživetja z blejskih srečanj za ravnateljce, kjer predava že deset let. Tam je začutil, da je vzgoja v veliki krizi, saj je treba z mladino delati konkretno. Zaradi krize vrednot smo šli predaleč: “Lahko izdelamo sto zakonov na dan, če pa jih ne ponotranjimo, je vse zaman. Dejstvo je, da ne vzgajamo za odnose, ki jih lahko prenesemo le s srcem”.

Šin

od 80. let 19. stoletja, so se v istrskem slovenskem svetu pojavile šavrinke, preprodajalke najrazličnejših domačih proizvodov, ki so delovale na relaciji Istra-Trst. V to zgodbo se s svojo specifikko uvrščajo brščice. Širše gledano, je ženski svet imel na vsakem področju svoj lik: poleg že omenjenih šavrink, Loredana Gec ni pozabila na škedenjske krušarice, na svetoivanske mandriarke, na peškadorke iz Križa, ki so ribe prodajale naokrog po Krasu, na aleksandrinke iz Vipavske doline. “Iz teh žensk smo se vsi mi rodili”, je lepo povzela govornica. Na podlagi zvočnega posnetka iz njene nekdane radijske oddaje je nato občinstvo prisluhnilo prav besedam gospe Ljube Smotlak, ki se je spominjala starih ljudskih navad v Bregu in ženskih likov iz svojega otroštva. To je bilo pristrčno pričevanje nekega sveta, predvsem ženskega, ki ga danes ni več, ali bolje, danes je korenito predrugačeno. Prav zato se je Loredana Gec vprašala, ali nas lik brščice mar ne spominja na to, da bi bilo bolje povrniti se

k zemlji in h gojenju pristnih odnosov: zemlja hrani naše telo, pristrčni odnosi pa naše srce in dušo. “Zvesto srce in delavno ročico”, tako bi lahko po prešernovski opisali te vaše velike žene - brščice”. Boljunški kulturni dogodek je temeljil tudi na pesniški besedi in glasbi. Pesnik iz Doline Boris Pangerc je s svojimi poezijami prinesel pristen glas iz Brega in njenih ljudi. Nekdanji župan krajevne občine in šolnik po poklicu je svoje prizadevanje usmeril tudi na kmetijsko področje, saj je bil eden izmed osrednjih akterjev preporoda oljkarstva v Bregu. Tudi ta vidik, vezan na zemljo, je pronicjal iz izbora njegovih poezij, med katere je avtor uvrstil tudi dve novi pesnitvi, Žetev in Da boš spet vesela. Pristrčen glasbeni poklon ob dnevu slovenske kulture so v gledališču Prešeren prinesli člani Okteta Aljaž od Sv. Antona pri Kopru in ansambel violončelov NOVA iz Nove Gorice. Fantje so občinstvu ponudili splet predvsem slovenskih, deloma tudi istrskih in dalmatinskih pesmi, mlade glasbenice pa so izvajale priredbe ljudskih, ponarodelih in sodobnejših melodij v klasični preobleki.

IG

POGOVOR Dimitrij Žbogar

Potrebna je vizija, a ni treba posnemati tujih modelov

Nekaj mesecev je minilo, odkar je Dimitrij Žbogar zapustili pokrajinsko vodstvo Zveze neposrednih obdelovalcev, še prej pa deželno vodstvo te kmetijske stanovske organizacije. To je bila primerna priložnost, da bi ga povabili pred naš mikrofoni.

Najprej bi me zanimalo, kako ste se v njej znašli in kaj vam je na osebni ravni pustila ta izkušnja?

V tej stanovski organizaciji sem se znašel čisto slučajno, in sicer leta 1994, ko sem iskal potrebne informacije, ker smo v tistih letih gradili našo kmetijo. Iskal sem jih sicer tudi drugje, a pri Zvezi neposrednih obdelovalcev - Coldiretti so mi prislunili in me vzeli resno. Imeli smo, kot se temu pravi, malo idej in še te so bile pošteno pomešane. V tem iskanju sem spoznal celo vrsto novih ljudi in s tem tudi drugačen pristop k reševanju problemov.

Konfederacija je v tistih letih stopala na pot korenite prenove tako vsebin kot obrazov. Povabili so me k sodelovanju. Ta prenova se mi je zdela in se mi še vedno zdi zelo pozitivna, saj je še danes središče vsega kmet, ki skuša napredovati, se osamosvojiti tudi v ekonomskem smislu. Ta prenovitvena ideja ponuja postindutrijski družbi drugačno vizijo razvoja, ker verjame v vrednote in ideje, kot npr. tej, da: "za pošteno delo dobim pošteno plačilo", ali me ozavešča, da sem odgovoren za zemljo, ki sem jo sicer podedoval od prednikov, a

sem le njen skrbnik za naslednje rodove oziroma me dosledno spodbuja k skrbi, da svojo družino in trg oskrbujem z zdravimi in svežimi živili.

Ta stališča, te zadeve so se mi zdele vredne mojega časa. Tudi kot zamejski Slovenec se prepoz-

navam v teh idejah in tako je navadna radovednost kmalu postala še kar velika odgovornost, ki sem se ji več mandatov posvečal na pokrajinski in tudi na deželni ravni. Včasih je bilo kar naporno. Zato sem sedaj tudi zadovoljen, da sem mesto prepustil drugim, vendar redno spremljam stanje in razvoj te organizacije.

Soočenje z drugimi ljudmi, drugimi delovnimi navadami, drugačnimi izzivi, so torej lahko velika življenjska šola. Zanimivo pa se mi zdi, da vas je ta izkušnja tudi duhovno izredno obogatila in ozaveš-

la; je bil to postopen proces ali rezultat srečanja s kako izredno osebo, ki vas je nagovorila na tej ravni?

Priznam, da sem bil nekoliko v skrbeh, ko sem vstopal v ta svet, ki mi kot zamejcu prej ni bil bližju, a sem se v tem pretežno italijanskem okolju kar hitro znašel. Pravzaprav sem razumel, da je moje poznavanje dveh jezikov in kulture, predvsem pa zgodovine, pomembno, kar je pozitivno vplivalo na moj prihod v italijanski svet. Nikomur nisem skrival, da sem Slovenec, tako sem hitro naletel na ljudi, ki so mi takoj povedali, da so ponosni Furlani, in odnosi so bili hitro jasni in korektni.

V Vidmu sem v tistih letih spoznal celo vrsto ljudi, ki so mi izkazovali zaupanje, in leta 2004, ob odstopu tedanjega deželnega predsednika Filipuzzija, zaradi notranjih sporov v Pordenonu, so v vodstvu deželne konfederacije ocenili, da sem kot mlajša oseba moral primeren za to mesto. Ob tem bi rad povedal, da je ravno direktor Oliviero Della Picca, ki me je povabil, naj sprejemem to nalogo, vztrajal, naj se v članku v stanovskem časopisu predstavim kot "Slovenec s Krasa". Na začetku sem se spraševal, ali so to res lahko argumenti za kandidacijo na deželni ravni, a verjel sem mu in predstavitev je bila res uspešna.

Prav Della Picca, ki je umrl pred kratkim, je name naredil izreden vtis. Predvsem je to bil izredno sposobna, kompetentna, profesionalna in korektna oseba. Zanj lahko rečem, da je imel dar, da

je vedel, kako se razčleni vsak problem, kako se gradi strategija, kako se dosledno izvajajo načela, v katerih se prepoznavamo in jim pripadamo. Občudoval sem tudi njegovo izredno doslednost in celo ostrino v izvajanju, ko je šlo za legitimne zahteve kmetov oz. našega članstva. V Zvezi neposrednih obdelovalcev - Coldiretti sem razumel, da so krščanski etos, duhovni in kulturni humus, v katerem smo vzgojeni, odnos do dela lahko bistveno drugačni od tega, kar vidimo v drugih okoljih. Primerjal sem te zglede s stanjem v našem zamejskem prostoru ali v matici, ki se je v povojnem obdobju oddaljila od teh načel, in ugotavljal določeno razliko. Jasnó, "ni vse zlato, kar se svetí", pa vendar se mi dozdeva, da obstajajo vrednote, ki ne izgubijo svojega pomena in ki so bistvene za ohranjanje pravega odnosa do življenja in temeljnih ciljev.

Konkretno je bila zame ta izkušnja zelo koristna, saj sem vsekar doživel in se naučil veliko novega; predvsem, kako se dela, kako živim in mislim z načeli, ki so moja, v katerih se prepoznavam, kako lahko samozavestno nastopamo, kako smo lahko zvesti sami sebi tudi v družbi, ki je lahko drugače večinska v narodnostnem smislu ali kot odraz množičnosti organiziranosti. Zame je bil ta nauk zelo koristen, saj sem lahko spoznal ravno nasprotno držo, kot sem je bil vajen v svojem dotedanjem svetu, v katerem sem čutil, da sem manjšina v manjšini.

Ob sindikalnem delu ste bili vpeti tudi v politično življenje in delovanje v občini, kjer živite. Kaj vam pomeni politika? Zakaj še vztrajati pri tem delu za skupnost?

Politična organiziranost se mi zdi kot Slovencu zelo resna, a tudi potrebna zadeva.

/str. 14
Marko Tavčar

Obvestila

Združenje prostovoljcev Hospice Adria onlus vabi na občni zbor v torek, 28. aprila, ob 10. uri v prvem sklicu in ob 17. uri v drugem sklicu na sedež društva na ul. Mazzini 46 v Trstu.

Zlatomašni jubilej bo obhajal župnik g. Jože Markuža v nedeljo, 19. t. m., ob 17. uri v nabrežinski župnijski cerkvi. Sodeloval bo ekumenski zbor iz Gorice.

V župnijski dvorani v Nabrežini je do 19. aprila na ogled tradicionalna razstava pirhov z vsega sveta. Razstavlja tudi Gabrijela Osbich Pison, keramičarka iz Boršta, in Sonia Osbich - umetniške fotografije iz Trsta. Urnik razstave: ob sobotah od 16. do 19. ure, ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

Svet slovenskih organizacij obvešča, da je redni občni zbor sklican za petek, 17. aprila 2015, ob 17. uri v prvem sklicu in ob 18. uri v drugem sklicu v dvorani Zadružne kraške banke na Opčinah, ul. Ricreatorio 2.

Romanje v Medjugorje - Odhod avtobusa 8. maja ob 5. uri jutraj iz Rožne Doline, s postankom na Kozini za tržaške romarje. Pozno popoldne bodo romarji že v Medjugorju. Naslednja dva dni sta

posvečena krajem prikazovanja in bogoslužju ter obisku dobrotelnih ustanov. Odhod domov bo v ponedeljek, 11. maja; prihod je predviden v večernih urah. Vpisi do zasedbe avtobusa pri g. Darku (0039)3703201305, pri g. J. Markuži za tržaške romarje 040/229166, pri ge. Ani za slovenske romarje 05/3022503. Za romarje iz Slovenije in Italije veljavna osebna izkaznica.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami N. N. 20 evrov.

Za Društvo Rojanski Marijin dom daruje Marija Zanevra 40 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: N. N. 20, N. N. 5, Franc Saksida 30, Magdalena Kresnic 20, Lizeta Janežič 10, Amelia Pangos 10, Jože Robida 10, Ziebert Estell in Pavlina 10 evrov; za sestro Jožico Sterle - Ukrajina: Zinka Krajnc 40 evrov; za misijon patra Ernesta Saksida - Brazilija: N. N. 50 evrov. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

12.4.2005

12.4.2015

IVAN ARTAČ

*Kjerkoli govorijo moj jezik,
se čutim doma,
hočem biti koristen član domovine.*

Nebo je žarelo (2002)

Ohranjamo te v neizbrisnem spominu.

Tvoji najdražji

DRUŠTVO MARIJ KOGOJ

vabi na koncert

ŠVEDSKE ZBOROVSKÉ GLASBE

nastopajo:

Komorni zbor Ave

Hillevi Martinpelto – sopran

Tilen Bajec – orgle

dirigentka: **Jerica Gregorc Bukovec**

nedelja, 19. aprila 2015, ob 20.30

cerkev sv. Ivana v Trstu

S 1. strani Resnica kriči ...

Časnikarsko pot je verjetno začel pri tedniku *Slovenski gospodar*, ki ga je urejal brat duhovnik Januš Golec. Ko je bil Franc Vatovec med leti 1928-1934 dopisnik in urednik časopisa Slovenec, se je Golec tu zaposlil in do vojne urejal mariborsko kroniko. Priredil in izdal je tudi uspešnico *Nosterdamusova prerokovanja* (Maribor, 1940). Že v času, ko je služboval v Mariboru, je sodeloval z dvojnimi jugoslovansko-britanskim obveščevalcem Andrejem Aničem in še z nekaterimi drugimi in boju proti nacizmu. Ob nemški okupaciji Kraljevine Jugoslavije je najprej zbežal v rojstni kraj, od tam pa nato preko Zagreba v Ljubljano, od koder ga je vodstvo časopisa Slovenec poslalo v Trst. Iz Trsta je dopisoval v *Slovenca* in tednik *Domoljub*. Več mesecev je kot dopisnik preživel v Rimu, od koder se je sredi januarja 1944 vrnil v Trst. V Trstu je že od prihoda leta 1941 delal kot vodja tržaške postojanke britanske obveščevalne mreže, ki sta jo vodila Aniče in Vladimir Vauhnik (na spominski svečanosti v Rižarni je stričev lik obudila njegova nečakinja Štefka Vauhnik). Bili so različnih nazorov, narodnosti in politične usmeritve, skupna pa jim je bila

želja, da bi v svetovnem spopadu zmagali svoboda in demokracija. Med obveščevalnimi sodelavci so bili med drugimi tudi Anton Duhovnik, Peter Šorli in Branko Angeletto, kateremu je mislil prepustiti svoje mesto, ko je zaslutil, da so mu Nemci na sledi. Čeprav je bil blizu komunističnim ilegalnim organizacijam, je delal samostojno in se s komunisti ni povezoval. Dragocene vojaške in druge podatke je s svojimi kurirji pošiljal v Švico. Ko je gestapo odkril ljubljansko in zagrebško mrežo, je edino tržaška postojanka imela še svoje agente v srednji Evropi. Tedaj pa je nemška policija konec septembra in v začetku oktobra 1944 začela val aretacij, ki so zajele Jožeta Golca in njegove sodelavce, a tudi znanke in slučajne zveze v Trstu, Benetkah, Padovi, Vidmu, Gorici in morda še kje. Odpeljala jih je na sedež gestapa na Oberdankovem trgu in v koronejske zapore. Nekatere zapornike so nacisti le zasliševali in mučili, druge so za tem deportirali v taborišča, kjer so nekateri

umrli, spet druge pa so že v Trstu usmrtili. Prvi pa so 10. novembra 1944 plačali z življenjem v Rižarni trije člani družine, pri kateri je Golec živel v Trstu na ul. Buonarroti: zakonca Matija Šibenik in Frančiška Lenardič Šibenik ter njuna hčerka Matilda Šibenik Razboršek. Dne 15. novembra je izdihnil p. Placido Cortese iz Padove, s katerim je imel Golec nekaj stikov, 22. no-

Paolo Tassinari, Ivo Jevnikar in Ljubomir Susić (foto IG)

vembra pa sta bila ustreljena na Opčinah in sežgana v Rižarni Slavko Zelen (brat znanega tigrovskega voditelja Danila) in Tugomir Sušnik. Dne 15. novembra so nekaj pripadnikov Golčeve skupine (na primer poznejšega kaplana pri Sv. Ivanu v Trstu Petra Šorlija) in njegovih znancev (najvidnejši je bil slikar Zoran Mušič, aretiran

v Benetkah, dalje njegov prijatelj Ivo Gregorc, mogoče tudi Ernest Jazbec) poslali v Dachau, nekaj pa v Buchenwald (tudi sina generala Maistra Hrvoja, Iva Boleta, Jožeta Burjo, Jožeta Šibenika iz družine pomorjenih). Končno so 28. novembra in 2. februarja 1945 nekaj posameznikov poslali v Mauthausen (odvetnika Slavica in duhovnika Antona Duhovnika, ki sta tam umrla, ter častnika Rudolfa Pogačarja).

Pričevanja
Besede Iva Jevnikarja sta med občinstvom poslušala tudi Andrej Razboršek, ki je bil v vojnem obdobju otrok v družini Šibenikovih, in prof. Marin Kraner. "Morda sem še edini med živimi, ki je Jožeta Golca videl pri življenju", je dejal Kraner, ki je bil takrat aktiven v

informacijski mreži slovenske ilegalne legije. Spomnil se je, da je iz Ljubljane ("verjetno je bilo spomladi leta 1942 ali 1943") prispel v Trst, da bi Golcu izročil sporočilo. Srečal ga je na njegovem tržaškem domu na ul. Buonarroti. Kraner je s seboj odnesel Golčevo povratno sporočilo. Obveščevalca je še enkrat srečal v zaporu, ko sta bila oba zaprta.

Kraner je poudaril, da Golec ni nikogar izdal med zasliševanju. To njegovo pogumno razsežnost je v svojih spominih potrdil tudi odv. Teofil Simčič. V času fašizma je bil Simčič večkrat aretiran zaradi svojega narodnjaškega delovanja, leta 1944 pa tudi, ker je bil Golčev znanec. Njegov sin Tomaž je na sobotni svečanosti prebral očetovo pričevanje, v katerem je obudil spomin na njegovo aretacijo. Takrat je odv. Simčič spoznal slikarja Mušiča, Hrvoja Maistra ter druge osumljence. Golec je zasliševalcem dejal, da mu je Simčič sicer znan iz časov, ko je pisal za časopis Slovenec, zanikal pa je, da ga pozna zaradi drugih okoliščin. Odvetnik je imel tako rešeno življenje. Oglašil se je tudi predsednik Svele slovenskih organizacij Drago Štoka, ki je podrobneje spregovoril o usodi, ki je doletela

usmrčene antifašiste v Rižarni, med katerimi je bilo veliko slovenskih ljudi. Štoka je dejal, da sodna obravnava glede dejavnosti taborišča, pri kateri je bil svojčas soudeležen kot odvetnik prizadete stranke, je žal zadevala le t. i. nedolžne žrtve nacifašizma, ne pa 'aktivnih osebkov', ki so se bojevali na strani vsestranskega odporništva. Ta izbira je bila sredi sedemdesetih let sad težko doseženega kompromisa, ki pa je vsekakor omogočil sprožitve sodnega okvira glede tragičnega poslanstva objekta pri Sv. Soboti in njegovih nemških upraviteljev. Prav tako pa je res, da ostaja velik del naše odporiške preteklosti žal brez ustreznega ovrednotenja. Zato so taki spominski dogodki, kakršen je bil sobotni poklon Jožeta Golca, še toliko bolj pomembni.

Knjiga in DVD

O procesijah svetega Marka

Tudi letos se bo obnovila tradicija procesij svetega Marka po poljih. Ta lepa navada je tesno povezana z nekdanjim kmečkim življenjem v naših dolinah. Procesije svetega Marka so praznik upanja, saj ljudje prosijo Boga, naj varuje nje in njihovo delo, še zlasti tisto na polju in v gozdu.

Da ne bi šla ta lepa tradicija in njen pomen v pozabo, je združenje Blankin v sodelovanju s sovođensko občino pripravilo dokumentarni film in knjižico, ki prikazujeta, kako potekajo te procesije in katere molitve so molili.

DVD in knjižico bodo predstavili v četrtek, 23. aprila, ob 20. uri v večnamenski dvorani šole v Sovodnji. Po pozdravih sovođenskega župana Germana Cendoua in župnika g. Boža Zuanella bosta o prošnjih procesijah spregovorila predsednik združenja Blankin Giorgio Banchig in direktor urada za liturgijo Videmske nadškofije g. Loris Della Pietra, ki je tudi napisal uvod v knjigi. Publikacija in DVD sta nastala s projektom, ki ga je združenje Blankin predstavilo Deželi FJK. Projekt ima namen ponuditi ljudem bogato, staro zakladnico, ki je prisotna v verskem življenju, jo oživiti in ji dati sodobno obliko, da bi te navade ne šle v pozabo, saj se ljudje še prepoznajo v njih. Podobna projekta bodo uresničili tudi v Kanalski dolini in Reziji. Za Ka-

nalsko dolino bo združenje Blankin pripravilo CD ploščo z nabožnimi pesmimi, ki jih še pojejo v Ukvah. V Reziji pa bodo posneli stare rezijanske pesmi. Te procesije se navezujejo na starodavne poganske procesije za uspešno setev. Še posebej procesija t. i. "Robigalia", imenovana po bogu pšenice Robigusu, je bila prav 25. aprila in je imela več

postaj. Ta obred je postal krščanski s papežem Liberijem (352-366).

"Prošnje procesije (rogacijone)", je napisal v uvodu g. Loris Della Pietra, "ki so se razširile po zahodnih cerkvah že v 8. stoletju, so se odvijale tudi v glavnih cerkvah Oglejskega patriarhata. O metropolitnem sedežu je v cerkvenem registru za procesije tako napisano: 'Na velike litanije oziroma na praznik sv. Marka se odvija procesija po vseh mestnih cerkvah'. V Čedadu pa so 25. aprila praznovali od 14. stoletja".

Pri procesiji pojejo psalme in litanije, ki vsebujejo prošnje svetnikom in prošnjo, naj Gospod reši svoje vernike vsega hudega.

Ob vsakem postanku se moli za različne potrebe in se blagoslovijo štiri smeri neba. "Tako", je še napisal Della Pietra, "se obnavlja spomin na Kristusovo moč, ko je ukazal vetrovom in morju, naj se pomirijo (Mt. 8, 26), in hkrati vernikom prikaže pomen skrivnosti Kristusa Odrašenika v zapleteni zgodovini človeštva".

Navada procesij po polju kaže na vez med telesom in molitvijo. Vernik, ki se udeleži procesij, moli tudi s telesom, ne samo z glasom in s srcem. Telo takrat pride v globok stik z zemljo.

"Te prošnje molitve", je še napisano v uvodu, "nas učijo pomena molitve v občestvu z brati in z vsemi svetimi".

Tudi tradicije, kot so procesije svetega Marka, so del naše zgodovine, ker pričajo o tem, kar se je dogajalo po naših vaseh. "Zgodovina", nam je povedal predsednik združenja Blankin Giorgio Banchig, ki je tudi projekt koordiniral, "ni samo tisto, kar so naredili veliki ljudje, kralji, cesarji, prava zgodovina je tista, ki so jo zgradili navadni ljudje. Sedaj ljudje ne delajo po poljih. Senožeti so se spremenile v gozd, tega življenja ni več. Dejstvo, da se ljudje vsako leto srečujejo in prehodijo tiste steze, po katerih so skozi stoletja hodili njihovi predniki, očetje in nonoti, pomeni neko povezavo s preteklostjo, še bolj pa s krščansko vero in tistimi vrednotami, ki so jih vsak dan živeli naši predniki".

namreč to prvi obisk jame. Po opoldanskem okrepčilu nas je razveselilo sonce: izza (zjutraj še deževnih) oblakov je posijalo na Kras in nam pričaralo lepo nadaljevanje popoldneva. Po suhem kosilu in krajšem počitku smo se namreč odpravili naprej. Naša druga aktivnost je namreč predvidevala pohod po zgodovinski poti na Brestovcu. Na tem območju je namreč pred sto leti divjala prva svetovna vojna, ki je za sabo pustila veliko ostankov. Sprehodili smo se mimo strelskih jarkov in skozi utrjeno topniško kaverino. V tej so kovinske instalacije, ki prikazujejo in opisujejo dogajanje na tem področju med prvo svetovno vojno. Predvsem so pomenljivi zapisi avstro-ogrškega in italijanskega vojakov. Videli smo, da so vsi želeli le mir. Proti koncu našega pohoda so imeli otroci pred sabo še en izziv. Hoja po azimutu se je izkazala za zanimivo izkušnjo,

predvsem zaradi izogibanja robidi, ki je bilo res veliko. Pred odhodom izpred koč smo ob igri še preverjali svoje orientacijske in "maskirne" sposobnosti. Sprva deževen dan se je končal z lepim sončnim zahodom. Starši so nas že nestrpnost pričakovali, ko smo se z dvajsetminutno zamudo pripeljali nazaj. Vendar smo bili vsi istega mnenja – dan je bil prečudovit!

polna tišina in popolna tema! Seveda obisk jame ne omogoča "čiste" izkušnje, vendar se nihče od nas ni obremenjeval s tem, da smo iz jame prišli v ilovnatih odtentih. Nekateri so imeli umazane čevlje in obleke, nekateri pa so ilovico imeli celo po obrazu in laseh. Ob prihodu iz jame smo se malo očedili, nato pa se zahvalili jamarjem za res edinstveno in čudovito izkušnjo. Za marsikatero izmed nas je bil

Spomladanski izlet gojencev Mladinskega doma

Kraljica, vojaki in še kaj ...

V nedeljo, 22. marca 2015, smo se zbudili v deževen dan, vendar nas to ni odvrnilo, da bi se odpravili na celodnevni izlet. Dan smo začeli že ob osmih z mašo pri solskih sestrah v Gorici. Od tam smo pot nadaljevali proti Vrhju Sv. Mihaela, kjer so nas pri koči Kraških krtov že čakali člani jamarškega kluba. Prva aktivnost dneva je bila namreč ogled jame Kraljica Krasa. Preoblekli smo se v oblačila, ki jih ni bilo škoda, naše dragocene glave zaščitili s čeladami, nato pa prisluhnili jamarjem. Povedali so nam, kako se v jami

primerno obnašamo, ter nas opozorili na varnost in potrebno previdnost. Vsi polni pričakovanj smo se nato odpravili v jamo. Kraljica Krasa je naravna jama, z vhodom na 194 metrih nadmorske višine, globina jame pa je 79 metrov. V njej smo videli poleg stalaktitov in stalagmitov tudi kapniške stebre, cevčice in zavese. Torej veliko kapniških tvorb različnih oblik. Ko smo prišli do večje dvorane, smo se

za trenutek vsi zbrali in zaprli svetilke. V temi smo prisluhnili naravnim zvokom jame, predvsem zvoku padajočih kapljic. V drugi dvorani, kamor so se skozi ozek rov pririnjili le najbolj pogumni, še tega ni bilo slišati: po-

Vrsta podvigov mladih goriških glasbenikov

Odlični uspehi na šoli Komel

Trdo delo je na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici v prejšnjih tednih obrodilo veliko sadov in zadoščenj. Na regijsko tekmovanje Temsig, ki je potekalo v prvi polovici februarja, so se letos prijavili trije učenci centra Komel. Violinistki Pavla Vezjak, 9 let, in Makrina Quinzi, 10 let, sta v kategoriji 1. A na Glasbeni šoli v Postojni dne 10. februarja osvojili zlato priznanje. Obe sta učenki profesorja Jurija Križniča.

10-letna harfistka Vida Boškin, učenka profesorice Tatiane Donis, pa je 12. februarja prav tako na regijskem tekmovanju, ki je potekalo na Glasbeni šoli v Kopru, dosegla zlato priznanje v kategoriji 1. A. Odlični rezultati so vse tri učence uvrstili na državno tekmovanje. Violine so bile na vrsti v ponedeljek, 9., oz. torek, 10. marca, na Glasbeni šoli v Postojni. Pavla je za svoj nastop osvojila srebrno priznanje z 92,67 točkami, Makrina pa bronasto z 89 točkami. Harfistka Vida je v sredo, 18. marca, na Glasbeni šoli v Kopru dosegla bronasto plaketo s 85 točkami.

V organizaciji štarancanske nižje srednje šole Dante Alighieri je letos potekala jubilejna 10. izvedba Certamen Musicum. Tekmovanje je namenjeno dijakom nižjih srednjih šol in je potekalo med 16. in 19. marcem. Iz šole

Komel se je predstavilo pet učencev in vsi so dosegli absolutno zlato priznanje. V kategoriji A3 bis sta tekmovala 13-letna

pianistka Michela Sbuelz (prof. Ingrid Silič) in violinist Simone Sette (prof. Frančišek Tavčar). Michela je prejela 97 točk, Simone pa 96. 12-letni saksofonist Raffaele Martina (prof. Tomaž Škamperle) je v kategoriji A2 bis dosegel 95 točk. V kategoriji A1 bis sta blestela še violinista Ivana Jug (prof. Mojca Križnič) s 97 točkami in Simon Gerin (prof. Jurij Križnič) z 98 točkami.

V mestu Riccione je od 16. do 22. marca potekalo 13. Državno tekmovanje mesta Riccione. Na odru avditorija liceja A. Volta se je predstavila pianistka Michela Sbuelz (prof. Ingrid Silič) in v kategoriji D sekcija 2 osvojila zlato priznanje in drugo mesto.

Na Gradu Dobrovo se je od 27. marca do 2. aprila odvijalo 7. mednarodno glasbeno tekmovanje in festival solistov ter kornih skupin Svirel, namenjeno godalom in brenkalom. Iz goriškega Centra se je tekmovanja udeležila harfistka Vida Boškin (prof. Tatiana Donis) in osvojila srebrno priznanje v kategoriji B (93 točk).

Na Glasbeni šoli Nova Gorica je 10. in 11. aprila potekalo Primorsko tekmovanje mladih pianistov 2015 v organizaciji Zveze primorskih glasbenih šol. Šola Komel je prijavila 3 učence. Mala 9-letna pianistka in violinistka Pavla Vezjak (prof. Michela De Castro) je tekmovala v kategoriji začetnikov in osvojila zlato priznanje. Michela Sbuelz je tudi na tem tekmovanju potrdila svoj talent, saj je v hudi konkurenci 1. b kategorije dosegla zlato priznanje z 99 točkami. Izjemno talentirani 17-letni pianist Alessandro Villalva (prof. Sijavuš Gadjevič) je v 2. a kategoriji prejel zlato priznanje in prvo mesto z 99 točkami. (Na sliki: Michela Sbuelz in Alessandro Villalva na regijskem tekmovanju v Novi Gorici)

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (92)

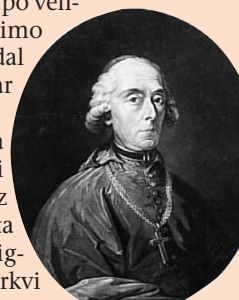
Mariza Perat

Cerkev Marije Vnebovzete na Repentabru

Ko je Tabor z okoliškimi vasmi postal samostojna kaplanija, je tomajski župnik Pavel Frančišek Klapše tu začel graditi novo cerkev. To je bila že tretja cerkev po vrsti in je po velikosti bila taka, kot jo vidimo danes. Gospod Klapše je dal postaviti nov baročni oltar in vodnjak na dvorišču. Novo cerkev je 4. junija 1764 posvetil takratni tržaški škof Anton Janez Nep. prof Herberstein. Leta 1794 je tržaški škof Sigmund von Hohenwart cerkvi daroval sliko Matere Božje z Detetom, ki še danes stoji na glavnem oltarju. Slika je na bakreni plošči, izdelala pa jo je slikarka Marija Candido iz Trsta.

Marijino podobo je sicer imela že stara repentabska cerkev. Ljudje so podobo krasili z nakitom in jo mnogokrat zakrivali. Odkrili so jo samo ob posebnih priložnostih, ob večjih praznikih, pri nedeljski maši ali pri večernih pobožnostih. Kot piše Branka Sulčič v svojem zapisu o repentabskem svetišču, je škof Sigmund sliko daroval repentabskim vernikom kot plačilo za njihovo vdanost in ubogljivost, ki so ju le-ti pokazali ob izvrševanju njegovih navodil in upoštevanju njegovih nasvetov. Dodal je še,

da mora slika stati na glavnem oltarju, da je ne smejo zakrivati, niti ji ne smejo ničesar dodati. Kot priznanje za njegovo pozornost do repentabskih vernikov je bil škof von Hohenwart ob tisti priložnosti imenovan za častnega člana krajevne bratovščine, ki je skrbela za svetišče.

Škof Sigmund von Hohenwart

Pogojev, ki jih je škof postavil Repentabrcem, ko jim je daroval Marijino podobo, pa se ti pozneje niso držali, saj so bakreno ploščo prevrtali, da so tako lahko okronali Božjo Mater in Dete. Tudi sliko so spet začeli zakrivati, dokler ni leta 1884 škof Ivan Nepomuk Glavina tega izrecno prepovedal. Leta 1828 so Tabor preuredili. Takrat so mu dodali vrata, ki so vodila proti Colu. O tem priča slovenski napis:

U - LETI - 911 - je - Tabor - Sidan -
U - L 1750 je Zerku 2 - Delana
U - L 1802 je Turen - Stor -
U - L 1828 So - Te - Vrata
Sprizha - A - L

("Leta 911 je bil Tabor zidan. Leta 1750 je cerkev bila znova zgrajena, leta 1802 dokončan zvonik, leta 1828 ta vrata. Priča A (nton) L (azar) "). Anton Lazar je bil v tistem času v Repnu starešina in župan.

V Repnu je stala in še stoji Lazarjeva hiša, ob kateri je kapelica. Na njej je napis:

O MARIA MATI BOSHA
PROS BOGA SENAS BOGE GREHUTA
PERVI PIL JE BIU STORIEN U LETI 1799
TAJE 1850.

V notranjosti kapelice je bil kipec Matere Božje z Jezuškom. Kipec je iz 15. stol. in je danes v muzeju v Kraški hiši. Na njem manjka zgornja polovica Jezuščka. Kot poročajo, je to polovico vzel s seboj domači sin, ki je leta 1914 odhajal na vojnsko.

Marijina slika v cerkvi na Tabru

Lazarjeva hiša v Repnu

Kipec Matere Božje v kapelici Lazarjeve hiše

/ dalje

Leto pomembnih obletnic in zaznamovanj v Sloveniji

Malo pogojev za strpno obravnavo preteklosti

Z odstranitvijo Janka Vebra iz vlade oziroma s položaja obrambnega ministra je premier Miro Cerar prvič, odkar vodi izvršilno oblast, pokazal državniško držo, odločnost in pravniško znanje. Toda dobil je samo eno bitko, še zdaleč pa ne vojne s premetenim in izkušenim politikom, ki napoveduje, da bo zoper predsednika vlade deloval in nastopal z istih izhodišč kot doslej, saj ostaja poslanec državnega zbora.

Janko Veber kot vztrajni zagovornik ohranitve domačega lastništva telekomunikacijske družbe Telekom Slovenija uživa podporo in simpatije dela stroke, politike in tudi svoje stranke, torej Socialnih demokratov. Premier ga je označil za "trmatega" politika. Pripada najbolj dogmatskemu delu Socialno demokratske stranke, tudi po zadnjih političnih presetih pa še vedno ostaja njen podpredsednik.

Nobene idile torej ni v naši družbi, državi in politiki, pač pa se nadaljuje hvalisanje vlade in njej naklonjenih javnih občil, da se je Slovenija gospodarsko opomogla in po gospodarskih kazalnikih ponovno začela napredovati. To je sicer res, toda samo glede naraščanja izvoza, medtem ko se država še vedno zadolžuje. Javni

dolg Slovenije zdaj znaša okrog 30 milijard evrov. Tistih prebivalcev, ki težko živijo oziroma so kdaj tudi lačni, pa je okoli 350.000 in njihovo število se ne zmanjšuje. Nihče od naših oblastnikov nikoli ne omenja, da je kar dobršno število tistih ljudi v Sloveniji, ki so življenjsko odvisni zgolj od pomoči bodisi ene ali pa obeh osrednjih humanitarnih or-

Janko Veber

ganizacij, to sta Rdeči križ in Karitas Slovenije.

Vlada naj bi v naslednjih dneh Evropski komisiji v Bruselj poslala nov predlog programa slovenskih reform, ki bi jih uresničevali v naslednjih letih. Preobrazbe, spremembe in ukrepi naj bi bili namenjeni zlasti pospeševanju gospodar-

stva in ureditvi javnih financ. Zdaj kaže, da so razmere najbolj neurejene, celo slabe in kaotične, v zdravstvu. Sicer pa Janez Janša, predsednik SDS, meni, da se vlada Mira Cerarja pretežno ukvarja sama s seboj in bo zato že letos odstopila. Po Janševem mnenju bi se politična kriza v Sloveniji nadaljevala do naslednjih predčasnih parlamentarnih volitev, ki naj bi bile, tako pravi, leta 2016.

Toda ostanimo v letu 2015, ki je tudi v Sloveniji leto velikih in pomembnih obletnic, ki jih bodo zaznamovali v različnih političnih in civilnodružbenih okoljih, upošteva različna ideološka in politična izhodišča. Žal je naša družba sprta in razdeljena. Obstajata dva tabora,

v obeh so politični in drugačni nestrpnosti, ki so mnogi dobri ljudje, ki so utrjeni od sporov in prekanj o preteklosti ter si zato želijo, morda tudi prizadevajo, za pomiritev in spravo duhov.

Akademik dr. Janko Kos je v kolumni, objavljeni v tedniku Demokracija, zapisal, "da bo sedemdesletni spomin na konec druge svetovne vojne gotovo med osrednjimi prslavljanji in tudi žalovanji v letu 2015. Spominjati se

je treba odhoda okupacijskih sil s slovenskih ozemelj, zmage komunistične revolucije, tragičnih slovenskih pobojev in množičnega slovenskega begunstva. Slednje je bilo prvo po begunstvu protestantov, vendar s to razliko, da sta se tedaj izselili večinsko nemško plemstvo in meščanstvo, zdaj pa slovenstvo kmetstvo

in izobraženstvo. In tako nas ta mnogostranska obletnica znova vrača k vprašanju o spravi, o smislu državljanske vojne, razmerju med komunizmom in protikomunizmom na Slovenskem. Kaj je prineslo eno in kaj drugo, kako zaceliti rane njunega vojnega spopada? Čeprav za marsikoga še tako mučen odgovor je pač ta, da bo pogoj za spravo priznanje, da je bil pravičen ne samo oboroženi boj zoper nacifašizem, temveč tudi odpor zoper tretji totalitarizem, torej komunistični totalitarizem".

Ganljivi je v skladu z evangelijem je nedavno izrečena želja ljubljanskega nadškofa in metropolita Stanislava Zoreta, "da naj bo kristjan prvi, ki se zaveda svoje grešnosti in človeških omejitev, ter prvi, ki bo storil korak čez strahote in odpustil neodpustljivo". Po trditvi Tita Turnška, predsednika Zveze združenj borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Slovenije, pa "je sprava v Sloveniji zaradi nepremostljivih nasprotij v družbi nemogoča". Mnogi seveda menijo nasprotno in si za spravo prizadevajo. Med njimi je dr. Andreja Valič-Zver, direktorica Študijskega centra za narodno spravo, ki pa opozarja, da borčevske organizacije, povezane s sedanjo oblastjo, koalicijske stranke in tudi del opozicije, delovanje ter napore študijskega centra bojkotirajo. V Narodnem svetišču Marije Pomagaj na Brezjah bodo slovenski škofje 16. maja imeli mašo ob 70. obletnici konca druge svetovne vojne in za žrtve medvojnega in povojnega nasilja. Pred tem dogodkom je ljubljanski nadškof in metropolit Stanislav Zore v enem izmed intervjujev, objavljenih pred dnevi, dejal, "da sprava in odpuščanje v ničemer ne odzavmeta tudi kazenske odgovornosti zločincev. Ti so še vedno odgovorni pred zgodovino in resnico. Sicer pa, če bomo

hoteli kot družba prihajati do sprave, bo treba zgodovino šele napisati. Mirno bi si upal reči, da imamo za zdaj še vedno predvsem le mitologijo vojnega in povojnega časa, ki jo je bilo treba vzdrževati, da je nedemokratski režim opravičeval svoj obstoj. Šele ko bomo zgodovino začeli pisati iz arhivov in dokumentov, se bo začela odstraniti resnica in se pripravljati pot k spravi. Za spravo je potrebno dvojce: umakniti ideologijo, mitologijo in pustiti resnici in sočutju, da opraviča svoje in spravi ljudi". Moralni teolog in aktivist v civilnodružbenih gibanjih dr. Ivan Štuhec pa je v komentarju, objavljenem v slovenskem katoliškem tedniku Družina in namenjenem oceni prvih svobodnih demokratičnih in večstrankarskih volitev, ki so bile v Sloveniji 8. aprila leta 1999, spomnil, "da je bil to dan upanja in pričakovanja, čas, ko so se začele uresničevati sanje o samostojni in neodvisni državi. Toda pojavili so se člani partije, zaviralci demokratičnega procesa, ki imajo sedaj v Sloveniji še vedno glavno besedo".

In ob koncu današnjega pisanja še novica, ki je zaradi dolgotrajnih in obsežnih vremenskih in ekoloških sprememb na tleh, torej na zemlji in v ozračju, nemara presenetljiva, vendar hkrati lahko tudi logična in pričakovana. Skupina strokovnjakov je pri Založbi Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti izdala knjigo o Triglavskem ledeniku in v njej objavila, da je na začetku meritev in ugotavljanja sprememb, to je leta 1946, površina Triglavskega ledenika znašala 14,4 hektarov. Zaradi omenjenih sprememb v ozračju in na zemlji pa se je do sedaj območje omenjenega ledenika skrčilo na slabo polovico hektara.

Marijan Drobež

Različne dinamike slovenske privatizacije

Utrinek v jasni poletni noči

Slovensko gospodarstvo do ločata danes dva pomembnejša organa, ki imata zelo podobno nalogo, a jo zelo različno opravljata. Upravljanje državnega premoženja si zdaj delita Družba za upravljanje terjatev bank (DUTB) oziroma po domače slaba banka in Slovenski državni holding (SDH). Razlika? Prva je bila ustanovljena na "pobudo" Bruslja v času, ko so se leta 2013 secirale raka-te tvorbe v drobovju slovenskega bančništva. Njena naloga je ta, da slabe terjatve (dolgo- brez možnosti poplačila), ki so jih razkrili takratni stresni testi, proda. Na slabo banko so prenesli za 5 milijard evrov slabih terjatev, ki so bile v

Alenka Bratušek

postopku prenosa ocenjene v realni vrednosti 1,5 milijarde evrov. Hkrati so na DUTB prenesli tudi deleže nekaterih prezadolženih podjetij, ki so bili (predvsem) v lasti bank upnic. SDH je po drugi strani tisti organ, ki je od vseh ostalih državnih skladov prevzel državne deleže v posameznih podjetjih. Ker je bilo prej državno lastništvo razkrojeno, so se odločili, da ga bodo zaradi lažjega upravljanja spravili pod isto streho. Vrednost portfelja: med 11 in 14 milijard evrov. Naloga SDH je ta, da na podlagi državne strategije upravljanja naložb uredi stanje v tistem delu gospodarstva, ki je v rokah države: skratka, prodati mora to, kar mu določa strategija, ostalo pa upravljati v imenu države.

Premisa

Zakaj izpostavljam ta dva primera? Zaradi dinamike njunih delovanj. Najprej premisa: DUTB, ta-

ko je bilo dogovorjeno v začetku, naj bi vodili tuji strokovnjaki. Imenovala naj bi jih sicer vlada, a glavno besedo naj bi tu vedno imeli tujci. Razlog je preprost: tujci bi bili manj dovzetni za pritiske domačih interesnih krogov in lobijev. Lažje bi se odločali na podlagi lastnih sklepanj in ne na podlagi zunanjih prisil. No, danes, po slabih dveh letih od na-

pravljaja še precej večji portfelj. SDH je, v kolikor gre za državni holding v rokah vlade oziroma parlamentarne večine. V njeni pristojnosti je imenovanje nadzornega sveta, ki naknadno imenuje upravo. K nedavnemu zapletu z imenovanjem nadzornikov se bomo sicer še vrnili, dejansko pa velja, da je SDH kot pradržavni organ pač pod dnevnim vplivom politike. Ob izteku druge Janševe vlade (februar 2013) je mandat predsednika dobil Peter Ješovnik, ki je bil zamenjan le tri mesece kasneje. Z novo vlado Alenke Bratušek je maja 2013 predsednik postal To-

maž Kuntarič, ki velja za človeka blizu koalicijske partnerice SD, predsednik nadzornikov pa je postal mesec pred tem Samo Lozej, Jankovičev človek. Ko se je Jankovičeva frakcija na smrt skregala z Alenko Bratušek, ji je uspelo ohraniti premoč v SDH: Kuntarič, ki je skupaj s SD ostal zvest vladi, je letel, novi predsednik uprave je aprila lani postal Matej Pirc, ki je veljal za človeka v Jankovičevi sferi (njegov CV je med drugim vključeval zaposlitev v Mercatorju).

Merjenje z različnimi vatli

A vrnimo se k osnovni primerjavi, ki smo jo postavili v začetku članka: DUTB in SDH, dva upravljalca državnega premoženja, ki sta bila v zadnjih mesecih precej na tapeti. Slovenska javnost pa je pri tem drugače obravnavala omenjena primera. Rekli bi lahko, da z različnimi vatli. Zgodovina zadnjih dvajsetih let nas uči,

da smo Slovenci precej alergični na tuje lastništvo, ne da bi za to imeli prave ekonomske razloge. Zaradi tega je javnost precej bolj burno spremljala dogajanje na DUTB kot pa vse sporne zamenjave na SDH. Medtem ko se je v Ljubljani ustvarjal splošni vtis, da je za dogajanjem na slabi banki neki sistem "slabih in skorumpiranih" tujcev, pa je bilo kadrovanje na SDH stvar neke ustaljene folklorne, ob katerem prav pretiranega zgražanja ni bilo. Res je, da je več prahu dvignil padli predlog seznama nadzornikov, ki ga je predlagal minister Dušan Mramor. Neodobranje javnosti pa ni bilo toliko posledica predlaganih imen, ki so prav tako imela dokaj jasno politično provenien-co in kar nekaj okostnjakov v omari, temveč predvsem posledica dejstva, da se je pri tem vprašanju razbila vladna koalicija: seznam sta blokirala SD in Desus. To je bila prvovrstna novica. Cerar je takrat napovedal, da bo zaradi padca predlaganega seznama vlada šla v nov razpis za nadzornike. A le malo zatem, preobrat. Le nekaj tednov kasneje je državni sekretar na ministrstvu za finance Metod Dragonja demantiral svojega premiera in dejal, da bodo nadzornike izbirali iz že obstoječega širšega seznama. Ker nihče v koaliciji ni grozil s padcem vlade, je novica šla mimo povsem neopazno.

"Preuranjenost" DUTB

Sedaj pa še k zadnjemu delu primerjave med obema organoma. Oba sta bila namreč ustanovljena z jasnim namenom, da se zadeve v slovenskem gospodarstvu uredijo. DUTB je bila v letu 2013 ustanovljena na novo, SDH pa je le preoblikovana različica prejšnjega sklada Sod, ki je nase prevzel tudi naložbeni portfelj ostalih državnih skladov. Naloga DUTB je bila, če poenostavimo, ta, da slabe terjatve podjetij nekoliko prečisti, jih analizira in poskuša prodati na trgu. To se je pred približno dvema tednoma tudi zgodilo, vsaj za nekaj prvih

terjatev. DUTB je prodala dolgove podjetij ACH in njegovega večinskega lastnika, družbe Protej (skupaj 96 milijonov evrov), Adrié Airways (29,3 milijona evrov), Elana (14,1 milijona evrov) in Polzele (2,3 milijona evrov) in pri tem prejela kupnino približno 100 milijonov evrov. Čeprav je bilo znano, da proces prodaje terjatev teče, pa je dejstvo, da je bila javnost z natančnimi okviri te prodaje seznanjena šele post festum, nekaj novega v Sloveniji: navadno je v medije vedno predčasno pricur-

ljala novica, kdo, kaj in kako kupuje. In to je bilo seveda škodljivo za sam posel. Tokrat pa ne. Ob novici, da je te terjatve kupila Bank of America Merrill Lynch, je bila javnost presenečena, ker se ime ameriškega velikana pred tem malodane ni pojavljalo. Veliko se je govorilo o zanimanju idrijskega Kolektorja za terjatve ACH, o tem, da bi bil prodan paket terjatev, in o tem, da bi se za ta paket zanimala ameriška institucija javnost ni bila seznanjena.

/str. 14

Andrej Čermić

SNG Nova Gorica / Gledališče Koper

Rojeva se nova predstava po tekstu Iztoka Mlakarja

Dobro poznan in med širšim občinstvom zelo priljubljen igralec Iztok Mlakar, dolgoletni član Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, je v rimah in v svoji "mlakarščini", mešanici primorskih narečij, ustvaril novo delo. Po velikih uspešnicah Duohtar pod mus (2007), ki jo je napisal po Molierovih motivih, in Sljehrn (2011), za katerega je navdih črpal iz srednjeveške moralitete, prihaja na odrske deske Pašjon. Za to delo pa je snov črpal iz Sv. pisma Nove zaveze in kar dve leti zlagal verze, s katerimi, kot sam pravi, ni nikdar prav docela zadovoljen. Tokrat je drzno posegel po "knjigi vseh knjig". Kot prejšnji dve deli bosta tudi to na oder postavili Slovensko narodno gledališče Nova Gorica in Gledališče Koper in tudi tokrat bo režijske vajeti upravljal Vito Taufer. Taufer in Mlakar sta že nekajkrat pokazala, da znata skupaj ustvariti marsikaj lepega. Kaj se bo tokrat porodilo iz njunega sodelovanja, bomo seveda šele videli. Vaje za novo koprodukcijo predstavo so se že začele. Koprška premiera bo namreč ob koncu letošnje sezone, novogoriška pa ob začetku naslednje. Zanimanje za predstavo je seveda veliko, saj Mlakarjeva dela zmeraj zžečljivo stresejo našo zavest in svetlo zažarijo na gledališkem obzorju. Mlakar sicer na nedavni tiskovni konferenci v Novi Gorici ni želel razkriti vsebinskih podrobnosti. Povedal pa je, da je delo komedija, ker "skozi humor se namreč lahko marsikaj pove". Režiser Taufer je prepričan, da je to do sedaj najboljši Mlakarjev delo. "V vsakem stavku je Iztok oster, pronicljiv in duhovit. V tej igri razkriva popolnoma druge teme in misli, gre za popolnoma drugo zgodbo kot v prejšnjih dveh", pojasnjuje Taufer. Direktorica Gledališča Koper Katja Pegan je poudarila, "da je to povezovanje v tekstih Iztoka Mlakarja za nas nekaj, kar sprejemamo popolnoma naravno in skoraj obvezno. Ker če se Primorska lahko s čim identificira, je to zagotovo Iztok Mlakar". / IK

Iztok Mlakar (foto dpd)

Z 11. strani

Potrebna je ...

Ne morem si predstavljati, da bi bil lahko samozavesten brez jasne pripadnosti. Že kot majhen deček sem spremljal očeta na shode Slovenske skupnosti, zato mi je politično udejstvovanje od nekdaj blizu. Na občinskih volitvah v Zgoniku sem skušal dati svoj doprinos, saj sem prepričan - in potrdilo tega sem dobil v teh letih -, da se ne moremo zanašati, da bi drugi, četudi dobromisleči sosed, upošteval moje potrebe in moja načela. Glede na sedanje razmere v državi in deželi ter smer, ki jo ubiramo, pa se bojim, da bodo zadnje spremembe deželne upravne reforme ošibile našo politično težo. Zdi se mi tudi, da se kot Slovenci že preveč časa držimo starih konceptov in prijemov, kar ne odraža realnega stanja in ne realnih potreb. Ugotavljam tudi, da se je naša skupnost potihoma spremenila, in to ne samo številčno, ampak tudi miselno. Ljudi ni ne na shodih ne na kulturnih prireditvah in tudi ne na voliščih. Premnogi pravijo, da jih politika ne zanima, ker je preveč slabega v njej. Zato se strinjam s tistimi, ki menijo, da bi morali tudi postaviti v politiki, in to na vseh ravneh, na prvo mesto človeka in ne sistema.

V tem smislu se vključujete tudi v življenje in delovanje župnije. Kakšna je po vašem mnenju vloga laikov v naši kraški Cerkvi?

Stvar je zame povezana z otroki. Mislim, da so otroci pomemben mejnik v življenju vsakega izmed nas. Kot mlad fant sem z veseljem sodeloval bodisi v župniji bodisi pri skvitih in sem se zavedal pomembnosti teh institucij. Ko pa odraseš in imaš družino, skrbiš zanj, za delo in otroke, se sprašuješ o marsičem, zlasti glede vzgoje in vrednot, ki jim jih želim posredovati. Tako sem se velikokrat spraševal, kaj je prav in kaj ne. Družba pač drvi po neki poti, na kateri, se mi zdi, ni prostora za vse v isti meri. Naenkrat sem začel dvomiti o pravilnosti rešitev, ki nam jih ponuja okolje. Ni vse zgrešeno, kar je sedanja praksa, vendar pa se mi zdi, da ne zahtevam preveč, če si želim, da bi bil rad soudeležen pri izbiri glede vzgoje svojih otrok. Skrb za župnijo in versko skupnost sprejemam in doživljam kot ponoven začetek. Morda smo vsi malce potrebni novega začetka ali vsaj dobrega razmisleka. V tem duhu se mi zdi, da smo laiki lahko resna pomoč župniji in družbi. To sem spoznal ravno drugod po Italiji. Ugotavljal sem,

da je marsikje delovanje laikov še kar pestro. To me je res presenetilo, ker sem bil vajen na naše, recimo, "podeželske" župnije, kjer smo enostavno podedovali versko in župnijsko življenje, kot je bilo pred desetletji. Danes pa se mi zdi zelo pomembno, da se "moderniziramo", da se razvijemo v krščansko skupnost, in to tudi v luči našega številčnega stanja. Več izkušenj zadnjih let me potrjuje v prepričanju, da je mogoče ponovno privabiti k rednemu sodelovanju v župnijah nove, tudi mlajše ljudi, moške in ženske moje generacije. Včasih ni lahko, a je mogoče in se prav gotovo izplača poizkusiti. Veliko naredita zgled in povabilo k sodelovanju.

Vaša družina živi od kmetije in kmečkega turizma. Problemov v kmetijstvu na Tržaškem je ničkoliko, pa vendar, kateri naj bo temeljni pristop k reševanju odprtih vprašanj, od ozaveščenja realnosti do vizije za prihodnost?

Kot otrok sem zelo rad preživil svoj prosti čas pri nonoti in noni v Samatorci, kjer so naši redili, podobno kot skoraj vse hiše, nekaj goveda, prašiče, kokoši, imeli so vrt, vinograd in nekaj polja. Zelo sem se navdušil nad takim načinom življenja, rad sem hodil z nonotom na pašo, veliko mi je pripovedoval in vse se mi je zdelo zanimivo, tudi ker doma nismo imeli kmetije in moji starši niso živeli od kmetijstva. Po končani višji šoli smo z družino skušali ovrednotiti našo zemljo. Nismo imeli prav jasnih pojmov, kako in kaj, vsekakor smo se začeli zanimati in v nekaj letih smo stopili na pot kmetovanja. Ko sem začel gojiti koze in se ukvarjati s sirarstvom, se je marsikdo pošalil na ta račun, a sem bil in sem še vedno zelo vesel, da sem stopil na to pot.

Z leti se moje zanimanje ni zmanjšalo, prej obratno, rad bi vedel čim več o kmetovanju, se pravi o dejavnosti, ki smo jo pri nas v povojnem času zanemarili. Na Krasu imamo čudovito pokrajino in različne možnosti za porabo zemlje, zato se mi zdi, da je edino smiselno, da o tej dejavnosti razmišljamo v luči danosti, ki jih imamo. Že vrsto let se skušam spomniti, kako je moj nono ravnal in delal določena opravila, in skušam razumeti, zakaj je to počel na določen način ali ob določenem času. Vedno bolj se mi zdi zanimivo spoznavati, kako so naši predniki živeli na tej kraški zemlji, razumeti zakaj in za katere rešitve so se odločali, da so lah-

ko preživeli.

Rad sprašujem starejše ljudi o tem, kako se je kaj delalo, zlasti okrog živine, in marsikaj mi tudi povejo. Koliko praktičnega znanja se je izgubilo, da je to res velika škoda. Stvari, ki so jih nekoč vsi obvladali, se danes le redki še spominjajo. Res nam danes lahko tehnologija in znanost zelo pomagata, brez vizije pa ne gre. Ne moremo posnemati drugih modelov, ki bi jih uvozili iz drugih krajev. Če so bile naše kmetije v preteklosti take, kot so jih poznali naši nonoti, je bila zelo verjetno to najbolj učinkovita oblika izkoriščanja naravnih danosti.

Dejstvo je, da so bile kraške kmetije sicer majhne, a zelo razvejene in ljudje so znali izkoristiti vsako priložnost. Zato je po mojem pametno, da imamo več zanimanj, in vedno bolj se zavedam, da je predvsem živinoreja odločilna panoga, ker daje uporabi zemlje še dodano vrednost, ki jo je mogoče doseči s predelavo prirejenega mleka ali mesa.

Če se ozremo nazaj v povojno obdobje, lahko z obžalovanjem ugotovimo, da so nas nove družbene razmere dejansko osiromašile. S tem da je začelo kmetijstvo izgubljati pomen in ni predstavljalo več osnovne gospodarske dejavnosti za naše ljudi, smo se postopoma začeli odtujevati svoji zemlji in smo marsikaj celo prepustili drugim, da razpolagajo z njo. Vsi posegi na območju, vse infrastrukture in razlastitve so gotovo močno udarile po kraškem kmečkem človeku. Starejše generacije so postopoma opešale, mlajši pa niso zares poprijeli za delo, ampak so kmetovali bolj ob prostem času. Pomislimo, koliko slovenske zemlje je brez pravega lastnika in je neizkoriščene, ali koliko lastnikov ima svoje itak majhne parcele tako razpršene in težke dostopne s stroji, da pridejo zelo težko v smotno uporabo. Kaže, da bo potrebno odkupiti zemljo, ki je bila že last naših ljudi, če bomo hoteli napredovati.

V zadnjih dveh desetletjih smo na srečo priča novemu zagonu kraškega kmetijstva, predvsem vinogradništva, a tudi živinoreje, s predelavo mleka v različne visokokakovostne sire in v nekem smislu celo prašičjereje, a vendar bomo zamujeno le s težavo nadoknadili. Mladi kmetje skušajo ustvariti dohodek in tudi investirati v svoje kmetije, a to so veliki stroški in napor in dejstvo je, da čas nam ni posebno naklonjen. Ob vsem tem pa se moramo tudi zavedati, da je potrebno razviti določen pristop k novim snovanjem in da je za vsak notranji razvoj potrebno tudi nekaj časa, predvsem pa, kot se temu reče: "malo zdrave kmečke pameti".

S 13. strani

Utrinek v jasni ...

Bolj kot tajnost pa je tu potrebno v ospredje postaviti dejstvo, da je bil proces prodaje zelo tekoč: izkaz zanimanja kupcev, dva kroga pogajanj, izbor najboljšega kupca in prodaja. Ta postopek je bil opravljen v le nekaj mesecih, tako kot bi moralo biti pri tovrstnih poslih.

Kako uničiti posel

Kritike na ta račun so seveda bile precejšnje, češ da je bila prodaja preuranjena, češ da je bila pogodba podpisana prehitro in nepremišljeno. Da bi si bilo potrebno za take posle vzeti več časa. Gre za zelo populistične kritike. DUTB je v tem primeru samo opravila

DUTB je uspelo prodati terjatve kljub nekaterim nerazrešenim vozlom znotraj podjetij, nosilcev dolgov. Kupec terjatev bo moral tako na primer pri Elanu povrniti 12 milijonov evrov državne pomoči, ki si jo je nezakonsko pridobila prejšnja uprava. Ob tem bo moral kupec rešiti tudi vprašanje tožb s prejšnjo upravo. Kljub temu je DUTB ta paket uspešno v relativno kratkem času prodati: tako je rešila Elan (pa tudi ostala podjetja) in hkrati razbremenila davkoplačevalce za stroške njihovega nadaljnjega reševanja. K temu samo še majhen pripis: DUTB je kot največji posamični delničar v zadnjih mesecih bila odločilnega pomena tudi pri prodaji Pivovarne Laško nizozemskemu Heinekenu (a k temu se bomo vrnili v enem od naslednjih zapisov).

nalogo, zaradi katere je bila ustanovljena. Če pa že obstaja jo kritike na račun slabe banke, da deluje preuranjeno, poglejmo protipol državnega delovanja SDH in vlade pri "zmernejšem in treznejšem" sklepanju poslov. Odličen primer tega je (ne) prodaja Telekom. Skupni državni delež, ki je tukaj na prodaj, je 72 odstotkov. Vlada Alenke Bratušek ga je uvrstila na seznam za odtujitev maja 2013. Že od takrat je bilo bolj ali manj jasno, da je bil eden od strateških investorjev, ki se je zanimal za slovenskega telekomunikacijskega operaterja, nemški Telekom. Od takrat so si sledile menjave na vrhu vlade in na vrhu SDH. Telekom je bil vseskozi na tapeti: vladajoča politika je bila vseskozi zelo nejasna. Čeprav je prodaja "nujna", ker je bila zapisana med obveze do EU v

programu za izhod iz krize, sta vladi Alenke Bratušek in Mira Cerarja kasneje vseskozi pošiljali jasne namige, da bi se ji izognili, če bi se le dalo. Afera z vojaškim nadzorom nad proces privatizacije, ki ga je razkrila afera Veber, je bila sama kaplja čez rob. Pa tudi nesposobnost imenovanja nadzornikov SDH je samo del te velike zgodbe, zaradi katere so se investitorji najbrž spraševali, s kom imajo sploh opravka. Da dobimo pravo razmerje, pogledajmo številke. Ob začetku prodaje si je država obetala od Telekomu kupnino v višini najmanj 800 milijonov evrov. Lani novembra je bila delnica vredna 160 evrov. Posel bi moral biti takrat sklenjen. Potem pa se je začelo zavlačevanje: januarski rok za oddajo zavezujočih ponudb je bil odložen na marec, nato še za pol meseca kasneje. Medtem se je (mimo afere Veberkom) sprožila ostra ofenziva proti prodaji. Rezultat: delnica je do konca prejšnjega tedna padla na vrednost 128 evrov. V ponedeljek, ko so se ponudbe odpirale, pa je slovenska javnost ugotovila, da je za Telekom prišla ena sama ponudba (!). Nemški Telekom je izstopil, ponudbo je dal le ameriški sklad Cinven. Za delnico so Američani pripravljeni plačati med 105 in 115 evrov. To je skoraj 15 evrov manj od borzne vrednosti: ob tem moramo povedati, da bi v normalnih pogojih ponujena cena delnice morala biti občutno višja od borzne, ker investitor prevzema večinski delež podjetja in torej njegovo celovito upravljanje. A to se ni zgodilo, kar je samo po sebi zelo zgovorno dejstvo.

Koliko bi ob cenah za delnico, ki jih ponuja Cinven, zaslužila država? 560 milijonov evrov. Minimalna spodnja meja 800 milijonov evrov, o kateri so še nedavno govorili vladni možje, je danes iluzija. Kot bi govorili o utrinku v jasni poletni noči. Vidiš ga... in ga že ni več.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (62)

IZBIRATI DOBRO VODO

Naša telesa so v veliki meri sestavljena iz vode. Toda kakšno vodo dejansko pijemo? Naj to vprašanje si bomo težko odgovorili, saj žal analize vodne sestave, ki jo pijemo, nimamo. Veliko je proizvajalcev za najrazličnejše vodne filtre, vendar so ti filtri navadno grajeni tako, da ne prepuščajo ničesar, tudi dobrih mineralov ne. Najbolj verodostojne analize bi morale biti izvedene na vodi lastnega doma, in sicer po sami montaži filtra, tovrstnih raziskav pa prodajalci filtrov navadno ne nudijo. Kaj pa v trgovini? Vemo, kaj kupujemo? Parameter, ki bi ga delila z vami in ki ga je vredno upoštevati pri nakupu ustekleničene vode, je "ostali delci po termični obdelavi na 180° (residuo fisso a 180°)". Po naturopatskih standardih mora biti ta ostanek manjši od 50. Če je v vodi po termični obdelavi na 180° vrednost manjša od 50, pomeni, da ti delci ne bodo obremenjevali naših telesnih filtrov, predvsem ledvic. V nasprotnem primeru bodo morale ledvice predelati vse te delce in jih izločiti iz telesa. Na to morajo biti pozorne predvsem starejše osebe, dojenčki in vsi s šibkimi ledvicami, ki morajo piti zgolj vodo, ki zadošča temu para-

metru.

Žal pa je realnost povsem drugačna, saj zelo malo vrst vode na prodajalnih policah ustreza temu kriteriju - v Italiji ta pogoj izpolnjujejo samo tri znamke, v Sloveniji pa nobena oziroma podatek na embalaži sploh ni naveden.

Velikokrat se zgodi, da zakon ščiti proizvajalca in ne kupca. Včasih pijemo vodo, ki je postala znana znamka določene športne ekipe ali celo reprezentance in sploh ni kvaliteta. Najbolj neustrezne pa so vode z okusom, ki vsebujejo samo sladkor, barvila in ojačevalce okusa. Če že zapravljamo svoj denar, je dobro vedeti, kaj izbiramo in na katere parametre moramo biti pozorni, da ne bomo svojega organizma dodatno obremenjevali. Eden teh pogojev pri izbiri dobre vode je količina delcev, ostalih pri termični obdelavi na 180°, in sicer z razlogom, da bodo naše ledvice prihranile čim več energije, saj je energija življenje. Da bo naše telo kar najbolje delovalo, ga je vredno upoštevati.

Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLASODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.euUredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.euUprava: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.euwww.noviglas.euTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - Pzsa Vittoria/Travniki 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 14. aprila, ob 14. uri.

Žlahtna briška kapljica (1)

Ah, ta sladka čaša

Pred tednom me je znanec povabil na večer, posvečen vinu, nekam tja med Goriška Brda in sva z možem seveda vabilo sprejela. Živiva namreč sredi vinorodnih gričev, na meji med majhnimi beneškimi vinogradi in bogatimi briškimi pridelovalci, v deželi, kjer je vino zakon. In kjer postane, hočeš ali ne, še bolj kot drugje, del vsakdanjega življenja.

Vino je postalo del moje mladosti, pravzaprav mojega otroštva, veliko prežgodaj. Oče je namreč, zaradi utrujenosti, zaradi jeze in zaradi garanja, velikokrat popival. Nešteto je bilo tistih večerov, ko sva ga z mamom čakali pozno v noč in sva njegove korake zaslisljali šele zjutraj. Potem ga je mama mirila, da ne bi budil sosedov v bloku, ter ga vsakič prosila, naj leže in zaspi. Jaz sem se ga takega bala in sem se najraje zaprla v sobo.

Tistikrat sem mami prisegala, da se nikoli ne bom dotaknila alkohola, tistega prekletega vina, kot ga je ona imenovala. Govorila mi je, da je vino izvor vsega človeškega gorja, in jaz sem ji seveda verjela. Kaj bi otroku ta prefinjena aroma dozorelih jagod, otroci imajo radi sladoled in čokolado. In lahko jih je prepričati, da nikoli ne bodo segli po kozarcu.

Potem so prišla študentska leta. Ni mi bilo mar za vino, a spoznala sem družbo, zaslutila sem

lepoto večerov s prijatelji. In kjer je družba, kjer so prijatelji, tam je vedno tudi vino. S prijateljico, Lidijo, nama na začetku ni šlo, pili sva zaradi drugih, da ne bi zaostajali. In ko so nama nalivali, se nama je upiralo. To je bilo tisto vino, ki ga točijo po kraških osmicah in tržaških "betolah", kot Tržačani pravijo svojim predmestnim gostilnam, ki so, vsaj tedaj so bile, odprte pozno v noč. Občutek imam, da Tržačani ne znajo piti. Pijejo karkoli, veliko prijateljev imam, ki imajo radi tisto motno, nefiltrirano, grenko in "težko" vino, ki je vse prej kot blagega okusa in ima namesto vonja po sadju in cvetlicah težak smrad po neopranih sodih in žveplu. To je vino, ki ga točijo povsod na Krasu, kar je meni najbolj zoprno, pa je to, da ga potem kmetje prodajajo v plastenkah. Kako lahko sploh natočiš vino v plastenko? Še vode ne pijem iz nje, kajti tistega zoprnega, nezdravega okusa po plastiki ne prenašam. In kdor zares ceni svoje vino, ga ne bo nikoli prodajal v plastenki. To mi je priznal kmet iz Kostanjevice in od tedaj so mi njegove besede pravilo.

Od teh kraških osmic in beznic, ki so odprte dolgo v noč v najbolj zakotnih tržaških ulicah, mi je ostal spomin na vonj po zatohlenem zraku in politem vinu, na prenatrpana in zakajena omizja, na zaspanost, ki mi je pritiskala na veke, in na ta težki okus po že

zakisanem, rjavo rumenem vinu. Od njega smo se domov vračali nekoliko pijani, s težkimi vekami in s še težjim želodcem. Zaradi vsega tega sem tedaj še vedno verjela, da vina ne maram, da ga pijem samo zaradi družbe. Nikoli, res nikoli se mi

ni zahotelo, da bi ga pila pri kosilu ali večerji. Dokler nisem nekako doumela, da obstaja drugačna pijska, ki ji tudi pravijo vino, a je cekinasto rumeno ali rubinasto rdeče, ima vonj po sadju in značilno cvetlično aromo. To je vino, ki ga srebamo iz čaš, ne pijemo ga iz gostilniških kozarcev. To je vino, pri katerem moram sedeti, ne stati ob "šanku". To je vino za tiste, ki imajo denar in ne preživljajo večerov v beznicah. To je vino bogatih, elitno vino, kajti žal, kot vse na tem svetu, kot avtomobili, stanovanja, kot življenje samo, ima tudi vino svoje kaste, svojo razredno pripadnost. In kdor ima denar, si vedno lahko privoščijo najboljše.

Izbrano vino, ki ga pijejo izbranci in za katerega je treba odšteti tudi po nekaj stotakov, ter poceni vino za utapljanje skrbi, ki ga pijejo tisti, ki imajo skrbi veliko, stotakov pa malo.

Iz Trsta me je življenjska pot pripeljala na Kras, kjer se mi je prvič

uresničila dolgoletna želja in sem se udeležila "bndime", trgatve. O trgatvah bereš v naši

slovenski literaturi, o trgatvah zna pripovedovati skoraj vsak Slovenec, kajti četudi ni kmet, ima vsaj sorodnike na kmetih. In na trgatve sem si od nekdaj želela tudi jaz. Pa ni bilo tako kot v knjigah. Niti kot v moji domišljiji. Spoznala sem, da gre v vino marsikaj, kar ne bi smelo, videla sem jagode s plesnijo, ki so romale v kante, slišala sem kmete, ki so govorili, saj mi ga itak ne pijemo, to je za Tržačane. In moje sanje o trgatvi so se razblinile v skadnanu, kjer je zaslužek cilj in denar zakon.

Pa vendar, brez vina bi Kras ne bil Kras. Začutiš ga jeseni, ko se vinogradi terana obarvajo v rdeče, začutiš ga poleti, ko grozdje ter odseva tam daleč v morju. Kras in vino, teran in trte. Teran je imela moja mama najrajši. Skoraj nikoli me ni prosila, naj ji kaj prinesem, ker je skromna in se zadovolji z malim. Samo teran je imela rada in ga je bila vedno vesela, dokler ga je lahko pila. Sama ga ne maram, pa ne zamerite

mi. Vem, da mi bodo Kraševci zamerili. A nismo vsi enaki in svet je lep, ravno, ker smo si različni. Spominjam se, kako mi je prijatelj iz Italije pripovedoval, kako sta šla z ženo v gostilno na Kras, pa so jima nalili terana. Žena je pokusila in nato prosila, naj jima prinesejo drugo vino, ker se je to že skisalo. Teran je meni pretežak, preveč izrazit, da bi občutila tisti užitek, ko ga srebaš iz čaše. Morda je celo dober, a ni vino. Vsaj v klasičnem pomenu besede ne. Vino mora imeti namreč, po mojem, nežen, komaj zaznaven okus. Ko ga srkaš iz čaše, medtem ko ti misli uhajajo med vinograde in nebo. Ko zaslutiš njegov vonj in je nebo zvezdnato, tedaj se mora njegov okus spojit s sanjami, z zvezdami, z nočjo, z nedorečenim. Teran pa je preveč resničen, dorečen, da bi puščal prostor sanjam. Morda ga ravno zato ne maram, ker sem sanjač. Ker imam rada vse to, kar ostaja neizrečeno.

/ dalje prihodnjic
Suzy Pertot

V kratkem občni zbor ZŠSDI

Skrb za kadrovanje
v naši športni srenji

Prihodnji petek, 24. aprila, bo volilni občni zbor Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, krovne organizacije približno štedeseterice zamejskih klubov, ki se ukvarjajo z različnimi športnimi dejavnostmi. Potem ko so pred dvema letoma spremenili statut in se odločili za dveletni mandat izvršnega odbora, se

krovne organizacije rada prisluhne kot svetovalcem. Doseženih rezultatov, od novih virov financiranja preko odločne ga političnega nastopa do priznanja neke vloge "subjekta" znotraj manjšine (na primer z že ponarodelim geslom *Skupaj zmoremo* in nevsakdanjo Prešernovo proslavo 2015), do športnega avtobusa in drugih

naših društev so letos že ponovili, saj je bil v tržaškem Dijaškem domu na sporedu prvič že lani. Predavatelji na študijskem seminarju, ki se ga je udeležilo približno 70 poslušalcev, so bili Adriano Kovačič o fiskali, Veronika Sossa o odnosu društva do medijev, Ladi Vodopivec o komunikaciji in Aleksander Škraban o marketingu. Novost pa je bilo tokratno dvodnevno gostovanje na Ptuj, kjer so potrebno znanje za opravljanje zadolžitve v športnem klubu (uporabno pa je bilo menda tudi za kulturna in druga društva) osvajali zelo mladi ljudje. Združenje slovenskih športnih društev v Italiji je kakim 60 športnikom z Goriškega in s Tržaškega, ki si želijo v prihodnje pomagati v matičnih ustanovah tudi kot odborniki, ponudilo res zanimivo paleto dejavnosti. Med drugimi so se na Štajersko odpeljali s športnim

Seminar za mlade športne delavce na Ptuj

obeta potrditev za krmilom Združenja profesorja Ivana Peterlina, ki je edini kandidat za predsedniško mesto, in njegove razmeroma mlade ekipe. Za osem mest v odboru se sicer poteguje deset kandidat in kandidatov.

Kot smo večkrat poudarili na teh stolpcih, se je Peterlin, ki je bil dotlej izrazito "društveni" športni delavec (pri Športnem združenju Sloga), v novo vlogo vrgel s srcem in dušo. Njegovo predsedovanje zaznamuje zelo plodna dejavnost ZŠSDI-ja, ki je sad svežih idej članov odbora, pa tudi odbornikov včlanjenih društev, katerim seveda uprava

pobud, je bilo v tem dveletju ničkoliko, tudi medijsko je bilo Združenje vse bolj prepoznavno. Velik poudarek pa so namenili tudi izobraževanju mlajših kadrov za naša športna društva, saj delovanje le-teh sloni predvsem na neutrudnih in nujno vedno bolj pripravljenih športnih delavcev, ki so ljubitelji, vendar se od njih zahteva profesionalni pristop.

V to smer sta šla tudi nedavna seminarja, najprej za že dejavne odbornike, nato pa še za mlade, ki se šele v prihodnosti vidijo v vlogi športnih delavcev pri slovenskih klubih. Enodnevní tečaj za že aktivne sodelavce

avtobusom, ob vrnitvi pa so si v Ljubljani ogledali še Fakulteto za šport univerze v prestolnici in muzej športa. Na Ptuj so po uvodnih razmišljanjih predsednika ZŠSDI Ivana Peterlina mladi tečajniki pod vodstvom Ladija Vodopivca poglobili skrivnosti nastopanja v javnosti ter prisluhnili izvajanjem Damjana Pintarja na temo marketinga v športu.

Skratka, dobro obiskani, hvalevredni pobudi, ki sodita v daljnovidni načrt uprave Združenja, da pravočasno in primerno poskrbi za kadrovanje v naši športni srenji.

HC

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

5

Ob nedeljah navadno namenjam nekaj časa branju vsega tistega, česar med tednom ne morem prebirati, a tokrat ne govorim o knjigah, ampak o tistem branju, ki ga imam dejansko najraje; vedno sem namreč zadovoljen, ko preberem kak odličen intervju, esej, morda celo študijo o kaki stvari, rečeh, ki me od nekdaj zanimajo. Vse te stvari so največkrat povezane z modroslovjem, kot smo včasih rekli filozofiji, z likovno umetnostjo, ki me je s svojo neposredno in včasih subtilno zastrto sporočilnostjo že mladega očarala in tudi za vse večne čase začarala, s književnostjo, pa naj gre za pesništvo in pesnike, predvsem tiste, ki jih še ne poznam, ali pa za vedno nove in nove knjige, tudi tiste, ki jih najbrž nikdar ne bom prebral. Zraven dodajam še zgodbe, ki jih nenehno iščem, pa naj gre za svetovni splet, časopise ali pa za zgodbe, ki jih v moji neposredni bližini piše življenje, sem sam del njih, ali pa se me dotikajo že s tem, ko vem zanje.

Zgodbe in še enkrat zgodbe.

Predvsem take zgodbe, ko ne moreš reči: "Tako pač je!" in ob njih ostati ravnodušen. Zgodbe, ki so polne življenja, zgodbe, iz katerih naravnost šprica, brizga življenja kri, ki se včasih sicer res pomeša s pepelom smrtnega, zadnjega diha, a je predvsem zavezana življenju!

Zgodbe!

Naj se nihče ne čudi, če sem iskren in zato prostodušno povem, da ne maram teka, da nisem nikdar rad tekal in tudi ne bom tekal, ker sem še vedno prepričan, da je človek ustvarjen za hojo, in tudi na svoje kmečko pokolenje iz rodne Vipavske še nekaj dam, saj se je pri nas, ko se je še vozilo z volovskimi vpregami in vozovi, vedno reklo: "Boljše se je slabo peljati, kot pa dobro hoditi"! V tej preprosti ironiji se skriva več modrosti kot pa v vseh nasvetih za tekače in nenehnem medijskem linču vseh tistih, ki se aktivno ne ukvarjamo s športom.

Če odmislim nevljudne in nesramne opazke ljudi, ki jih ne cenim, ker jih preprosto ne morem, če mi pa že ob naključnem srečanju takoj rečejo, da imam kak kilogram preveč, ker sem mnenja, da je to moja stvar, pa tudi krava nisem, kot bi rekel moj ljubljani prof. Otmar Črnilogar, ki je nekomu tako odvrnil, ko mu je rekel, da je preveč suh, saj je še dodal: "Samo krave se je tehtalo in ocenjevalo javno!"

A kaže, da se danes lahko ocenjuje vsakogar vsevprek, da smo tisti, ki nočemo "aktivno športati" (kakšen oduren, naravnost nedostojen izraz!), v tej družbi, ki prisega na tek, na telovadbo, na diete in na "vse za lepo telo", nekako odveč.

In ko sem nevljudnežu pred kratkim odvrnil, ko je v družbi silil vame z vprašanjem, zakaj nisem nikdar smučal in ne smučam ter nikdar ne bom smučal, da mi gre smučanje na jetra že zato, ker na snegu in pozimi mene vedno zebe, sem mu istočasno tudi povedal, da me to ne odvrča od tega, da ne bi navijal za našo Tino Maze, za Petra Prevca in druge mlade fante, ki pogumno skačejo s skakalnic in zmagojujejo kot za stavo, kot sem še dodal, da mi je vseh zgodba ameriške šampionke Lindsey Vonn, ki se je lansko leto grdo polomila pri padcu, a je z jekleno voljo letos spet zmagovala.

Zgodbe torej. Da, tudi športne zgodbe!

In nobena skrivnost ni, da nisem noben "športni

duh", ampak sem navijač, ker je tista o tem, kako športno nekaj komu privoščiš, bosa: Ko gledam nogometno tekmo, spet en šport, ki ga nikdar nisem razumel in ne igrall, sem navijač, ko gledam tenis, vem, da nikdar nisem v rokah držal teniškega loparja, a me to ne odvrča od tega, da ne bi teden za tednom že leta in leta gledal lestvice najboljših moških in najboljših ženskih igralk tenisa. In še danes lahko povem zgodbo Gorana Ivaniševića, ki je izgubil niz finalov na sveti travu v Wimbledonu, a se je vrnil kot povabljenec na turnir in dobesedno sesul vse ter odšel v zgodovino tenisa kot car. Po taki zgodbi bi morali narediti ameriški film! Ne kak slovenski zamorjeni film, ampak ameriško zgodbo o uspehu! Da bom bolj jasan: ne torej uboge in depresivne, od žalosti in življenja na smrt zabodene Francke, ki teče po blatnem Klanecu za vozom, ampak sončen, barvit film o fantu, ki ga vsi že odpišejo in ga imajo za "luzerja", in nato nekega dne ta fant pride spet, tiho in odločno, sesuje vse, vzame vse in se slovi kot car!

To je zgodba.

Nobenega "Tako pač je!" ni v taki zgodbi, nobene vdanosti v usodo blatnega Klanca, ki nas je itak vse po malem zamoril za veke!

In sem tudi minulo nedeljo prebral nekaj zgodb, slišal tudi svetega očeta Frančiška in prebral njegov nagovor, v katerem je ponovil, kar nam je že minulo leto med mašo na kostnici v Redipulji zaščel, da je namreč naravnost nedostojno ter greh reči: "Tako pač je! Kaj me briga"! , ko si priča velikim krivcem, preganjanjem, vojnem, pokolom in genocidom. Govoril je seveda o današnjem pokolu kristjanov v muslimanskih državah, a predvsem o genocidu Armencev, ki so mi od malih nog blizu, čeprav nikdar nisem bil v Armeniji in malo Armencev poznam, zelo malo o njih vem, a njihovo žalostno zgodbo poznam in tudi grob Armenca v Torviscosi, ki se je nesrečno zaljubil in bil zaradi nesrečne ljubezni od tekmeca svoje ljubljene z nožem do smrti zaklan, redno obiščem, nedaleč od pokojnega ženiniga brata počiva in čaka vstajenja tudi on, kot čaka bolj daleč tisti, ki ga je s krvjo v očeh zabodel, saj "zemlja vse poravna", kot pravi v svoji imenitni pesmi italijanski komik Toto'.

In sem prebral tudi zgoščen intervju z Nobelovo nagradenko za književnost Herto Müller, ki nerada daje intervjuje, piše zelo, zelo zahtevne knjige, in zato, lepo vas prosim!, ne verjemite tistim, ki vam prehitro rečejo, kako radi jo berejo; sam jo imam res zelo rad, a jo z veliko, zares veliko težavo berem, ker je strašna njena zgodba pripadnice nemške narodne manjšine v Romuniji pod komunizmom, ker je Herta Müller boleče resnicoljubna in je sama o sebi rekla: "Ne, žrtve niso dobre samo zato, ker so žrtve. Biografija, s katero živim in jo nosim s seboj, ni ne dobra in ne slaba. In mi ni ne v čast in niti ni pomanjkljivost, napaka". In sem pomislil, kako lepo bi bilo, če bi jo tudi mi Slovenci bolj brali in bi obenem skušali razumeti njo in same sebe.

In bi se držali tudi njenega naravnost granitnega odgovora na vprašanje, kaj sama kot begunka meni o beguncih, o imigrantih, emigrantih, prišlekih. Herta Müller je namreč odgovorila: "Za odgovor na tako vprašanje niso dovolj patetične fraze".

Med Dunajem, Berlinom, Parizom, Hollywoodom in Čilom Vsestransko doživljanje Goričanke Nore Gregor

Med Gorico, Novo Gorico, Ljubljano, Dunajem, Trstom in Gradcem se razpreda večplastno dogajanje okrog Nore Gregor, legendarne gledališke in filmske umetnice, ki se je rodila ob jutru "kratkega stoletja", 1. 1901 v avstro-ogrski Gorici, zablestela na odrih in ekranih v Evropi in ZDA, po žalostni smrti v izgnanstvu v čilskem Vina del Mar 1949 tonila v pozabo in šele konec preteklega stoletja spet prišla v zavest in center pozornosti filmskih navdušencev in širše, ne le krajevne skupnosti. Zgodba je znana: konec marca in v začetku aprila se je mudil v Sloveniji in pri nas ameriški Slovenec iz Clevelanda, Joe Valenčič, proučevalec slovenske prisotnosti v ameriški družbi in kulturi, ki je prvi opozoril goriški Kinoateljje na to, da je avstrijsko-hollywoodska igralka po rodu Goričanka.

Od tod poglobljeno, več kot petnajstletno raziskovanje in brskanje po arhivih pol sveta goriškega časnika in člana Kinoateljjeja Igorja Devetaka, ki velja za sploh najboljšega poznavalca te igralka, prav tako goriškega strokovnjaka Sandra Scandolare, pisatelja, založnika in germanista, bivačjočega v Krminu, Hansa Kitzmüllerja, omenjenega Valenčiča in navsezadnje ustvarjalni prispe-

vek režiserke in avtorice Nede Rusjan Bric.

Tako je nastalo kar nekaj študij, ki osvetljujejo in dokumentirajo blišč in sence te edinstvene in šarmantne osebnosti: najprej Devetakova in Scandolarova publikacija *Nora Gregor: una citta' dimenticata - Pozabljeno mesto - Eine vergessene Stadt* 1. 1999, nato razstava *Nora Gregor. La Regola del gioco - Pravilo igre - Die Spielregel* in videozgodba Nadje Velušček in Anje Medved o življenjski usodi igralka ter raziskovanju okrog tega, ob tisočletnici Gorice (2001), in izčrpna monografija *Nora Gregor, L'imperfezione della bellezza*, ki jo je uredil omenjeni Devetak ob soavtorjih Kitzmüllerju, Scandolari in Valenčiču 2005. Pobudnik vsega tega je bil goriški Kinoateljje. Pred dvema letoma je Hans Kitzmüller izdal pri Zandonai (s sofinanciranjem Kinoateljjeja) italijansko verzijo svojega dnevnikega romana o goriški igralki, ki je nastopila tudi v mojstrovini Jeanne Reniora *Le Règle du Jeu (Pravilo igre)*, z značilnim naslovom *Un'altra regola del gioco*, letos pa nemško inačico romana *Weit weg von Wien*, ki ga je predstavil tudi na Dunaju.

Novogoriška režiserka Neda Rusjan Bric, ki je zaslovela že z več literarno-resničnostnimi drama-

tizacijami, o Aleksandrinkah, bratih Rusjan in Gregorčiču, je v marcu gostovala v Gorici in Trstu z večjezično predstavo *Nora Gregor - skriti kontinent spomina*, v koprodukciji gledaliških hiš SNG Nova Gorica, SMG Ljubljana, Schauspielhaus Graz in Deželnega stalnega gledališča Il Rossetti. Njena dramatisacija občuteno podoživlja intimne, družbene, ustvarjalne in bivanjske poteze kozmopolitske junakinje (na odru prepričljive in šarmantne Helene Peršuh - *na sliki*), ki po svoji žalostni odisejdi spominja na drugega znanilca in interpretira srednjeevropskega zaton, usodno razpetega med starim in novim svetom, Stefana Zweiga. Ob vseh uprizoritvah pa je povsod bila prisotna priložnostna multimedijška predstava *"Nora, du bist en Engel!"*, ki je tudi sad koprodukcije goriškega Kinoateljjeja in novogoriškega Zavoda Kinoateljje z Visoko šolo za umetnost novogoriške univerze in SNG. S "kustosom" Igorjem Devetakom so pri vizualni in vsebinski zasnovi razstave sodelovali Orjana Velikonja Grbac, Mateja Zorn, Urša Bonelli, Hijacint Iussa,

Karin Kocjančič, Nadja Velušček, Aleš Doktorič, Silvia Klainscek, Boštjan Potokar in Rene Rusjan. Po krasni postavitvi v obnovljenem goriškem Trgovskem domu je razstava na ogled v foajeu osrednjega tržaškega gledališča Rossetti do 19. aprila, ko bo krenila v graški Schauspielhaus. Na šestnajstih ekranih in več totemih se nam ponujajo tradicionalne fotografije in gibljive slike iz družinskih albumov in filmskih arhivov, rojstni listi, pisma in razni dokumenti, tudi barvne fotografije in članki iz revij, reklamnih publikacij in časopisov. Ti pričajo o razmeroma kratki, a bogati življenjski in umetniški paraboli skoraj povsem pozabljene Goričanke, ki se je pomenljivo

sko-francoskem delu *Le Moulin des Andes*, ki ga je Jacques Remy posnel 1943 v Čilu, pa otožni lik izgnanke - ko se pač film podredi resničnosti

... Niz dogodkov "v družbi" Nore Gregor se je na Tržaškem sklenil s Srečanjem z Noro v četrtek, 9. aprila, v Kavarni Rossetti, ko je bil na sporedu voden obisk razstave v spremstvu kustosa razstave Igorja Devetaka in Joeja Valenčiča, ki je govoril o Nori Gregor in slovenskih izseljencih v Holly-

woodu. O tem je proučevalec slovenskega izročila v Ameriki že imel tehtno in vsečno predavanje na novogoriški gimnaziji, od raznih zvezdnikov filma in tv - George in vnukinja Amy Dolenz, Audrey Totter, Donna Anderson (roj. Knafllich), Francine York (roj. Yerich), Eddie Simms, s katerim je debital James Dean, dvakratni oskarjevec Cristoph Waltz (Inglorious Basterds in Django unchained) in Alida Vali, oba z mamo Slovenko - do kralja polke Franka Yankovicha, mojstra animiranega filma Michaela Laha, disko pevke Andree True ...

O tem je napisala lepo reportažo za Delo 28.3. Katja Željan. Na tržaškem srečanju so sodelovale še avtorica dokumentarca o Nori iz leta 2001 Nadja Velušček, koordinatorica projekta *S/paesati* Sabrina Morena in Mateja Zorn, ki je za Kinoateljje sledila vsej organizaciji Norinega proslavljanja. **Davorin Devetak**

RAZSTAVE V GRAŠČINI REGGIA DI VENARIA

MOLITI ČLOVEŠKA IZKUŠNJA

Srečanje z božjim
v kulturah sveta

od 11. aprila
do 28. junija 2015

Reggia di Venaria - Torino - Italia

pod pokroviteljstvom

v sodelovanju z

lavenaria.it/web/en/ Tel. +39 011 4992333

f t g+ y i ..

#reggiadivenaria

Regalità e piacere di vivere